

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Analýza regionálních disparit mezi regiony soudržnosti
v České republice**

Bc. Bohumil Pochop

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pochop Bohumil

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Šumperk

Název práce

Analýza regionálních disparit mezi regiony soudržnosti v České republice

Anglický název

Analysis of Regional Disparities between Cohesion Regions within the Czech Republic

Cíle práce

Cílem této diplomové práce je odhalit a kvantifikovat regionální disparity v regionech soudržnosti v České republice a provést analýzu příčinných souvislostí těchto disparit. Určit podstatné činitele problematického vývoje v postižených regionech a navrhnout nástroje pro eliminaci škodlivého účinku.

Metodika

Při hodnocení regionálních disparit v grafickém zobrazení bude použita metoda meziregionální komparace v které budou porovnávány jednotlivé regiony a procesy, které uvnitř těchto regionů probíhají, s cílem nalézt společné a odlišné rysy v jejich vývoji. Dále bude také využita metoda průměrné odchylky, a to pro seřazení regionů co do úspěšnosti. Výsledky získané použitím metody průměrné odchylky se zpracují pomocí bodové metody. Jedná se o nalezení regionu, v němž analyzovaný ukazatel, zahrnutý do hodnocení disparit dosahuje buďto maximální, nebo minimální hodnoty.

Harmonogram zpracování

Úvod + Cíl a metodika: 06/2011

Teoretická část: 11/2011

Empirická část: 01/2012 - 02/2012

Závěry (1. verze zkompleťované práce): 03/2012

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

regionální rozvoj, regionální disparity, region, region soudržnosti

Doporučené zdroje informací

- 1.KOL. AUT. 2008: Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň, Aleš Čeněk
- 2.MATES, P., WOKOUN, R. et al. 2001: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha, Prospektrum
- 3.BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. 2002: Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha, Karolinum
- 4.PEKOVÁ J., PILNÝ J. 2002: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha, ASPI Publishing
- 5.BERAN, V 2005: Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí. Praha, Academia
- 6.WOKOUN, R. a kol. 2008: Regionální rozvoj. Praha, Linde
- 7.Materiály ČSÚ

Další literatura bude doporučena v průběhu zpracování diplomové práce.

Vedoucí práce

Husák Jakub, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 24.10.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza regionálních disparit mezi regiony soudržnosti v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3. 2012

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu práce Ing. Jakobovi Husákovi, Ph.D., za odborné vedení, pedagogickou podporu a vstřícnost při tvorbě této práce.

Analýza regionálních disparit v regionech soudržnosti v České republice

Analysis of Regional Disparities between Cohesion Regions within the Czech Republic

Souhrn

Tato práce se zabývá negativními rozdílnostmi regionů soudržnosti v České republice v základním členění do tří sfér. Sféry ekonomická, sociální a územní, které jsou dále rozloženy do sedmi problémových celků, dvanácti deskriptorů a třinácti indikátorů. Každý indikátor je podroben meziregionální komparaci s ohodnocením výsledku úspěšnosti, pomocí metody průměrné odchylky. Z následné průřezové syntézy výsledků je pomocí bodové metody získáno pořadí regionů co do úspěšnosti v jednotlivých indikátorech v rámci sledovaného období.

Cílem této práce je pomocí výše uvedeného postupu a metod odhalení a kvantifikace regionálních disparit v regionech soudržnosti a provést analýzu příčinných souvislostí těchto disparit, určit podstatné činitele problematického vývoje v postižených regionech a navrhnout nástroje pro eliminaci škodlivého účinku.

Summary

This thesis deals with negative differences in cohesion regions in the Czech Republic. Three areas such as economic, social and regional are divided into seven problematic units, twelve descriptors and thirteen indicators. Each indicator is compared interregionally and assessed by applying the average divergence method. Ranking of regions according to particular indicators over the monitored period is gained from sectional synthesis of results by using of the point method.

The aim of this work is not only to reveal and quantify regional disparities in cohesion regions using the techniques and methods mentioned above, but also to analyse causal connections of the disparities, to identify significant factors of the problematic development in affected regions and to suggest implements for elimination of damaging effects.

Klíčová slova: regionální rozvoj, regionální disparity, region, region soudržnosti

Keywords: regional development, regional disparity, region, cohesion region

Obsah:

1.	Úvod	10
2.	Cíle a metodika	11
I. Teoretická část		
3.	Teorie regionu	12
3.1.	Vymezení regionu	12
3.2.	Řád a hierarchie regionů	15
3.3.	Regionální struktura	16
4.	Územní struktura České republiky	18
4.1.	Územně správní členění České republiky	18
4.1.1.	Základní územně samosprávný celek - obec	18
4.1.2.	Vyšší územně samosprávný celek - kraj	19
4.2.	Statistické jednotky NUTS	20
4.3.	Státem podporované regiony	22
5.	Regionální politika	24
5.1.	Vymezení regionální politiky	24
5.2.	Příčiny vzniku regionální politiky	25
5.3.	Motivy existence regionální politiky	27
5.3.1.	Ekonomické motivy regionální politiky	27
5.3.2.	Ekologické motivy regionální politiky	29
5.3.3.	Sociální motivy regionální politiky	29
5.3.4.	Politické motivy regionální politiky	30
5.4.	Regionální politika v České republice	31
5.4.1.	Formování regionální politiky České republiky	31
5.4.2.	Strategie regionálního rozvoje ČR	32
6.	Regionální nerovnosti	34
6.1.	Charakter disparit	35

6.2.	Členění regionálních disparit.....	37
6.3.	Indikátory regionálních disparit.....	40
II. Empirická část		
7.	Základní charakteristiky regionů NUTS II ČR	42
7.1.	Rozloha regionů NUTS II	42
7.2.	Počet obyvatel v regionu NUTS II	43
7.3.	Podíl obcí regionu NUTS II.....	43
7.4.	Výběr indikátorů	44
8.	Charakteristika a hodnocení jednotlivých indikátorů	47
8.1.	Index stáří	47
8.2.	Průměrné procento pracovní neschopnosti.....	48
8.3.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	50
8.4.	Počet lůžek v nemocnicích na 1 000 obyvatel.....	52
8.5.	Hrubá přidaná hodnota.....	54
8.6.	Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele.....	55
8.7.	Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	57
8.8.	Zaměstnanci v národním hospodářství (NH).....	59
8.9.	Míra nezaměstnanosti	61
8.10.	Podíl městského obyvatelstva	63
8.11.	Počet obyvatel na 1 km ²	65
8.12.	Zemědělská půda v regionu	67
8.13.	Délka silnic a dálnic	69
9.	Meziregionální komparace regionů pomocí bodové metody.....	72
10.	Závěr.....	77
11.	Použitá literatura.....	79
12.	Přílohy.....	83

1. Úvod

Problematika s různou úrovní života na jednotlivých územích je známá již velmi dlouho. Každý panovník věděl, kde se dá žít „v bohatství“ a kde je bída. Šlo více či méně o osobní intenzitu vnímání regionální rozdílnosti a následné promítnutí tohoto vjemu do praktického zapracování v mocenských aktivitách. Ve většině zásahů do chudších oblastí se jednalo jen o podporu zájmů obrany v hraničních oblastech, nebo o budování ochranných tvrzí na kupeckých stezkách. Naopak oblasti s nějakým typem přírodního bohatství se vždy vyznačovaly přirozenou zvýšenou hustotou obyvatel. Ze začátku se využívaly jen jednoduše využitelné zdroje jako je například úrodná půda v údolích řek, ale s vývojem technologií se daly využít i jiné zdroje, ať už těžebně tak i zpracovatelsky.

Dnešní pohled na regionální disparity je již v úplně jiném kontextu. Každý celek je jen tak silný, jako je jeho nejslabší článek. Evropská unie, v duchu této pravdy, si stanovila jako jeden z úkolů snižování regionálních disparit pro vytvoření celosvětově konkurenceschopného spojení. Česká republika se svými ambicemi o vstup do Evropské unie musela přijmout předvstupní pravidla, která obsahovala také pravidla týkající se snižování regionálních disparit. Až po kritice ze strany unie přijala v dostatečné míře starostlivost o méně vyvinuté regiony se směřem pro podporu vyváženého regionálního rozvoje v hospodářské i sociální oblasti. Vytvořila a zapracovala veškeré legislativní náležitosti tak, aby mohla efektivně hodnotit, analyzovat a regulovat jednotlivé regiony v rámci jednotného hodnocení evropských regionů. Na základě výše zmíněného jsou sbírány, zpracovávány a uchovávány informace o regionech Českým statistickým úřadem a Eurostatem. Zmiňované informace budou základem pro empirickou část této práce.

Nevyváženost vývoje jednotlivých regionů České republiky je určována rozdílností vstupujících faktorů majících vliv na regionální rozvoj a odlišností výchozích podmínek jako je poloha a míra urbanizace. Velkou roli hraje také historické pozadí vývoje, které může mít výrazný vliv na současný stav regionu. Je patrné, že sledování a hodnocení regionálních disparit je nutné provádět z více pohledů. Nejvíce frekventované hodnocení, které je možné v této souvislosti slyšet, je ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost. Tato práce se snaží přiblížit náhled na hodnocení v celé složitě šíři a kromě ekonomické charakteristiky přináší také sociální a územní aspekt pohledu na region.

2. Cíle a metodika

Aby byla tato problematika uchopitelná, používají se prostorově a časově vymezené pojmy, ve kterých se sledují jednotlivé ukazatele, které sjednocují náhled a hodnocení regionálních disparit. Jejich porovnáváním se dostanou fakta, která pomáhají rozhodovat v oblasti regionální politiky, tedy dávají do rukou odborníků nástroj pro měření, analýzu a přístup k jednotlivým regionům. V práci se provede základní dělení disparit, ale vlastní hodnocení a srovnání bude provedeno jen na vybraných ukazatelích z ekonomického, sociálního a územního pohledu na region s územním zařazením do regionů soudržnosti v České republice. Zvolené ukazatele a jejich hodnoty budou převedeny do jednotné formy grafů a výpočtových tabulek pro snazší přehled o vývoji v časovém období roků 2000 – 2010. Výpočtové tabulky jsou kvůli rozsáhlosti uvedeny v příloze č.3.

Tato práce si dává za cíl odhalení a kvantifikaci regionálních disparit v regionech soudržnosti v České republice a provedení analýzy příčinných souvislostí těchto disparit. Dalším cílem je určit podstatné činitele problematického vývoje v postižených regionech a navrhnout nástroje pro eliminaci škodlivého účinku. Autor si je vědom rozsáhlosti a množství ukazatelů hodnotících regionální disparity jako i šíři obsáhlosti problematiky regionálních disparit. Pro omezený rozsah práce bude provedena redukce indikátorů (viz kapitola 7.4.).

Pro dosažení cílů této práce jsou použity tři základní metody. Je to, metoda průměrné odchylky, metoda meziregionální komparace a bodová metoda. Metoda průměrné odchylky je využita při kvantifikaci dat jednotlivých ukazatelů za celé sledované období u každého regionu. Na výsledku je provedena meziregionální komparace, pomocí níž se zjistí stupeň regionální disparity a nejvíce postižený region v daném ukazateli. Tento údaj slouží jako podpůrný údaj pro naplnění první části cílů této práce, odhalení a kvantifikaci regionálních disparit. Zjištěná fakta jsou pro přehlednost převedena do jednotných grafů a v případě potřeby také vyjádřena průběhem vývoje v časové ose. Všechny výsledky po meziregionální komparaci jednotlivých indikátorů jsou převedeny do průřezového hodnocení regionů v podobě jednotné formy tabulky a opět přepočítány na průměrnou hodnotu s meziregionální komparací bodovou metodou. Toto průřezové hodnocení jednotlivých regionů ve vybraných ekonomických, sociálních a územních indikátorech je výchozím výstupem pro splnění cílů této práce.

1. Teoretická část

3. Teorie regionu

Kapitola teorie regionu se bude zabývat seznámením s pojmem region, jeho významem, členěním a také způsoby nahlížení na region.

Region jako takový nemůže vzniknout jen tak sám od sebe, jeho vznik je výsledkem procesu abstrakce, zobecnění, či konstrukce, tedy určitého procesu vymezení, který se nazývá regionalizace¹. Region, který je objektem studií regionalistiky potřebuje, aby existovala pravidla pro jeho vymezení. Název region se používá v různých odborných a obsahových souvislostech a odborníci se již dlouhou dobu snaží o všeobecně přijatelnou verzi definice slova region. Pro tuto práci se bude používat obecnější forma vyjádření co je region, která zní: „*region je komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry*“². Vědci zkoumající v oblasti regionalistiky musí pracovat s mnoha aspekty, které jsou na první pohled velmi nesourodé a špatně uchopitelné pro výzkum. Snaží se tedy o nějaké uskupování, scelování či umístování prostorové organizace společnosti podle potřebných charakteristik tak, aby vznikly mapy – rajony, které mají požadovanou typickou vlastnost, vlastnosti. Při této regionalizaci musí dbát o zachování co největší míry objektivnosti a mít také patřičné znalostní zázemí v metodologii vědeckého zkoumání a soudobých teoretických poznatcích dané problematiky.

3.1. Vymezení regionu

Regiony jsou povětšinou chápány ve dvou souvislostech. Jako přírodně prostorové celky, se svými sjednocujícími prvky na straně charakteristik v geologii, klimatických podmínkách, geomorfologii apod. Na druhé straně jako celky vzniklé lidským působením, což zahrnuje dělení na základě legislativní příslušnosti, historické sounáležitosti, jazykové

1 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. S. 282

2 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s84

jednoty apod., tedy osídleného prostoru se všemi prvky demografie. Za poznatku, že působení lidské populace má čím dál větší vliv na přírodní podmínky regionu je možné také říci, že regiony jsou sociálně konstruované³. Literatura uvádí regionální charakteristiky většinou ve třech aspektech. Jedná se o kombinace

1. pojetí prostoru - území
2. velikostní aspekt
3. věcnou obsažnost

Jednou z nejvíce uváděných typologií regionů je klasifikace podle německého geografa H. H. Blotevogela, který uvádí tyto typy regionů⁴

- **Reálné regiony**, které vznikají vědeckou konstrukcí a slouží vědeckému poznání a jeho snahám o vědecké uspořádání reality. Sestavování, či konstrukce takových regionů, jsou prováděny na základě účelu, jakému mají sloužit, nebo na základě teorie, která byla na začátku vzniku konstrukce, východiska. Reálné regiony mají ještě dva typy rozlišení
 - jednoznačně lokalizovatelné regiony – řeky, pohoří, nížiny ...
 - funkční regiony – oblast trhu práce, vesnický či městský region ...
- **Regiony vymezené lidskými aktivitami a činnostmi.** Tento typ se vymezuje každodenním chováním individuálních nebo kolektivních aktérů. Příkladem může být akční prostor obyvatel, ať již se jedná o jednotlivce nebo skupiny, území působnost firem, sdružení nebo médií, územně plánovací regiony, území dobrovolných svazků obcí a měst.
- **Identifikační regiony.** Regiony, které jsou jako regiony vnímány anebo s nimiž se aktéři identifikují. Identifikační region vzniká na základě společenské komunikace, ať již pomocí médií, politiky nebo osobních kontaktů. Příkladem

3 HUDEČKOVÁ, H. LOŠŤÁK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009. 193s ISBN 978-80-213-1413-9. s. 24

4 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 282-283

může být region s osobním nebo společenským pocitem sounáležitosti, nebo regiony spojené působností politického jednání.

Pro další vymezení, jiný pohled na region, se používá tradiční rozdělení na regiony deskriptivní – popisné a normativní – založené na normě⁵: Tomuto rozlišení také odpovídají již výše uvedené reálné regiony a regiony vymezené lidskými aktivitami a činnostmi.

- **Deskriptivní regiony.** Takovéto regiony se určují pomocí situační analýzy a rozeznávají se dva typy regionů. Následující dělení se v literatuře uvádí také jako struktura regionů.
 - Homogenní region – využívá se různých kritérií homogenity (stejnorodosti). Při přiřazování stejnorodosti se porovnává shoda či odlišnost u jedné vybrané charakteristiky. Homogenita jevu se vyskytuje poměrně rovnoměrně v celém sledovaném území. Přihlíží se i k typům vazeb, i když není v principech vymezení homogenních regionů podmínka vazby složek uvedená. Při posuzování stejnorodosti se bere v potaz, že posuzovaná charakteristika nemusí být stoprocentní a také, že se mohou vyskytnout jevy, které je potřeba z posuzování vypustit. Takto lze vymežit region se shodnými prvky, jako jsou hornatost území nebo příkladně převládající produkt v zemědělství. Pokud se homogenní region má posuzovat z pohledu více charakteristik, je nutné homogenitu vztahovat na všechny požadované charakteristiky.
 - Nehomogenní region – region s jednotností ve struktuře nebo organizaci vnitřních toků. Je složen z nodálního centra (uzlu, jádra, střediska) nebo u z více uzlů a ze zázemí (periferie) jež má s uzly či centry vazby (toky). Pokud se vymezují regiony s potřebou takovýchto sjednocovacích prvků, nazývají se také funkčními regiony. Vymezení probíhá z pozorování vzájemně působících složek, jako jsou krajinné prvky, přesuny hmot, energií informací, jejich vzájemné působení a vazby v hierarchickém

⁵ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 283

postavení. Pro spojení těchto toků do jednoho regionu je kritériem intenzita vzájemného působení a síla vazeb jak mezi centrem a periferiemi tak i okrajových částí mezi sebou. Příkladem mohou sloužit tzv. spádová centra, jako je např. obchodní dům nebo rekreační centrum. Centrum jako je město, je centrem nehomogenního regionu s vymezením v několika kritériích. Hranice nehomogenního regionu je vázána na intenzitu vazeb periferií a centra, která se vzdáleností slábnou⁶.

- **Normativní regiony.** Takový region vzniká politickým rozhodnutím na základě požadavků legislativy anebo exekutivy. K takovýmto regionům patří nejenom administrativní a správní regiony, ale i regiony sestavené pro statistické sledování, plánovací cíle nebo podporované regiony na základě vyhlášení takového regionu za region se soustředěnou podporou státu pro řešení společensko strukturálních problémů.

Pro jasnější nahlížení na utváření regionu je ještě potřeba uvést skutečnosti jako jsou endogenní a exogenní vlivy. Exogenní vliv působí vždy zvnějšku, shora, na region a je především přírodního rázu. Takovému působení na vývoj regionu se lidská společnost naučila čelit a tento vliv se podílí stále menší měrou na charakteru regionu. Oproti tomu endogenní vliv vnitřní, zdola, je vyjádřen činností lidské společnosti kulturně společenského rázu, která se neustále zintenzivňuje.⁷ Je tedy patrné, že na prostorové organizaci společnosti se podílí stále větší měrou vlivy, které nemají přirozenou (přírodní) povahu, ale vlivy s umělou (kulturní) povahou. Tohoto poznatku bude tato práce využívat v dalších kapitolách při zkoumání jednotlivých vlivů na testované regiony.

3.2. Řád a hierarchie regionů

Jedním z nejdůležitějších úkolů při studování regionální struktury je rozpoznat v regionu vztahy mezi středisky v jejich řádu a hierarchii. Řád a hierarchie regionů

6 WOKOUN, R., MATES, P., KADERÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 87

7 HUDEČKOVÁ, H. LOŠŤÁK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009. 193s ISBN 978-80-213-1413-9. s. 25

vyjadřuje vazby středisek v regionu ve smyslu vyšší – nižší nebo nadřazený – podřazený podle vybavenosti službami a zbožím. Čím vyšší řád střediska, tím je množství a výběr služeb a zboží větší. Vyšší řád střediska je poskytovatelem služeb a zboží, nižší řád je příjemcem zboží a služeb. Podle W. Christallera je klasifikace na čtyři stupně⁸ - **vyšší, nižší, nejnižší a pomocná střediska**. V této studii má vyšší řád vždy všechny funkčnosti nižšího řádu. Další hierarchii středisek přinesl A. Lösch⁹ a ty se liší od klasifikace W.Christallera menší tuhostí ostře vymezených hranic (spíše plynulý sled středisek), kde vyšší řády středisek nemusí mít vždy všechny funkce nižších středisek. Obě tyto studie vycházejí ze stejné základní šestiúhelníkové sítě. Je třeba dodat, že hierarchické postavení regionů a střediskových měst se mění s rozvojem průmyslu, služeb a komunikací.¹⁰

Pro praktický život se používá názvosloví makroregion, mezoregion a mikroregion, což ovšem potom zavádí k názvosloví regionální struktury. Pro zdůraznění podřazenosti regionu se také používá název subregion, nebo mikroregion 1. stupně a 2. stupně.

3.3. Regionální struktura

Popis regionální struktury se provádí pomocí názvů **makroregion, mezoregion a mikroregion**, s dalším členěním uvnitř celků na stupně podle geografických kritérií a výše ekonomické, politické a hospodářské integrovanosti. Pro přiblížení, ČR je makroregion vyššího stupně a Morava a Česko jsou dva makroregiony nižšího stupně. Mezoregiony potom představují oblasti s nižší vazbou na integrity na prostorové vztahy obyvatelstva, jež utváří nepravidelné dojíždění za prací nebo migraci obyvatelstva. Centry mezoregionů bývají velká města, jako koncentrační střediska socioekonomických aktivit. Příkladně Praha je metropolí mezinárodního významu, Brno regionální metropolí 1. řádu a Ostrava regionální metropolí 2. řádu. Nejmenším stupněm regionální struktury je mikroregion, kde je vnitřní integrita regionálních procesů nejintenzivnější (dojíždění

8 WOKOUN, R., MATES, P., KADERÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 89

9 WOKOUN, R., MATES, P., KADERÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 89

10 HUDEČKOVÁ, H. LOŠTÁK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009. 193s ISBN 978-80-213-1413-9. s. 30

do práce, za službami ...). V České republice je více méně dvoustupňová regionální struktura, jelikož mezoregiony s velmi malou mírou vnitřní integrity oproti zbývajícím dvěma typům jsou pro regionální strukturu České republiky nejméně typické¹¹. „*Regiony tak již nejsou formálními kontejnery pro lidské aktivity, ale interakcemi regionálních aktérů. Tvoří kontext lidského jednání, který je založen na institucionální blízkosti. Regiony je tedy nutno chápat jako konkrétní a dynamické projevy společenských procesů, které jsou závislé jak na lidském jednání, tak na společenských strukturách a jejich vývoji.*“¹²

11 HUDEČKOVÁ, H. LOŠŤÁK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009. 193s ISBN 978-80-213-1413-9. s. 29

12 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 284

4. Územní struktura České republiky

4.1. Územně správní členění České republiky

Definice územně správního rozdělení společnosti je podle Hudečkové et al. (2009) „*způsob, kterým je stát rozdělena jednotky, v nichž je vykonávána veřejná správa prostřednictvím územních správních úřadů*“. V těchto územně správních jednotkách provádějí úřady státní správu v přenesené působnosti a také svoji vlastní správu – samosprávu. V České republice zakotvuje právo na územní samosprávu ústava a členění na územně samostatné celky určuje zvláštní zákon. Dále určuje územní a ústřední úroveň v různých stupních, jako kraj, okres, obec, mikroregion apod. Vnitřní uspořádání státu a územní samosprávy, a tím i systém veřejné správy by měl být funkční.¹³

4.1.1. Základní územně samosprávný celek - obec

Pro občany České republiky přijetím nové ústavy a zákona o obcích v roce 1990 byla potvrzena nárokovost na územní samosprávu, čímž se obce staly **základním územně samosprávným celkem (ZÚSC)**. Obec je veřejnoprávní korporace se svým územím, občany a působností - samosprávou veřejných záležitostí v katastru obce. Rozkládá se na jednom nebo více katastrálních územích a zákon obcím umožňuje slučování a rozdělování za podmínky souhlasu místního referenda. Obec je vždy začleněna do správního obvodu kraje – vyššího územně správního celku. Základní dělení obcí je podle zákona na druhy obcí a podle přenesené působnosti na kategorie obcí¹⁴.

13 PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejná Správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 81

14 PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejná Správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 120-121

Druhy obcí:

- obec
- městys – obec mající toto označení již před 17. 5. 1954, nebo o to zažádala předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
- město – obec s tímto statutem již před 17. 5. 1954, nebo obec s počtem obyvatel nad 3000, a požádala o statut města předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.
- statutární město – přesný jmenný výčet obcí s tímto statutem. Od jiných obcí se liší v některých orgánech obce a dělí se na městské obvody či části. Ve většině statutárních měst je také krajský úřad.
- Hlavní město Praha – zvláštním zákonem stanová obec
- **Kategorie obcí:**
- obec
- obec s pověřeným úřadem
- obec s rozšířenou působností¹⁴

4.1.2. Vyšší územně samosprávný celek - kraj

V roce 1997 schválením zákona o krajích přibylo čtrnáct krajů jako **vyšších územních samosprávných celků** (VÚSC). Platnost tohoto zákona však začala až 1. 1. 2001, faktickým zřízením krajů (v příloze č. 1 Administrativní členění České republiky). Kraje jsou mezistupněm mezi obcí a ústřední vládou. Kraj by měl hájit preference občanů, koordinovat činnosti obcí, hájit veřejný zájem regionu vůči státu. Kraj ve své samosprávě provádí integrační, koordinační, regulační, dozorovou, poradní, reprezentační a přerozdělovací funkci, poskytuje právní pomoc, provádí regionální a územní plánování a provádí krizové řízení. Kraj je vyznačován jako obec územím, občany a samosprávnou

působností. Kraj má dānu zákonodārnou iniciativu, to znamenā moŹnost pēdklādat nāvhrhy zākonů¹⁵.

Oba ūzemnē samosprāvnē celky jsou samostatnými prāvnými a ekonomickými subjekty, prāvnickými osobami. V dřívějším administrativním členění byla Českā republika rozdělena ještē na 77 okresů, ale okresní ūřady zanikly k 31. 12. 2002 a jejich ūkoly byly pēneseny na kraje a obce s rozšířenou pravomocí. Geografické dělení okresů ale stāle zůstāvā (viz pēlloha č. 1 mapa krajů a okresů). Aktuálně je Českā republika rozdělena na 14 vyšších ūzemnē samosprāvných celků a 6250 zākladních ūzemnē samostatných celků, z nichŹ je 393 obcí s pověřeným ūřadem a 205 obcí je s rozšířenou působností¹⁶.

4.2. Statistické jednotky NUTS

Českā republika je rovněž členěna podle jiného rozdělení regionů. Jednā se o statistické rozdělení podle ūzemních jednotek, pouŹivaných v Evropské unii (EU) pro strukturální a regionální politiku. Ūzemní jednotky dostaly zkratku podle francouzského nāzvu *La nomenclature des unités territoriales statistiques* – NUTS, tzv. nomenklatura ūzemních statistických jednotek. Rozhodnutí o jednotné klasifikaci māv vliv na statistickou sluŹbu EU, kterou pro společenství provādí Eurostat se sídlem v Lucemburku. Jednotky NUTS byly stanoveny Nařizením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003, ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace ūzemních statistických jednotek. Vznikla tak jednotnā společnā statistickā klasifikace ūzemních jednotek pro sběr dat a sestavování harmonizovaných regionálních statistik. Klasifikace NUTS je hierarchickā a řād klesā s vyšším číslem zapsaným za zkratkou¹⁷. Zākladní klasifikace řādů NUTS je NUTS 1-3 a v pēlpadě stātu s výraznē větším prostorem pēkračujícím NUTS 1 je moŹnost zařazení NUTS 0. Pro státy, které by chtěly dobrovolnē podrobnějši dělení svého ūzemí, jsou pēipraveny menší jednotky s označením LAU 1 a LAU 2 (Local Administration Unit).

15 PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejnā Sprāva a finance veřejného sektoru*. 3. pēpracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 109

16 ČSŪ. *Statistickā ročenka České republiky 2011*. [on-line]. 2011. [cit. 8. 12. 2011]. dostupné na internetu: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/340035BA54/\\$File/0001110203.xls](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/340035BA54/$File/0001110203.xls)

17 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0

Pro přehled jak vypadá praktické zařazení do takových jednotek, je předložena tabulka č. 2.1

Tab. 2.1 zařazení jednotek NUTS a LAU

Jednotka NUTS	Velikostní vymezení	Příklad – Česká republika
NUTS 0	Stát	Není
NUTS 1	3 – 7 milionů obyvatel	Česká republika
NUTS 2	0,8 – 3 miliony obyvatel	Regiony soudržnosti (8)
NUTS 3	150 – 180 tisíc obyvatel	Kraje (14)
LAU 1		Okresy (77)
LAU 2	Obce	Obce (6249)

Zdroj: HUDEČKOVÁ, H. LOŠŤAK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009, 193s. ISBN 978-80-213-1413-9. s. 33

Z výše uvedeného rozdělení, bude tato práce vycházet ve svých zjišťovacích činnostech, jak je již dáno v názvu práce, obzvláště s jednotkou NUTS 2. V České republice nebylo vhodné členění na územní celky pro zařazení do NUTS 2, nevyhovující byly zejména kvůli malému počtu obyvatel v jednotlivých krajích. Z tohoto důvodu muselo vzniknout v některých případech seskupení dvou až tří krajů pro vytvoření jednotky NUTS 2, s názvem region soudržnosti. Region soudržnosti je základním územním prvkem pro strukturální a regionální politiku i politiku hospodářské a sociální soudržnosti EU pro roky 2007 – 2013. Každý region soudržnosti má regionální radu pro kooperaci v oblasti hospodářské politiky a sociální soudržnosti¹⁸.

18 PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejná Správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 163

V České republice tedy vzniklo osm regionů soudržnosti NUTS 2 zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje¹⁹.

1. Praha – území hl. města Prahy
2. Střední Čechy – území Středočeského kraje
3. Jihozápad – spojené území Jihočeského a Plzeňského kraje
4. Severozápad – spojené území Karlovarského a Ústeckého kraje
5. Severovýchod – spojené území Libereckého, Královehradeckého a Pardubického kraje
6. Jihovýchod – spojené území kraje Vysočina a Jihomoravského
7. Střední Morava – spojení území Olomouckého a Zlínského kraje
8. Moravskoslezsko – území Moravskoslezského kraje

Rozdělení na NUTS Česká republika využívá již od předvstupní fáze do EU při čerpání z prostředků takzvané předvstupní pomoci. Toto dělení je trvale využíváno i v současnosti, ve statistickém zjišťování Eurostatu, se zásadním vlivem na regionální politiku EU.

4.3. Státem podporované regiony

Podle zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje má být věnována zvláštní pozornost tzv. regionům s podporou státu. Zákon v § 4 uvádí základní typy podporovaných regionů podle charakteristiky důvodu svého zaostávání:

- Strukturálně postižené regiony
- Hospodářsky slabé regiony
- Venkovské regiony
- Ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů

¹⁹ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 399-400

První tři typy regionů jsou nazývány regiony se soustředěnou podporou státu. U strukturálně postižených regionů se k hodnocení používá míra nezaměstnanosti, včetně relace počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné místo, míra strukturálních změn v útlumu odvětví na zaměstnanost a rozvoj podnikání. V těchto regionech se útlumem průmyslu projevují negativní strukturální změny a zvyšuje se nezaměstnanost.

Hospodářsky slabé regiony se hodnotí podle ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje a pro takové zařazení musí jejich ukazatele být výrazně nižší než průměrná úroveň v České republice. Použijí se zejména úroveň příjmů obyvatel, trhu práce, struktura a úroveň příjmu obcí.

U venkovských regionů je charakteristická nízká úroveň zalidnění, vysídlování a vysoký podíl zaměstnaných v zemědělství. K vymezení slouží ukazatele struktury zaměstnanosti, podíl venkovského obyvatelstva a vývoj počtu obyvatel.²⁰

Druhé vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2007-2013 bylo stanoveno **usnesením vlády** ze dne 17. května 2006 **č. 560** o **Strategii regionálního rozvoje České republiky**. V rámci tohoto usnesení zní členění na:

- strukturálně postižené regiony
- hospodářsky slabé regiony
- regiony s vysoce nadprůměrnou zaměstnaností

Zařazení do těchto regionů se provádí pomocí ukazatelů, jejichž sada je jednotná pro všechny typy problémových regionů:

- souhrnné hodnocení situace na trhu práce (nezaměstnanosti) zahrnující míru nezaměstnanosti, dlouhodobou nezaměstnanost a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo,
- daňové příjmy na 1 obyvatele
- počet podnikatelů na 1000 obyvatel,

20 MVČR. Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje [on-line]. 2010.[cit. 11. 10. 2011]. dostupné na internetu: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=248/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy . §4

- kupní síla obyvatel.

Ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, jsou například regiony postižené přírodními katastrofami, závadným životním prostředím, bývalé vojenské újezdy, regiony s nepříznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby, regiony s nadprůměrnou nezaměstnaností.²¹

5. Regionální politika

Tato kapitola je klíčová pro pochopení pohledu na diferenciaci jednotlivých regionů a přístupů ekonomie k této problematice. V publikaci P. A. Samuelsona a W. D. Nordhause je citována myšlenka o regionální rozdílnosti: „*Regionální problémy byly v ekonomice tak zanedbávány, že tato oblast je zajímavá sama o sobě*“²²

5.1. Vymezení regionální politiky

Název regionální politika se užívá již od 30. let 20. století a přesto doposud není na teoretické ani praktické rovině sjednocení názorů, ani v rámci pojetí, na vymezení tohoto pojmu s relativně univerzální platností. S podobným problémem se již tato práce u pojmů v oblasti regionalistiky setkala (1. kapitola, pojem region). Důvody jsou v rozsáhlé koncepční rozmanitosti problematiky regionální politiky s vazbou na hospodářskou politiku a všemi přínáležícími aspekty. Pro tuto práci se pro vytvoření vlastního náhledu čtenáře uvedou definice regionální politiky alespoň ze dvou publikací. První citace z knihy R. Wokouna et al.²³, kde je jedna z definic regionální politiky definována podle slovníku „*Dictionary of Human Geography*“ jako „*součást státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu*

21 ČZU. *Úvod do regionalistiky. – VSRRK – ZS 11/12.* elektronická studijní podpora. [on-line]. 2011. [cit. 26. 12. 2011]. dostupné na internetu: <https://moodle.czu.cz/course/view.php?id=2368>

22 SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D., *Ekonomie.* Praha. Svoboda. 1991. 1011s. ISBN 80-205-0192-4

23 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 93-94

stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.“ Nebo z publikace R. Wokouna a J. Malinovského²⁴ s definicí regionální politiky „*jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.*“ V téže publikaci se popisuje další definice ve stejném pojetí jako souhlasné vyjádření více autorů s textem „*regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.*“

Regionální politika má tedy za úkol směřovat hospodářskou strukturu regionu tak, aby se zlepšilo efektivní využívání hospodářského kapitálu regionu. Podle poznatků členských států EU i celé Evropy se může regionální politika charakterizovat jako plánovitá a cílená činnost jednotlivých subjektů, vykonávající veřejnou správu, která vede ke snížení negativních důsledků územně nerovnoměrného hospodářského rozvoje, obzvláště s probíhajícími strukturálními změnami²⁵.

5.2. Příčiny vzniku regionální politiky

Při pozorování jakéhokoliv státního útvaru, kde se již dá hovořit o regionální struktuře, je patrné, že život je v každém regionu jiný a dá se říci, že v některém regionu se žije snáze a některý je zatížený těžkým způsobem žití, vyjádřeným vysokou nezaměstnaností, nízkou ekonomickou výkonností a jinými sociálními problémy. Jinak řečeno, životní úroveň v jednotlivých regionech se může výrazně lišit. Vznik problematických regionů je způsoben celou škálou příčin, ale dají se rozlišit tři hlavní typy těchto regionů²⁶.

24 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 29

25 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008. 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 30

26 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 92-93

- **Regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji.** Jedná se o přírodně nepříznivě obdařené regiony, kde v minulosti mohl být jen extenzivní způsob zemědělství a to přetrvalo do dnešních dnů, při čemž není zajímavý pro expanzi průmyslu. To například znamená absenci kvalitní půdy či nerostného bohatství. Takový region nemůže v celorepublikovém měřítku obstát s růstem průmyslových oblastí růstu a nabízet stejnou životní úroveň.
- **Regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů.** Nevyužívání vlastních zdrojů má zpravidla kořeny v nedostatečném zajištění kapitálu. Pro ekonomicky opodstatněné využití vlastních zdrojů je potřeba dobrá ekonomická situace v jiných částech a technologický pokrok.
- **Regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími.** Jedná se o regiony, kde v minulosti byly velmi rozvinuté, obvykle průmyslové, specializované odvětví a při změně skladby poptávky došlo ke stagnaci tradičních trhů a tím úpadku prosperujících regionálních odvětví. Jedná se povětšinou o případy regionů s těžbou uhlí, textilní výroby, těžkého strojírenství. V České republice se mohou uvést příklady Ostravska v hutnictví, Kladenska s těžbou uhlí, Šumperska s textilní výrobou. Tyto regiony jsou obvykle charakterizovány rostoucí mírou nezaměstnanosti, klesající ekonomickou úrovní ve srovnání s ostatními regiony, nízkou úrovní ekonomické aktivity, vysokou mírou emigrace a neadekvátní infrastrukturou.

Jsou-li v sociálně ekonomické úrovni příliš velké rozdíly mezi jednotlivými regiony, zhoršuje se tím další ekonomický rozvoj celého území. Vzniká napětí mezi jednotlivými regiony a může vyvolat sociální i politické konflikty. K předejití takové situace se ve většině zemí s tržní ekonomikou přistoupilo k zpracování principů regionální politiky a následnému praktickému využívání. Obecné definování příčiny vzniku regionální politiky je patrné z následné citace z knihy R. Wokouna et al.²⁷ „*Její prvořadým cílem je vytvořit podmínky pro odstranění nebo alespoň zmírnění nadměrných rozdílů ve vývoji*

27 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 93

jednotlivých částí státu a dosažením vyvážené regionální struktury přispět ke zvýšení konkurence schopnosti národní ekonomiky v mezinárodním měřítku“.

5.3. Motivy existence regionální politiky

Pro vyjasnění pohledů a příčin regionální politiky na svoji činnost jsou v této kapitole popsány základní motivy, které vedou regionální politiku ke stanovení postupů a cílů v jednotlivých regionech. Problematickým regionům jsou poskytovány určité výhody, zatímco jiné regiony jsou v nevýhodě, ba dokonce se některé musí tlumit v překotném vývoji, Základní zdůvodnění regionální politiky je z pohledu ekonomického a ten je také zastoupen nejvíce motivy. Mimo ekonomický motiv se zohledňuje také sociální, ekologický a politický motiv, jak uvádí většina autorů zabývajících se touto problematikou²⁸²⁹.

5.3.1. Ekonomické motivy regionální politiky

Plné využití všech výrobních faktorů

Problémové oblasti většinou trpí velkou nezaměstnaností a to samo o sobě ukazuje na nedostatečné využití pracovní síly. V takovém případě se státu snižuje hrubý domácí produkt z důvodu nevyužití zdrojů pracovních sil. Řešením byl přesun pracovních sil do regionů s převisem pracovních míst, ale dnes převládá strategie přesunu práce nad pracovní silou.

Ekonomický růst

Argument ekonomického růstu se opírá o skutečnost, že i když je ve státě plná zaměstnanost, je některá ekonomická oblast struktury regionu vždy spjata s některým odvětvím, které stagnuje. Region se stagnujícím odvětvím pak vytváří potenciálně slabší trh, kde se ostatní vyspělejší regiony nemohou dostatečně uplatnit a tím také klesá ekonomický růst státu.

28 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 96-98

29 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4. s. 103-105

Optimální rozmístění firem

Pod tímto motivem se skrývá rozdílnost pohledů podnikatele a celostátního pohledu státu. Podnikatel ve svých kalkulacích vyhází z jiných pohledů a nákladů, které by následně musel nést stát či obec. Pohled se dá popsat jako rozdíl mikroekonomický náhled firmy a makroekonomický záměr státu. Řešením je kompromisní shoda mezi veřejným zájmem a potřebami firem.

Náklady přelidnění

Jedná se o klasické rčení „všeho moc škodí“. Ve vysoce vyvinuté zemi s vysokou urbanizací je možné dané aglomerace přetížít koncentrací ekonomických aktivit. Nárůst obyvatel v malém počtu regionů ve státě vede k nárůstu nákladů na hlavu, jejichž nárůst s počtem obyvatel není lineární, ale v určitém úseku se stává prudce progresivní. Cílem regionální politiky je najít optimální velikost a nedovolit tuto hranici překročit.³⁰

Regionální nerovnováha a inflace

Motiv s tímto názvem se dá popsat jako rozdílnost v původu inflace, tedy „táhnutí poptávky“ a „útok na náklady“. Růst inflace může být jak v rozvinutém regionu, tak i v regionu s útlumem. V obou případech roste inflace, avšak příčiny jsou rozdílné. V jednom případě se v důsledku vysoké poptávky po pracovní síle zvedá mzda, zatím co v druhém je to tlak na udržení životní úrovně stejné jako ve vyspělém regionu. Regionální politika v takovém případě musí nalézt řešení agregátní nabídky ve výběrovém - selektivním řešení, kde se různými způsoby protěžují regiony například v oblasti půjček, dotací či slev z úroků.³¹

30 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4. s. 103

31 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4. s. 104

5.3.2. Ekologické motivy regionální politiky

Ekologické smýšlení o prostředí, ve kterém člověk žije, se do povědomí regionální politiky jako pádný argument dostalo kolem sedmdesátých let. Překonání chudoby zaostalých regionů jde pomocí zintenzivnění tlaku na oblasti s koncentrovanou aktivitou. To však má za následek zhoršení životního prostředí v podobě silně znečištěného ovzduší a vody, zaostávající technickou infrastrukturu, přeplněné dopravní a bytové struktury. Toto všechno se projevuje na povědomí občanů, žijících v aktivních aglomeracích, jako změna přístupu k hodnotám a začíná převažovat touha po ekologicky příznivějším prostředí malých měst a venkova. Regionální politika v tomto duchu musí tedy přihlížet nejen na chudé regiony, ale i na vazby vznikající ve výše zmiňovaném procesu spojeného s devastací životního prostředí v regionech s koncentrací ekonomických aktivit.³²

5.3.3. Sociální motivy regionální politiky

Do padesátých let byly sociální argumenty prvořadými pro regionální politiku, až poté začaly převažovat ekonomické pohledy. Nicméně je sociální hledisko důležité pro regionální politiku i dnes. Je možné vysledovat tři základní argumenty.

Plná zaměstnanost

Jedním z prvořadých argumentů regionální politiky byla sociální potřeba zajištění práce pro každého. V této sociální rovině řešení regionální nerovnováhy je zakomponováno i poznání, že k docílení plné zaměstnanosti nelze dojít v regionální nerovnováze monetární a fiskální politikou ze strany centrální vlády.

Regionální rozdělení příjmů

Diferenciace regionů v rozdělení příjmů je způsobena více faktory, příkladně vlivem situace na trhu, nebo vlivem ekonomické struktury. Z hlediska sociální spravedlnosti

32 WOKOUN, R., MATES, P., KADĚŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 97

je ovšem nutné, aby regionální politika přijala opatření minimálně na zmírnění nadměrné nerovnováhy v příjmové oblasti.³³

Obecné blaho

Tento pojem je těžce definovatelný a odráží se v něm již výše popsané skutečnosti ze sociálních motivů, jako je plná zaměstnanost, spravedlivé rozdělení příjmů a kvalitní životní prostředí. Pro plný význam je ale ještě potřeba dodat jiné součásti lidského žití, které jsou ovšem špatně měřitelné, jako je kulturní vybavenost regionu, zvyky, způsoby života a podobně. Přes nepopiratelný fakt o efektivnějším přesunu pracovní síly za účelem dosažení plné zaměstnanosti než přesunu kapitálu za pracovní silou, je ještě na zváženu, zda je takové řešení to nejlepší. Jsou oblasti, kde je ze strany obyvatel z různých důvodů upřednostňována práce v místě před odchodem za prací. Jedná se o oblasti s vysokým povědomím o sounáležitosti s okolím, regionem. Důvody jsou různé, ale pro příklad se jedná o jazykové odlišnosti, kulturní zvyklosti či historickou sounáležitost. Takovéto důvody musí také regionální politika brát při svém působení na zřetel.³⁴

5.3.4. Politické motivy regionální politiky

Čistě politická argumentace pro použití regionální politiky na úrovni státu je velmi výjimečná, avšak politický aspekt upadajícího nebo méně rozvinutého regionu je prokázán. Lidé, kteří žijí v regionech, kde je z nějakého důvodu menší životní úroveň, tuto situaci vnímají jako nespravedlivost. Pocit občanů s nespravedlivě velkým rozdílem v průměru příjmů na hlavu má politické důsledky. Situace se projevuje na volebních výsledcích. Lidé z méně rozvinutých regionů si lépe, či spíše více, uvědomují svoji situaci, než lidé v prosperujících regionech a toto uvědomění se výrazně projevuje na volebních výsledcích. Projev se odráží na negativním až nepřátelském postoji obyvatel ke státní politice v daném regionu.³⁵

33 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et. al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 98

34 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4. s. 105

35 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et. al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 98

5.4. Regionální politika v České republice

5.4.1. Formování regionální politiky České republiky

Po ukončení centrálního plánování, totalitního řízení a odtržení republik, Česká republika nebyla příliš připravena na péči o meziregionální rozdíly, jak bylo zvykem ve většině zemí Evropské unie. Na první pohled ani nebyly jednoznačné argumenty pro rozvíjení této činnosti. Tato situace byla ze dvou důvodů³⁶

- Vlády ČR v první polovině devadesátých let se musely prioritně vypořádávat s dlouhou řadou transformačních problémů na úrovni celého státu. Tyto problémy měly makroekonomickou povahu zasahující celé území státu.
- České vlády při pozorování meziregionálních diferenciací neměly přes stále prohlubující se rozdíly v procesu transformace pocit nutnosti větších zásahů z důvodu nižších stupňů propadů místních regionů oproti regionům ostatních zemí EU.

Pokračující propadání meziregionálních rozdílů v socioekonomickém rozvoji v druhé polovině devadesátých let, dokumentované příkladně na vývoji regionální míry nezaměstnanosti, přenášení z centrální úrovně řízení na nižší stupně, demokratizace společnosti a nutnost připravit v republice systém regionální politiky v návaznosti na přístupová opatřeními řešící vstup České republiky do EU a tím přístup ke strukturálním fondům, dávaly příčinu ke zvratu náhledu České republiky k regionální politice. V roce 1998 bylo vládou ČR přijato usnesení č. 235 Zásady regionální politiky. Byly zadány také úkoly v oblasti legislativní, institucionální a programové. Na základě stanovení těchto úkolů byly zpracovány, na úrovních národohospodářské a regionální, programové dokumenty s převážně přípravným charakterem. 12. července 2000, usnesením č. 682, přijala vláda České republiky strategický dokument ve vývoji regionální politiky ČR „Strategická plán regionálního rozvoje České republiky“ na který navázaly „Programy rozvoje Krajů ČR“.

36 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4. s.148

Nová nařízení EU v oblasti hospodářské politiky a sociální soudržnosti se projevila v novém Usnesení vlády ze 17. 5. 2006 č. 560, kde byla schválena nová Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007-2013. Tato nová norma obsahovala východiska pro ostatní politiky a programy regionálního rozvoje na příslušných úrovních.

37

Zákonem č. 284/2000Sb. o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění, musel každý kraj podle paragrafu 8 zpracovat svůj program rozvoje území obvodu kraje. Tyto programy byly v letech 2006 – 2007 přepracovány a jsou v nich zapracovány rozvojové priority krajů. Z komplexu těchto priorit byly sestaveny operační programy pro regiony soudržnosti (podle klasifikace EU NUTS 2) pro programovací období 2007-2013³⁸. Přijetím tohoto zákona se stala Česká republika jednou z vyspělých zemí, která má regionální rozvoj zakotven v právní normě. Zákon má zásadní význam na provádění regionální politiky příslušnými orgány státní správy a samosprávy a současně vytváří právní podmínky pro získávání pomoci ze strukturálních fondů Evropských společenství. Tento zákon výrazně přiblížil Českou republiku v oblasti regionální politiky legislativní úpravě regionální politiky v Evropské unii³⁹

Od roku 2000 je zaměření regionální politiky České republiky na rozvoj lidských zdrojů, rozvoj podnikání, technologický vývoj a výzkum, rozvoj cestovního ruchu, zlepšování regionální infrastruktury, občanské vybavenosti, rozvoj služeb sociální a zdravotní péče a na opatření vedoucí k ochraně životního prostředí.⁴⁰

5.4.2. Strategie regionálního rozvoje ČR

Dokumentem, který je nyní pro strategii regionálního rozvoje klíčový, je považována Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007-2013 schválená usnesením

37 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008, 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 404

38 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 139-140

39 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008, 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 401

40 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008, 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 401

vlády ČR č. 560, dne 17. 5. 2006, v koordinaci Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Tento dokument, u kterého se předpokládá obnova cca každé tři roky, obsahuje zejména⁴¹:

- analýzu stavu regionálního rozvoje v uplynulém období (jak odvětví či sektorů, tak i jednotlivých regionů), hodnocení dosavadních odvětvových opatření resortů a přístupů regionů,
- vymezení silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých regionů, odvětví sektorů,
- strategii dalšího regionálního rozvoje ČR, vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje, vymezení regionů se soustředěnou podporou státu
- úkoly, uložené vládou ČR ústřední správním orgánům a Českému statistickému úřadu k zabezpečení realizace Strategie regionálního rozvoje České republiky.

V § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů je obsahově vymezen rámec Strategie regionálního rozvoje České republiky. V tomtéž zákoně §4 je ve stejném smyslu obsaženo i vymezení regionů se soustředěnou podporou státu. Práce na strategii byly v letech 2004 až 2006 koordinovány se souběžně tvořenými dokumenty Ministerstva pro místní rozvoj ČR, politikou územního rozvoje a Národním rozvojovým plánem⁴². Cílem strategie je prohloubení odvětvových hledisek s územními aspekty vyváženého regionálního rozvoje a územní soudržnosti. Souhrnně formuluje cíle, problémové okruhy a priority, které bude potřeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v České republice. Realizace rozvojových aktivit, které nevrhne strategie regionálního rozvoje, bude prováděna s posunem na místa určení podle subsidiárního principu, pomocí národních rozvojových programů nebo za využití operačních programů s využitím prostředků strukturálních fondů Evropské unie⁴³.

41 KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4

42 WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9. s. 141

43 WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008, 475s. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 415

6. Regionální nerovnosti

Kapitola regionální nerovnosti pomůže pochopit odlišnosti ve vývoji regionu, jejich vymezení a klasifikaci. Je potřeba také uvést rozdíl mezi nerovností a dále zkoumanou disparitou. Pod pojmem nerovnost je myšlena jakákoliv odlišnost, rozdílnost či nestejnost mezi regiony, jež může být způsobena celou škálou faktorů a vůbec nemusí být zápornou vlastností regionu. Pro vytvoření náhledu jeden příklad, kdy úrodné roviny Hané jsou ve srovnání velmi odlišné s jakýmkoliv horským masivem, příkladně s Beskydami. Tento fakt ještě ale nepoukazuje na negativní vlastnosti kteréhokoliv regionu, ba naopak, je pro lidské vnímání příjemný pro různorodost přírody. Takovéto nerovnosti nejsou něčím, co by se muselo odstraňovat nebo řešit jako problematická záležitost. Pojem disparita je z latinského dis-parit(u)s s významem rozdělený. Definicí pro regionální disparity je mnoho a liší se podle literatury, která je uvádí. V encyklopediích se jedná o poměrně shodné charakteristiky významu a v odborné literatuře se uvádí disparita s územní dimenzí, či účelově aplikována danému oboru⁴⁴.

Pro vytvoření představy o definicích regionálních disparit je níže uvedeno několik citací definic:

Podle **OECD** – „*Územní disparita indikuje míru, do které se intenzita určitého ekonomického jevu odlišuje mezi regiony v rámci dané země.*“

Podle **ILO** – „*Regionální disparity – rozdíly mezi ekonomickým výkonem a blahobytem mezi zeměmi nebo regiony.*“

Vymezení podle **Ministerstva pro místní rozvoj ČR** – „*neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů. Disparitami, které je třeba řešit, jsou rozdíly vyvolané subjektivní lidskou činností, nikoliv rozdíly vzniklé z objektivních příčin, například na základě přírodních podmínek.*“

44 KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. Monografie. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 8

Vymezení dle **Kutscherauera a kolektivu** – „*Regionální disparita je rozdílnost nebo nerovnost znaků, jevů či procesů majících jednoznačné územní umístění (lze je alokovat ve vymezené územní struktuře) a vyskytujících se alespoň ve dvou entitách této území struktury*“.⁴⁵

Pozornosti zasluhuje nedostatečnost, nebo omezenost definice OECD, kde se považují za faktory tvořící regionální disparity pouze ekonomické jevy což je pro zjištění problematiky nedostačující.

6.1. Charakter disparit

Zkoumání a identifikace znaků a vlastností regionů, jejich vzájemné porovnávání a hodnocení má dva základní důvody. Jedním je potřeba identifikace a zkoumání znaků subjektů s cílem najít v množině regionů v čem zaostávají jednotlivé regiony (obce, okresy, kraje, státy), jaký to má vliv na vývoj, strukturu a chování u zjištěného subjektu. Jedná se v současnosti o převažující způsob označovaný jako „disparitní přístup“ v hledání „negativních“ znaků regionů. Druhý přístup je vzat z opačné strany a jedná se o hledání a poznání „pozitivních“ znaků regionů jako jejich silné stránky. Jde o zkoumání rozdílnosti subjektů v jejich jedinečnosti, schopnosti účelně a efektivně nakládat s místními zdroji a uměním využít své komparativní výhody ve prospěch rozvoje regionu.⁴⁶

Takto rozlišené pohledy na regionální disparity vedou k označení disparit jako pozitivní a negativní disparity. V návaznosti na regionální analýzy je možné přiřadit k těmto názvům analogicky dvě stránky používané v analýzách jako silné stránky a slabé stránky, kde pozitivní disparity mají silné stránky regionu a negativní disparity mají slabé stránky regionu. Liší se faktickou přítomností zdrojů a lidskou schopností nakládat s místními zdroji. Pod pojmem zdroje jsou myšleny obvykle zdroje přírodní, lidské, kapitálové,

⁴⁵ KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s.11

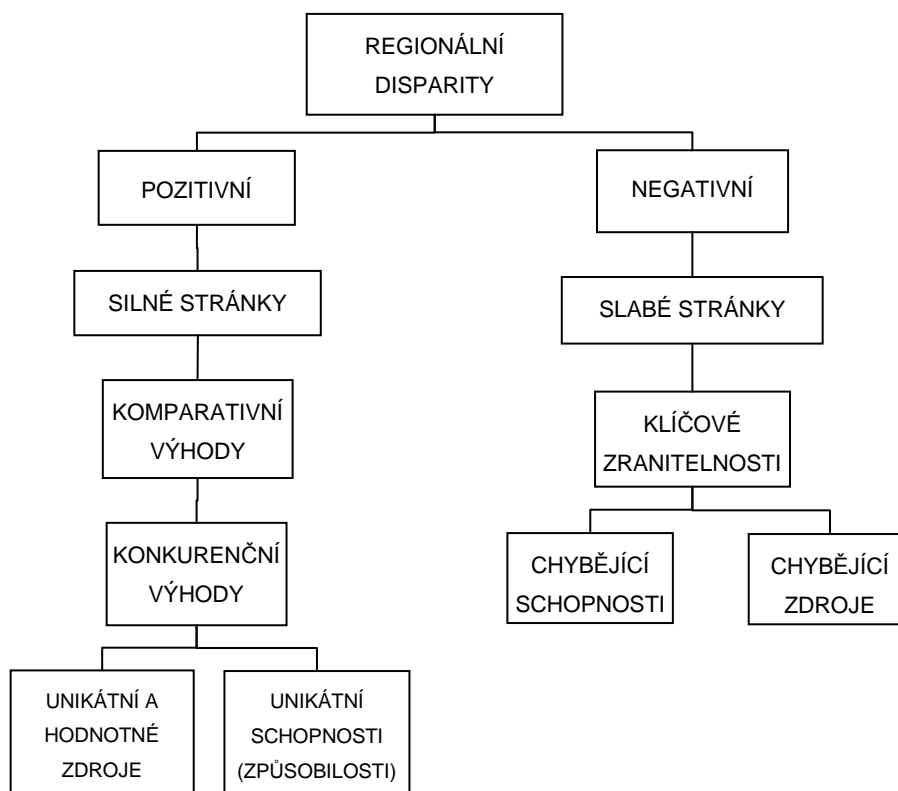
⁴⁶ KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 13

fyzická infrastruktura, administrativní infrastruktura, informační infrastruktura nebo například vědecko-výzkumnou infrastruktura.

Slabé stránky jsou kritickým místem zkoumaného objektu a mohou vyústit až do klíčových zranitelností zkoumaného regionu. Obvykle mívají podobu chybějících zdrojů a neschopností využít stávající dostupné zdroje.

Silné stránky jsou významným pozitivem regionu a stávají se komparativní nebo konkurenční výhodou regionu. Projevují se v jedinečném hodnotném zdroji regionu, nebo v unikátních schopnostech tyto zdroje využívat.⁴⁷ Schematicky danou věc znázorňuje obrázek 4.1

Obrázek č. 4.1 Pozitivní a negativní regionální disparity

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

47 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity – elektronický časopis*. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 6/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_0906.pdf . ISSN: 1802-9450. s.

6.2. Členění regionálních disparit

Pro posuzování regionálních disparit je potřeba si mimo jiné uvědomit způsob vzniku a míru ovlivnitelnosti. U míry ovlivnitelnosti se jedná o to, zda je vůbec možné do takového děje zasáhnout, jak je zmiňováno výše v kapitole 3. Regionální politika. Je také nutno stále mít na paměti sociálně ekonomický charakter regionálních disparit.

Z hlediska ovlivnitelnosti je tedy možné pohlížet na disparity jako na:

- **Neovlivnitelné** – zde přichází v úvahu především hodnocení přírodních zdrojů, rozlohy území apod. Dá se zde ještě hovořit o disparitách neovlivnitelných ani v budoucnu, kde se jedná o přírodní zdroje a o dočasně neovlivnitelné, kde se předpokládá možnost působení s vývojem a nalezením nových technologií a rozvoje vědy.
- **Ovlivnitelné** – tedy takové, které se dají ovlivnit v dané úrovni poznání nástroji regionální politiky. V tomto hledisku je také možné vidět ještě rozdělení. Jedná se o přímé ovlivnění kdy, kdy regionální disparitu přímo řeší nástroj regionální politiky (nízká dopravní infrastruktura – dotace na vybudování potřebné infrastruktury) a nepřímé ovlivnitelné, kdy nástroj určený na jednu regionální disparitu zapůsobí na jinou oblast (dotace na dopravní infrastrukturu zajistí vybudování dopravní sítě a v regionu zároveň poklesne nezaměstnanost).

Dalším aspektem je způsob vzniku, který dává částečně odpověď na předešlou klasifikaci. Pro hodnocení je účelné rozeznávat dvě dimenze vzniku regionálních disparit:

- Samovolně vznikající disparity – jedná se především o geografické nebo zdrojové asymetrické jevy, jako jsou například povodně, vichřice a jiné kalamity.
- Disparity vznikající činností člověka – tady se jedná o ekonomickou činnost, politické rozhodnutí, vnější ekonomické vlivy (ropná krize).

Členění regionálních disparit je velmi široké a pro tuto práci se jeví jako výhodné použít tabulku 4.1 převzatou od A. Kutscherauera a kol., uvedenou pod názvem „*Atributy regionálních disparit charakteru výčtu možností*“:⁴⁸

Tabulka 4.1 Atributy regionálních disparit charakteru výčtu možností

Atribut		Výčet možností
Sféra výskytu RD		Sociální, ekonomická, územní
Teritorialita (geografická úroveň) RD		EU, ČR, kraj, okres, správní území ORP, obec
Měřitelnost	Indikátor RD	Primární, sekundární
	Metoda měření RD	Absolutní hodnota, relativní hodnota, srovnávací hodnota, využití standardů
	Objektivnost měření RD	Objektivní (kvantitativní), subjektivní (kvalitativní), výběrové měření
Čas	Časový horizont RD	Krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý
	Časová dynamika RD	Okamžitý stav, změny v čase

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. 2010. Monografie

Členění dle sféry výskytu regionálních disparit

Jak bylo výše uvedeno, je více atributů, které je nutné zohledňovat při zkoumání regionálních disparit. Pro poznání problematiky bude popsán atribut sféry výskytu. Jak je uvedeno v tabulce, jedná se o sféru sociální, ekonomickou a územní.

48 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 26

A. Kutscherauer a kol. popisuje sféry výskytu regionálních disparit následovně:⁴⁹

- **Sociální disparity** se týkají obyvatelstva v širším smyslu kvality života, životní úrovně, sociálních rovností a sociální patologie. Do této skupiny ale nepatří lidský potenciál, který je zařazen do ekonomických disparit.
 - Obyvatelstvo zahrnuje věkovou strukturu, životní úroveň i s vybaveností domácností, vzdělání a jeho úroveň, zdravotní stav, migraci a segregace.
 - Sociální vybavenost obsahuje kulturu, školství, zdravotnictví, sport, bydlení a sociální služby.
 - Sociální patologie vyjadřuje kriminalitu, sociální vyloučení, bezpečnost (v rámci kriminality) a nehodovost.
- **Ekonomické disparity** se týkají regionálního výstupu v širším kontextu výkonnosti ekonomiky, struktury rozvojového a lidského potenciálu.
 - Ekonomický potenciál zahrnuje výkonnost ekonomiky, produktivitu a vnější vztahy.
 - Ekonomická struktura se dělí na strukturu subjektů a strukturu odvětví.
 - Rozvojový potenciál obsahuje vědu, výzkum a zahraniční investice a kapitál.
 - Lidský potenciál zahrnuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo, zaměstnanost (nezaměstnanost) a mobilitu.
- **Územní disparity** jsou spojeny s regionem v kontextu polohových poměrů, geografie, přírodních podmínek, dopravní a technické infrastruktury.
 - Fyzicko-geografický potenciál zahrnuje klima, nerostné bohatství, strukturu a intenzitu osídlení, lokaci a polohové poměry regionu.
 - Životní a přírodní prostředí, zde patří voda, ovzduší, příroda a biodiverzita, lesy, půda a také odpady.

49 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity, elektronický časopis – Regionální disparity v územním rozvoji – jejich měření a hodnocení*. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf. ISSN: 1802-9450

- Dopravní infrastruktura zahrnuje silniční, železniční a leteckou infrastrukturu, vodní dopravu a dopravní obslužnost.
- Technická infrastruktura má pod sebe zařazeny vodovody, kanalizace, čističky odpadních vod, rozvody a zásobování energiemi, telekomunikační a informační technologie a infrastrukturu cestovního ruchu.⁵⁰

6.3. Indikátory regionálních disparit

Proces rozboru soustavy regionálních disparit je spjat s otázkou, jaká hloubka, jaký rozsah, jaký počet úrovní má mít dekomponovaná soustava a kolik deskriptorů (popisných charakteristik) a indikátorů (ukazatelů) má zahrnovat. Je tlak a snaha o zachování relace a přibližně stejné rozlišovací úrovně mezi vymezenými jednotlivými oblastmi (ekonomickou, sociální a územní) a přibližování rozlišovací úrovně a vypovídací schopnosti jednotlivých indikátorů napříč oblastmi. Stává se nezdárka, že jeden ukazatel je využitelný ve více oblastech a obráceně, že pro určitý zájem je možné najít více indikátorů se stejnou vypovídací hodnotou. Dlouholeté zkušenosti ukazují, že bezbřehé navyšování zkoumaných indikátorů nevede k lepšímu cíli. Uvádí se hraniční počet 10 až 15 indikátorů, které lze přehledně vyhodnotit.⁵¹ Překročením tohoto počtu se již při analýze ztrácí přehlednost, schopnost kvalitního vjemu souvislostí a rozptyluje se vypovídací schopnost analýzy. Vyvstává potřeba určité integrace ukazatelů do souhrnnějšího pohledu na vyjádření analyzované skutečnosti. Dále je ale otázkou, do jaké míry se integrací pokříví vypovídací schopnost integrovaných indikátorů a jakou metodou se k integrovaným výsledkům dopracovat. V této práci je převzat model integrace

50 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity, elektronický časopis – Regionální disparity v územním rozvoji – jejich měření a hodnocení*. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf . ISSN: 1802-9450. s. 8

51 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity, elektronický časopis – Regionální disparity v územním rozvoji – jejich měření a hodnocení*. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf . ISSN: 1802-9450. s. 9

podle A. Kutscheraurera a kol.⁵² V této literatuře je popsán návrh na skladbu sledování a hodnocení regionálních disparit ve sféře ekonomické, sociální a územní a obsahuje:

- 13 problémových celků
- 46 deskriptorů
- 165 indikátorů

Pro úplný přehled je tento návrh řešení postupu hodnocení regionálních disparit v celé šíři uveden v příloze č. 2 - *Databáze indikátorů systému pro sledování a hodnocení regionálních disparit v České republice*.

52 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit. 17. 11. 2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 72

II. Empirická část

7. Základní charakteristiky regionů NUTS II ČR

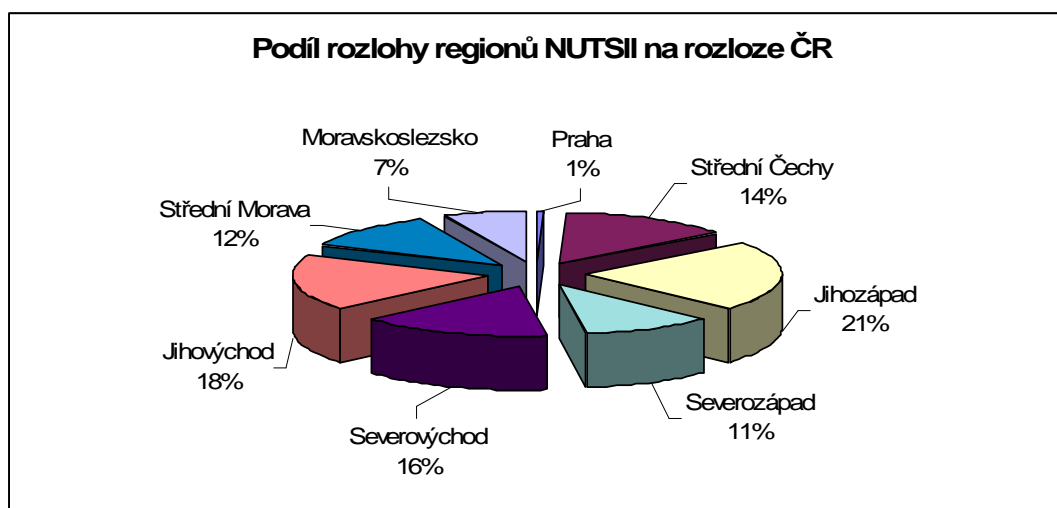
V této kapitole se představí zevrubné charakteristiky jednotlivých regionů soudržnosti v České republice, s účelem přiblížení základní rozdílnosti regionů a pochopení některých souvislostí.

Jednotlivé regiony soudržnosti se od sebe liší mnoha aspekty, které jsou jednak dílem člověka a jednak dílem přírody, tedy tím co bylo dáno do vínku regionu bez přičinění lidské populace. Jsou různé pohledy na vybavenost regionu a je potřeba alespoň některé všeobecně popsat pro vykreslení základních podmínek před samotným hodnocením regionálních disparit.

7.1. Rozloha regionů NUTS II

Jedním ze základních obrazů charakteristiky regionu je jeho rozloha. Na grafu 7.1 je znázorněna proporce rozdělení rozlohy ČR mezi regiony soudržnosti. Zde je vidět vysoká odlišnost regionu CZ01 Praha, který je, co do vybavenosti pozemky, velmi odlišný oproti ostatním regionům. Pro ostatní regiony platí, že rozloha regionu není kritériem s výraznou rozdílností.

Graf 7.1 Podíl rozlohy regionů NUTSII na rozloze ČR

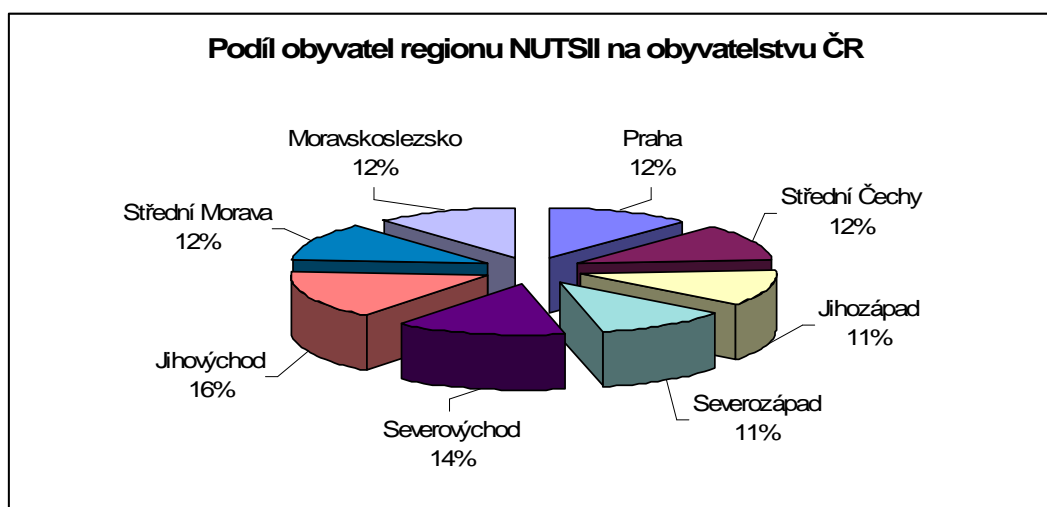

Zdroj: ČSÚ. *Statistická ročenka ČR 2011*. vlastní úprava

7.2. Počet obyvatel v regionu NUTS II

Na tomto kritériu je nejlépe vidět požadavky EU pro tvorbu jednotné klasifikace regionů dle počtu obyvatel. Zde se nejvíce odlišují regiony, jak ukazuje graf 7.2, Jihovýchod a Severovýchod, které svou lidnatostí překračují odchylku více jak o 16 procent u Severovýchodu a 33 procent u Jihovýchodu od mediánu tohoto kritéria. V absolutních hodnotách (v tis. obyv.) se jedná o maxima 1 667 a 1 510 vůči mediánu 1 248.

Graf 7.2 Podíl obyvatel regionu NUTSII na obyvatelstvu ČR

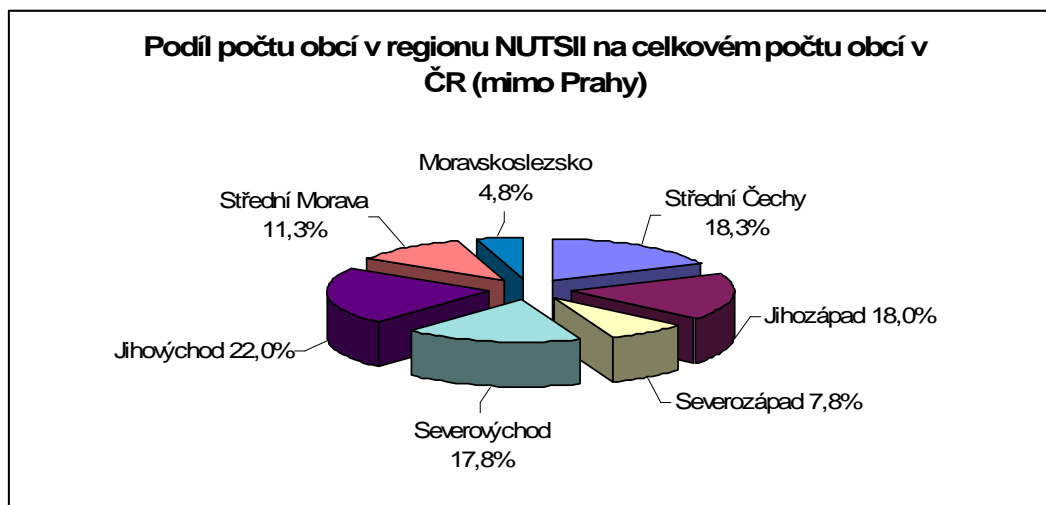

Zdroj: ČSÚ. *Statistická ročenka ČR 2011*. vlastní úprava

7.3. Podíl obcí regionu NUTS II

Tak jako byla představena předchozí kritéria, je nutné ukázat i tuto charakteristiku regionu. Dokresluje obecná kritéria, která se následně podílí na vyhodnocovacích ukazatelích. V tomto případě je vynechán region Praha, jelikož je jasné, že podíl jedné obce je přesným počtem uvažovaných obcí v ČR. Zde je již znatelná poměrně velká diferenciací kritéria. Je zde dominantní region Jihovýchod, který byl v popředí i v předešlém kritériu, což je poměrně pochopitelné. Skladbu rozložení obcí v ČR znázorňuje graf 7.3

Graf 7.3 Podíl obcí regionu NUTS II na celkovém počtu obcí v ČR (mimo Prahy)

Zdroj: ČSÚ. *Statistická ročenka ČR 2011*. vlastní úprava

7.4. Výběr indikátorů

Jak bylo napsáno v kapitole 4.3, je soustava regionálních disparit a její rozpad do jednotlivých ukazatelů velmi široký a je proto nutné pro každý výzkum vybrat skladbu, která bude dostatečně vypovídající a také informačně dostupná. Proces rozboru soustavy regionálních disparit je také spjat s otázkou, jaká hloubka, jaký rozsah, jaký počet úrovní má mít dekomponovaná soustava a kolik deskriptorů a indikátorů má zahrnovat. Je potřeba se snažit o vyváženou skladbu, kde budou jednotlivé oblasti (ekonomická, sociální a územní) co možná rovnoměrně zastoupeny se stejnou vahou a vypovídající schopností jednotlivých ukazatelů. Přestože je možnost výběru hodnocení regionálních disparit velmi široká, uvádí se hraniční počet 10 až 15 indikátorů⁵³, které lze přehledně vyhodnotit. Překročením tohoto počtu se již při analýze ztrácí přehlednost, schopnost kvalitního vjemu souvislostí a rozptyluje se vypovídací schopnost analýzy. Pro výběr ukazatelů v této práci

53 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity, elektronický časopis – Regionální disparity v územním rozvoji – jejich měření a hodnocení*. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf. ISSN: 1802-9450. s. 9

je převzat model integrace podle A. Kutscheraurera a kol.⁵⁴ Popis zařazení jednotlivých indikátorů je znázorněn a popsán v tabulce 7.1:

Tabulka č. 7.1 Struktura výběru indikátorů

Sféra	Problémový celek	Deskriptor	Indikátor
Sociální	Obyvatelstvo	Věková struktura	Index stáří
			Průměrné procento pracovní neschopnosti
		Životní úroveň	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
	Sociální vybavenost	Zdravotnictví	Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel
Ekonomická	Ekonomický potenciál	Výkonnost ekonomiky	Hrubá přidaná hodnota
		Produktivita	HDP na 1 obyvatele
	Rozvojový potenciál	Investice	Tvorba hrubého fixního kapitálu v kraji na 1 obyvatele
	Lidský potenciál	Zaměstnanost	Zaměstnanci v NH
		Nezaměstnanost	Míra nezaměstnanosti
Územní	Struktura regionu	Podíl měst. obyvatelstva	Podíl městského obyvatelstva.
		Celková hustota obyvatelstva v kraji	Počet obyvatel na 1 km ²
		Podíl zemědělské půdy	Zemědělská půda v regionu
	Dopravní infrastruktura	Pozemní komunikace	Délka sinic a dálnic

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Vlastní úprava

Kompletní výčet je v příloze č. 2. *Databáze indikátorů systému pro sledování a hodnocení regionálních disparit v České republice*. Pro tuto práci je vybráno třináct

54 KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 72

ukazatelů, pomocí kterých se ohodnotí jednotlivé regiony. Výběr byl prováděn tak, jak je již zmíněno výše, aby byly zastoupeny všechny tři sféry pokud možno vyváženě a zároveň aby byla dostupná data v potřebném rozsahu. Počet indikátorů a reprezentativnost zastoupení ve struktuře ukazatelů je volena dle metodiky již zmiňovaného modelu A. Kutscheraurera a kol⁵⁵. Výsledkem výběru zastoupení indikátorů v jednotlivých strukturách pro docílení co nejlepší vypovídající hodnoty a zjišťování dostupnosti dat jsou čtyři indikátory ve sféře sociální, pět indikátorů ve sféře ekonomické a čtyři indikátory ve sféře územní, jak je patrné z tabulky č. 7.1.

⁵⁵ KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf. s. 72

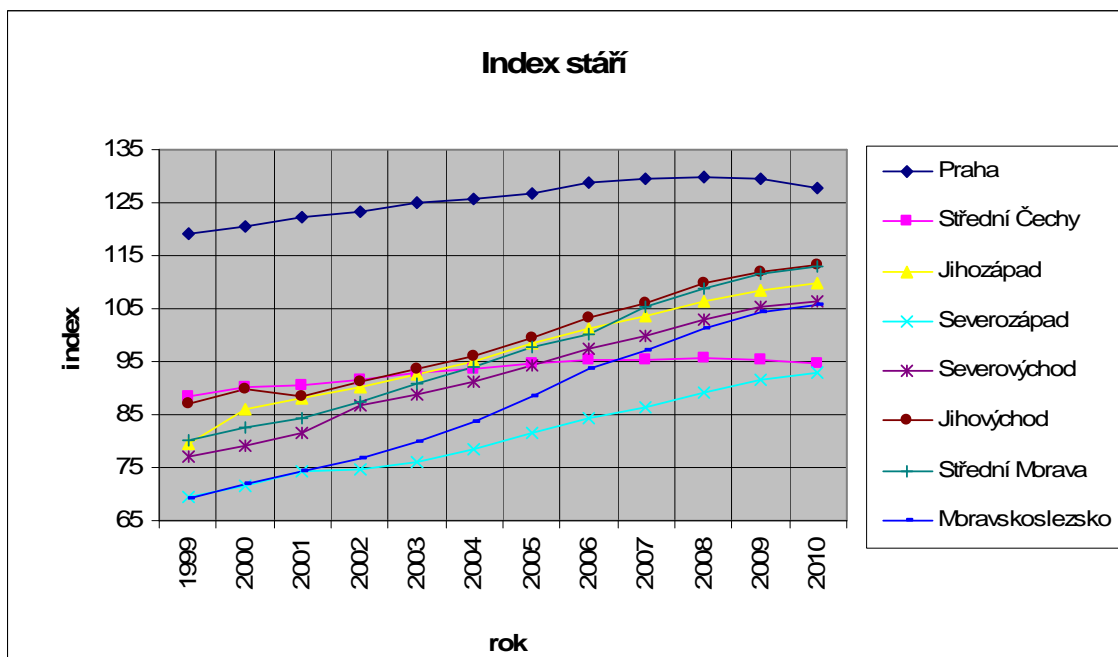
8. Charakteristika a hodnocení jednotlivých indikátorů

Tato kapitola je věnována vlastnímu představení a hodnocení jednotlivých indikátorů. K přiblížení a přehlednosti je použito výpočtových tabulek (příloha č.3) a grafů.

8.1. Index stáří

Index stáří je zařazen do sociální sféry problémového celku obyvatelstva a deskriptoru věkové struktury. Je ukazatelem poměru dvou skupin populace, které jsou ekonomicky neaktivní. Jedná se o skupinu ve věku 0 -14 let, která je zákonem chráněna proti zneužívání v pracovním procesu a tím i před zahájením ekonomicky aktivního života. Druhá složka poměru je ve věkové skupině 65 let a více, která není ekonomicky aktivní z důvodu dosažení věku starobního důchodu. Tento index vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel starších 65 let na 100 dětí do 14 let. Stav a vývoj tohoto ukazatele je znázorněn v grafu 8.1.

Graf 8.1. Index stáří

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

Na grafu je nejvíce vidět růst indexu, který kromě dvou regionů již překročil hranici 100, na které se vyrovnává poměr starobních důchodců a dětí do 14 let. Tento problém

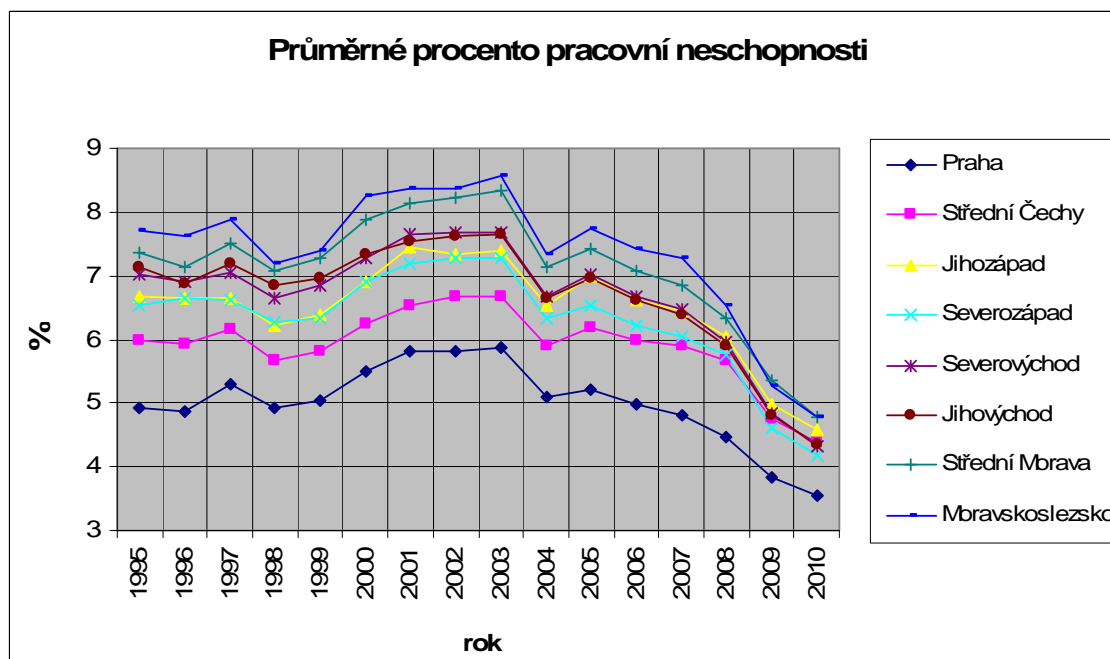
je celoevropský a je zřejmé, že se Česká republika potýká se stejným problémem. Přestože je na nejvyšší hladině Praha, je její křivka již za vrcholem konkávního zakřivení. Je to známka nástupu jiného, pozitivnějšího, trendu ve vývoji. Druhým pólem tohoto ukazatele je region Severozápad, který ještě nepřekročil, v době šetření stavu pro tuto práci, ani hranici 95. Má ovšem také jednu z nejméně příznivých křivek, která je od roku 2004 téměř lineární ve svém růstu. Růst indexu stárí v regionu Severozápad ovšem nedostihl ještě hodnoty zbývajících regionů, jejichž křivky jsou velmi podobné a naznačují již degresivní růst. Region Střední Čechy, co do průběhu stárnutí populace, již pět let stagnuje a udržuje si svou hladinu indexu na stejné úrovni. Celkově je tento ukazatel ve svém průběhu konvergentní, kdy na začátku sledovaného období byly hodnoty jednotlivých regionů v absolutním vyjádření od sebe 50 a na konci sledovaného období 34,6. Musí se ale podotknout, že přiblížení se událo posunem spodní hodnoty, a to z 69,2 na 93, což je posun o 23,8. Z výše uvedeného vyplývá, že vlastní konvergence byla tedy jen 10,8. Je zřejmé, že index stárí má tendenci pro snižování regionálních disparit, tedy jejich shodné, podobné charakteristiky, ale bohužel ukazuje na problém, který se projeví v převýšení občanů ve starobním důchodu a s tím spojenými sociálně ekonomickými aspekty.

8.2. Průměrné procento pracovní neschopnosti

Indikátor průměrného procenta pracovní neschopnosti je podíl nemocensky pojištěných osob, které byly dočasně uznány práce neschopnými na nemocensky pojištěných osobách. Obecně je větší poměr žen než mužů na pracovní neschopnosti. Je to dáno tím, že ženy dochází k lékaři častěji a dbají na své zdraví více než muži, kteří na svůj zdravotní stav tolik nedbají a mají sklon bagatelizovat své problémy⁵⁶. Obecně jsou ženy více na pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a muži více z důvodu úrazu. Průběh a výši procenta pracovní neschopnosti zobrazuje graf 8.2

⁵⁶ GaREP. *Lůžka v nemocnicích, pracovní neschopnost*. [on-line]. 2009.[cit.29.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/137.html>

Graf 8.2 Průměrné procento pracovní neschopnosti

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

Co se týče regionálních disparit, je tento indikátor konvergentní a ve svém tvaru konkávní. Hodnoty na počátku sledovaného období mají rozsah od 7,2 % po 4,4 % a v posledním roce od 4,2 % po 3,0 %. V absolutních hodnotách rozdílu je počátek na 2,8 % a konec, tedy rok 2010, na 1,2 %. Velmi plusový je celkový posun hodnot na nižší hodnotu. Z porovnávání křivek je zřejmé, všechny změny probíhaly velmi podobně a v jednom časovém období. Z toho lze usuzovat, že jde o vládní zásahy. Je pravdou, že tato oblast byla jednou z posledních přetrvávajících sociálních jistot s poměrně vysokým stupněm solidarity. Musí se podotknout, že využití pracovní neschopnosti, není jen z důvodu docílení nebo obnovení zdravotního standartu, ale jsou i jiné důvody a okolnosti, které tuto skutečnost ovlivňují. Jedním z nejvýznamnějších faktorů, jak je napsáno výše, je pojištěním daná vazba na získání finančního obnosu, který je po dobu dočasné pracovní neschopnosti vyplácen. Tato složka se odvíjí od vyměřovacího základu, procenta plnění i doby nástupu hrazení finančního plnění. Na grafu je vidět několik zvrátů. Jednou z prvních změn ve sledovaném období je v roce 1999 nástup zvyšování procenta pracovní neschopnosti, který se přičítá valorizaci hranic

příjmů pro výpočet nemocenské dávky. Tento nárůst který pokračuje až do roku 2000. V letech 2002 až 2003 byla již valorizace ukončena, což mělo za následek značné zaostávání nemocenských dávek za průměrnou mzdou⁵⁷. Následný rok, 2004, se uskutečnila reforma ve způsobu započtení nemocenské dávky v plné míře až po 15. dni trvání neschopnosti, do té doby jen 90% plnění. Další zásahy jen prohlubovaly nepoměr mezi průměrnou mzdou a nemocenskými dávkami a procentuální vyjádření dočasné pracovní neschopnosti dále klesá.

Byla nalezena souvislost mezi příjmy a dočasnou pracovní neschopností. U osob s příjmy o výši 10 000,- Kč se průměrné procento pracovní neschopnosti v roce 2002 pohybovalo kolem 9 % a u osob s příjmem 31 000,- Kč bylo toto procento v témže roce 3 %⁵⁸. Tento fakt dává odůvodnění pozici příjmově silnému regionu Praha, s nejnižší křivkou průměrného procenta pracovní neschopnosti a v jistém pohledu následnému odstupňování všech regionů soudržnosti na vyšší křivky dle disponibilních důchodů obyvatel.

Skutečnost, že je trend průměrného procenta pracovní neschopnosti klesající je sice pozitivní, ale zobrazuje se v něm i jistý sociální aspekt konce jakési jistoty, která se projevuje obzvláště v regionech a oborech se sezónním provozem. Je nutné tuto skutečnost chápat jako složitost víceúrovňového pohledu tohoto indikátoru a nezavrhouvat ji jen jako dosavadní zneužívání solidárního systému nemocenského pojištění.

8.3. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele

Čistý disponibilní důchod domácností (dále jen ČDDDD) je ukazatelem sociální sféry v problémovém celku obyvatelstva a deskriptoru životní úrovně. Určuje se jako výsledek bilance příjmů a výdajů občanů trvale bydlících v regionu. Hodnota indikátoru zobrazuje potenciální spotřebu obyvatelstva statků i služeb a zahrnuje eventuální finanční úspory, čímž predikuje na jaké úrovni je materiální bohatství domácností daného regionu a tím vyjadřuje jejich životní úroveň. Na rozdíl od regionálního hrubého domácího produktu,

⁵⁷ ČSÚ. *Vývoj pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v letech 1993-2003*. [on-line]. 2006.[cit.29.1.2012]. dostupné na internetu: [http://www.vykazy.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/6C002C7D6E/\\$File/4-nesch.pdf](http://www.vykazy.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/6C002C7D6E/$File/4-nesch.pdf)

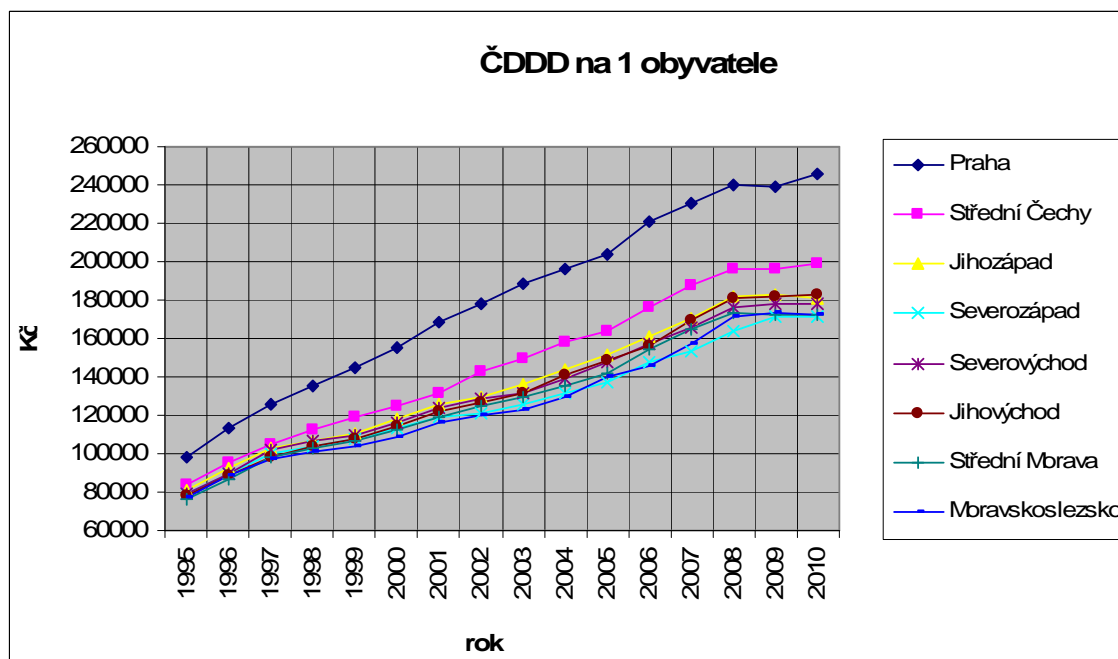
⁵⁸ Tamtéž

který je pokřiven dojížděnkou za prací, vlivem soustředění přebytků firem a kapitálu v některých regionech, ČDDD poskytuje pravdivý obraz regionálních disparit materiálního bohatství domácností v daném regionu⁵⁹. V této práci se bude ČDDD přepočítávat na jednoho obyvatele pro jednotné zobrazení regionů a vypovídající srovnávací schopnost.

V grafu 8. 3. je vyjádřen průběh vývoje tohoto indikátoru v průběhu patnácti let. Na první pohled opět výrazně převyšuje region Praha a jako druhý region, který jde jednoznačně oddělit, je region Střední Čechy. Zbývající regiony jsou velmi spjaty v celém průběhu časové osy a jen těžce se dá hovořit o divergenci či konvergenci. V celkovém srovnání se regiony Praha a Střední Čechy oddělují od svazku ostatních regionů a tím se stává tento ukazatel divergentním s počátečním rozdílem v absolutní hodnotě 21 836 Kč a v konečné pozici časové osy 74 459 Kč. Nárůst rozdílu je v tomto případě 52 623 Kč, což je velký nárůst, potažmo oddělení regionu s tendencí stálého rozevírání nůžek. Na grafu je vidět ekonomická krize v roce 2008, kdy se celorepublikově zastavil růst ČDDD. Regiony Praha, Střední Čechy a Jihovýchod se vrátily k růstu ČDDD již druhý rok, 2009, ale zbývající regiony se stále nedostávají do trendu před krizí, ba naopak, ČDDD mírně klesá. Z tohoto pohledu je velmi negativní pravdou závažnost tohoto indikátoru, a to že se jedná o základní ukazatel životní úrovně.

59 KAHOUN, J. *Regionální ekonomická výkonnost a disponibilní důchod domácností*. [on-line]. 2010. [cit. 28. 2. 2012]. dostupné na internetu <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/15Kahoun.pdf> . ISSN 1801-4496 s.14-16

Graf 8.3 ČDDD na 1 obyvatele

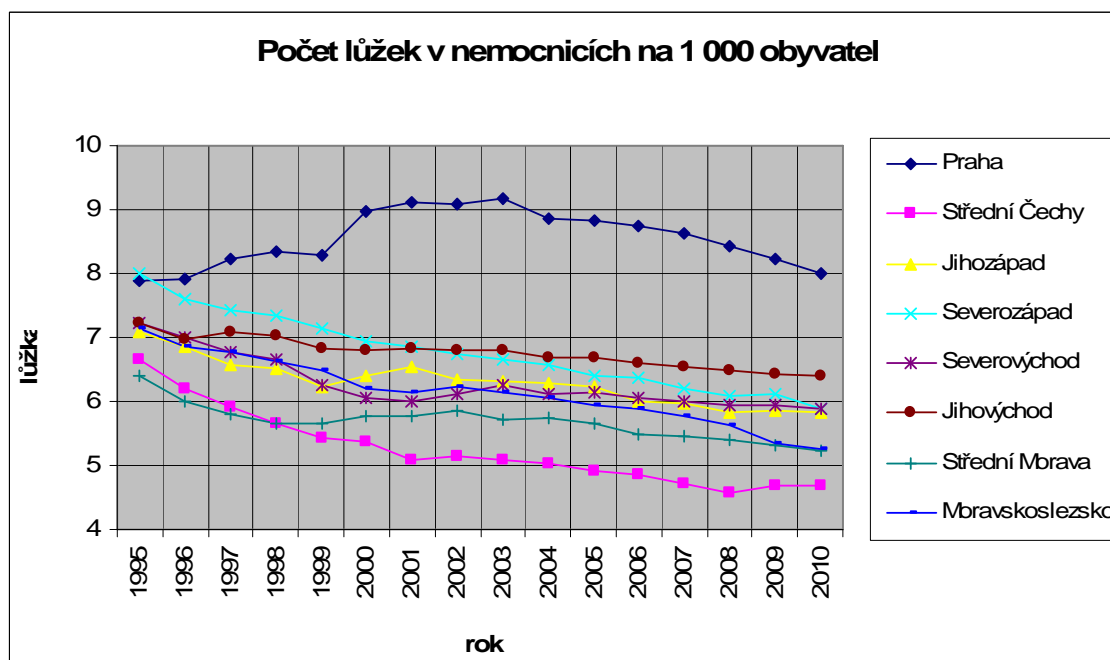
Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

8.4. Počet lůžek v nemocnicích na 1 000 obyvatel

Předpokladem pro zajištění obyvatelstva zdravotní péčí v potřebné kvalitě je mimo jiné také dostatečné množství lůžek v nemocnicích. Nedostatečné množství může zavinit například dlouhou dobu čekání na operace, snahu o dřívější ukončení léčby a jiná negativa s tím spojená. Tento ukazatel je pod deskriptorem zdravotnictví v problémovém celku sociální vybavenosti a ukazuje na možnost, či spíše šanci občana na kvalitní zdravotní péči v případě její potřeby, což je zaručeno ústavou, právem na ochranu zdraví. Mezi nemocnicemi je velká míra odlišnosti jak co do velikosti, kvality poskytovaných služeb, tak co do vlastních kapacit a vybavenosti. Tyto odlišnosti jsou velmi citlivě vnímány občany s mnohdy nečekanými reakcemi obyvatel v případě nějaké negativní změny v jejich spádovém nemocničním zařízení. Trendem již od roku 1990 je snižování počtu lůžek v nemocnicích a do současnosti poklesl počet již o třetinu. Také využití lůžek má klesající tendenci. V roce 2005 bylo využití lůžka průměrně 272 dní a v roce 2008 již 254 dní. Počet hospitalizací se sice po roce 1990 navýšil, ale zkrátila se doba

hospitalizace⁶⁰. Lůžková kapacita nemocnic je jedním z významných spotřebitelů v rozpočtu každé nemocnice. Nalezení rovnováhy kvality a kvantity poskytovaných služeb je spatřováno v zrušení a přeměrování kapacit lůžek z akutní péče do oddělení následné či dlouhodobé péče, kde je lůžek nedostatek. Průběh vývoje počtu nemocničních lůžek na 1 000 obyvatel znázorňuje graf 8.4

Graf 8.4. Počet nemocničních lůžek na 1000 obyvatel

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

Divergentní směr ukazatele patrný z grafu s klesající tendencí potvrzuje myšlenku zdravotních pojišťoven o tlaku na nemocnice v redukci nemocničních lůžek a jejich optimalizaci. Je snaha o co největší míru ambulantní péče a z uspořené financí umožnit nemocnicím zvýšení platů zdravotníků⁶¹.

Vysoký počet lůžek v regionu Praha je dán z části vysokou specializací s celorepublikovou platností a z části svodem z regionu Střední Čechy, kde je naopak počet lůžek na 1000 obyvatel nejnižší. K problematice tohoto indikátoru je potřeba říci,

60 GaREP. *Lůžka v nemocnicích, pracovní neschopnost*. [on-line]. 2009.[cit.29.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/137.html>

61 VZP. *I v ziskových nemocnicích je co optimalizovat*. [on-line]. 2011. [cit. 28. 2. 2012]. dostupné na internetu: <http://www.vzp.cz/poskytovatele/infoservis-a-akcent/infoservis/infoservis-18-2011/i-v-ziskovych-nemocnicich-je-co-optimalizovat>

že se ještě může projevovat evidence lůžek v lázeňských oblastech, s dnes již nízkým počtem obyvatel a tak zkreslovat vypovídací hodnotu indikátoru. Příkladem může být bývalý okres Jeseník s Priessnitzovými lázněmi v regionu Střední Moravy.

8.5. Hrubá přidaná hodnota

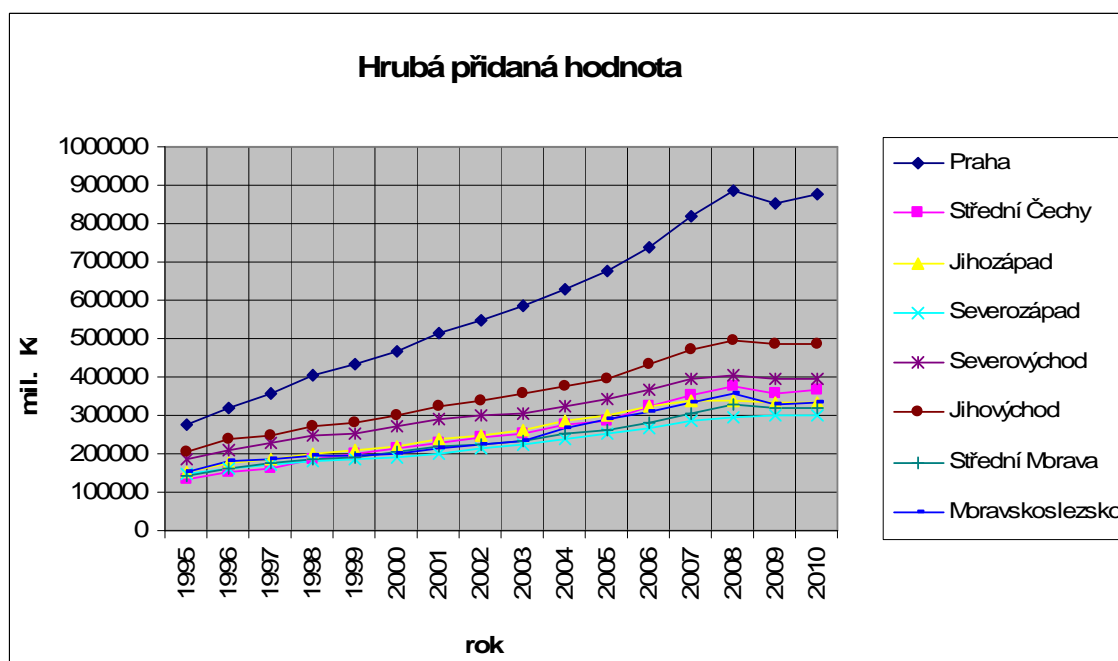
Indikátor hrubá přidaná hodnota spadá do ekonomické sféry pod problémový celek ekonomického potenciálu a deskriptor výkonnosti ekonomiky. Hrubá přidaná hodnota je hodnotou, kterou získávají institucionální jednotky svojí činností, používáním svých výrobních kapacit. Určuje se jako rozdíl mezi celkovou produkcí v základních cenách a mezispotřebou určenou v nákupních cenách. Hrubá přidaná hodnota je blízká hrubému domácímu produktu, ale na rozdíl od něj je možné ji sledovat podle odvětví ekonomických činností⁶². Je tedy z tohoto ukazatele možné vysledovat odvětvové proměny v jednotlivých regionech a sledovat stopu vlivu strukturálních změn. Největších nárůstů v průmyslu zaznamenala odvětví spojená s výrobou kancelářské techniky, počítačů, spojovacích zařízení, dvoustopých motorových vozidel a naopak největší útlum zaznamenala odvětví dobývání uhlí, vodárenství a výroba koksu. Také ve službách patřily mezi dynamické odvětví služby spojené s moderními technologiemi, jako je zpracování dat a telekomunikace. K tvůrcům hrubé přidané hodnoty patřilo ještě peněžnictví, velkoobchod a jeho zprostředkování⁶³.

Graf 8.5. ukazuje růstovou tendenci hrubé přidané hodnoty v jednotlivých regionech po jednotlivých letech znázorněných na časové ose.

62 EUROSTAT. *Hrubá přidaná hodnota-celkem-objemy-procentní změny*. [on-line]. 2011. [cit. 28. 2. 2012]. dostupné na internetu: <http://apl.czso.cz/ode/tab/teina061.htm>

63 ROJIČEK, M. *Strukturální analýza České ekonomiky* [on-line]. 2010. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference-seminare/gf_RojicekHK.pdf.

Graf 8.5. Hrubá přidaná hodnota

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

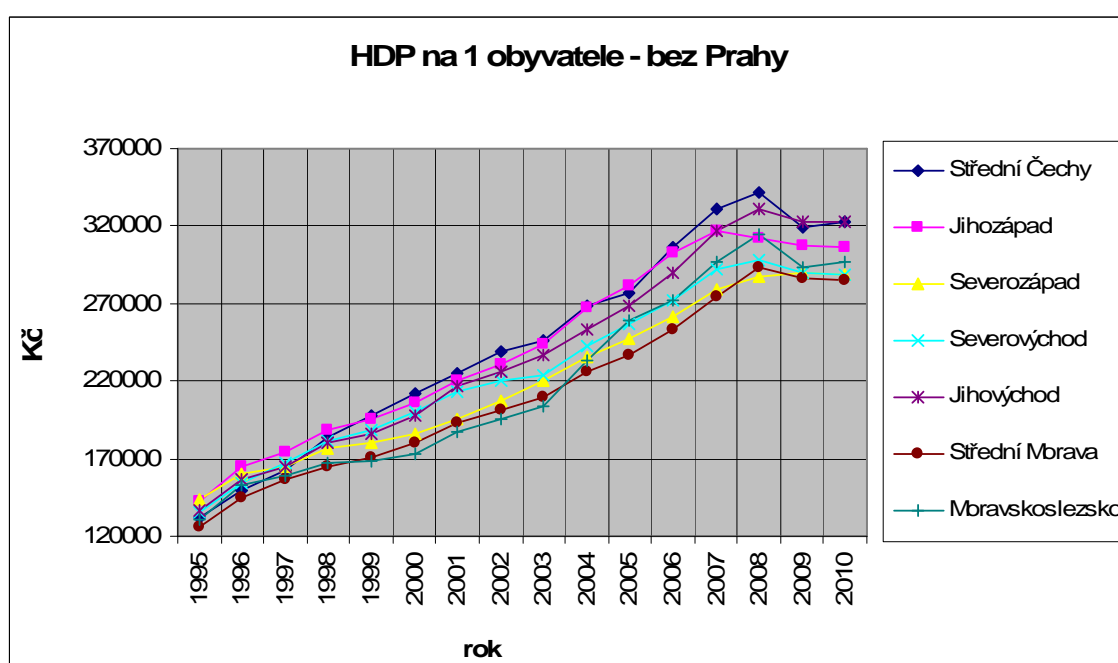
Tento graf má na první pohled velmi podobnou charakteristiku jako graf 8.3. ČDDD na 1 obyvatele. Je jednoznačně divergentní, ale dal by se seřadit do tří skupin s rozdílným stupněm divergence, jako zvyšování regionální disparity. V prvním stupni je region Praha s výraznou strmostí křivky, která se rychle odděluje od počátečního svazku. Druhým stupněm jsou regiony Jihovýchod, Severovýchod a střední Čechy, které se oddělují mírným postupem a nakonec třetí, poslední tři roky stagnující regiony Severozápad, Střední Morava, Moravskoslezsko a Jihozápad. Na průběhu křivek je patrný schodek ekonomické krize a to tím větší, čím strmější je růst. Za patnáct let sledovaného období se regionální nerovnost v hrubé přidané hodnotě prohloubila z rozsahu 142 929 mil Kč na 579 376 mil Kč, což je více než čtyřnásobek. Ovšem pokud by se vyčlenil region Praha, nebyla by tato disparita tak výrazná a odlišnosti regionů by vzrostly jen 2,5 krát.

8.6. Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele

Jeden z nejpoužívanějších ukazatelů produktivity ekonomiky regionu je hrubý domácí produkt (HDP) regionu přepočítaný na jednoho obyvatele. Evropská unie dlouhodobě využívá tento indikátor jako jeden z nejdůležitějších ukazatelů při alokaci finančních

prostředků v rámci strukturální politiky pro podporu zaostávajících regionů. Jak již bylo napsáno výše, není tento ukazatel jednoznačným indikátorem, který by přesně popisoval míru bohatství regionu ve smyslu blahobytu obyvatelstva regionů. Tuto míru by jistě lépe zobrazil ukazatel míry čistého disponibilního důchodu domácností, a proto je potřeba brát hrubý domácí produkt jen jako ukazatel ekonomické výkonnosti v regionu. Také je potřeba si uvědomit způsob získání hodnot HDP, brát v potaz nezohlednění dojíždění za prací, tedy pracovník z jednoho regionu tvoří HDP v druhém regionu. Obdobný problém je třeba v regionu Praha, kde se přistěhovalo mnoho občanů z jiných regionů, ale nezměnilo si trvalé bydliště⁶⁴.

Graf 8.6. Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

Tímto je region Praha silně nadhodnocen a zároveň se oslabují regiony, z kterých byl přesun proveden. Graf 8. 6. je z výše uvedených důvodů oproštěn od regionu Praha, a tím se stává více vypovídající o ekonomickém potenciálu jednotlivých regionů soudržnosti.

64 KAHOUN, J.: *Regionální disparity v ČR – HDP versus disponibilní důchod*. Ekonomické listy CES VŠEM, 2010, č. 3, ISSN 1804-4166. s17-18

Po odstranění vlivu regionu Praha do grafu je tento ukazatel poměrně sepnutý, co divergence se týče. Prohlubování regionálních disparit se tady nezdá být značné a je tím pádem možné se domnívat, že ekonomický potenciál regionů se výrazně neodlišuje. Dalo by se polemizovat nad Středními Čechy, kde je největší předpoklad dojíždění za prací do Prahy, ale na druhou stranu je také možné zvažovat dočasné přestěhování pracujících z regionů s menším potenciálem. Graf výrazně připomíná graf hrubé přidané hodnoty, jen je strmější růst. Divergence ukazatele je také v přibližně stejném poměru jako hrubá přidaná hodnota bez Prahy (2,5) a to 2,2 krát více než před patnácti lety. Nejsilněji se ekonomická krize v roce 2008 podepsala na růstu HDP v regionu Střední Čechy a Moravskoslezsko. Tyto regiony měly značný schodek, který je pravděpodobně zapříčiněn soustředěním automobilního průmyslu v těchto regionech, jenž je velmi citlivý na konjunkturní vlivy. Také za povšimnutí hodný je region Jihozápad, který již od roku 2007 začal klesat s růstem HDP. Zatímco Střední Čechy a Moravskoslezsko již zase roste v tvorbě HDP, ostatní regiony do roku 2010 nezvrátily stagnující tendenci svého HDP na 1 obyvatele.

8.7.Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele

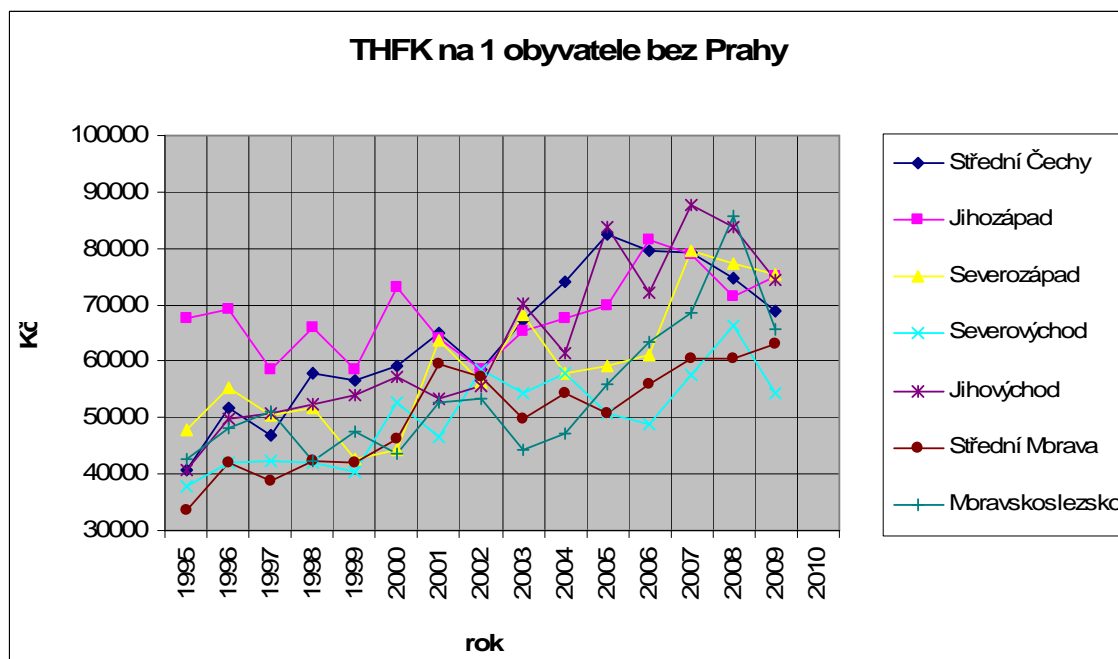
Ukazatel tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) patří do problémového celku rozvojový potenciál a deskriptoru investice. THFK zobrazuje pořizovací hodnotu hmotných i nehmotných investic. Je to tedy majetek, který nebude spotřebováván, ale pomocí něj bude tvořena další produkce.

THFK zahrnuje pořízení a úbytky hmotných a nehmotných fixních aktiv, případně zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv, které mají charakter dlouhodobé spotřeby, a jejich cena přesahuje stanovenou hranici. Příkladem mohou být náklady na zdokonalování investičního majetku, náklady na velké opravy, nové investice. Do THFK se nezapočítávají předměty nakoupené domácnostmi - mimo obydlí, fixní aktiva v hodnotě nižší než 20 000,- Kč, vládou nakoupené předměty pro vojenské účely, výdaje na výzkum a vývoj a podobné⁶⁵.

65 VALACH, J., *Dynamika, míra a efektivnost investic v ČR*. Český finanční a účetní časopis. 2007. č. 3 [on-line]. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: http://cfuc.vse.cz/media/2007/cfuc_2007-4_008.pdf. ISSN 1802-2200

Indikátor THFK na 1 obyvatele je v České republice velmi diferencovaný. Od roku 1995, kdy je počátek sledovaného období tohoto indikátoru v této práci, byl region Praha s 67 578,- Kč na 1 obyvatele dokonce za regionem Jihozápad, který měl 67 745,- Kč. Region Praha se následně oddělil svojí hodnotou do takové míry, že již je úplně bezpředmětné posuzovat při srovnávání regionů soudržnosti zároveň i tento region. V roce 2009 je hodnota THFK regionu Praha již 241 289,- Kč na 1 obyvatele, a to je ještě oproti roku 2008 v téměř 15% propadu. Pro srovnání, regiony s nižší tvorbou hrubého fixního kapitálu se pohybují v roce 2009 v rozmezí od 54 152,- Kč do 75 100,- Kč THFK na 1 obyvatele. Také se pohybují v poměrně značné meziroční turbulenci, s roční oscilací s maximem v roce 1995 \pm 17 071,-Kč a minimem rozptylu v roce 2002 \pm 1 425,- Kč jak ukazuje graf 8.7. Na tento ukazatel má velký vliv technologický pokrok při zavádění nových poznatků, technologií a finančně ekonomická situace v rámci úrokových měr a daňových podmínek. Svoji míru vlivu má také hospodářská politika s investičními pobídkami apod. Na tento ukazatel má velký vliv technickotechnologický pokrok při zavádění nových poznatků, technologií a finančně ekonomická situace v rámci úrokových měr a daňových podmínek. Svoji míru vlivu má také hospodářská politika s investičními pobídkami apod. Důležitost tohoto indikátoru je v tom, že představuje přípravu pro budoucí produkci a tím i předpoklad kvalitní, nebo alespoň stabilní budoucnosti regionu.

Graf 8.7. Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele

Zdroj: ČSÚ. vlastní úprava

Po přepočtu jednotlivých hodnot v letech do procentuálního vyjádření za rok, následného získání průměrné hodnoty, která je vyhodnocena bodovou metodou s maximálním počtem, vychází nejlépe region Jihozápad a o poslední místo se dělí Severovýchod a Střední Morava. Za předpokladu, že oblastmi kde se objevuje THFK nejvíce, je zpracovatelský průmysl, doprava a spoje a činnost v oblasti nemovitostí a pronájmu a naopak nejmenší podíl má těžba nerostných surovin, zemědělství a stavebnictví⁶⁶, se nabízí otázka, jakou skladbu mají výše uvedené regiony a nadále se zabírat výsledky průzkumu.

8.8. Zaměstnanci v národním hospodářství (NH)

Do počtu zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání se posuzují všichni, kteří dosáhli patnácti let věku a starší, mající bydliště v posuzovaném regionu, v průběhu posuzovaného

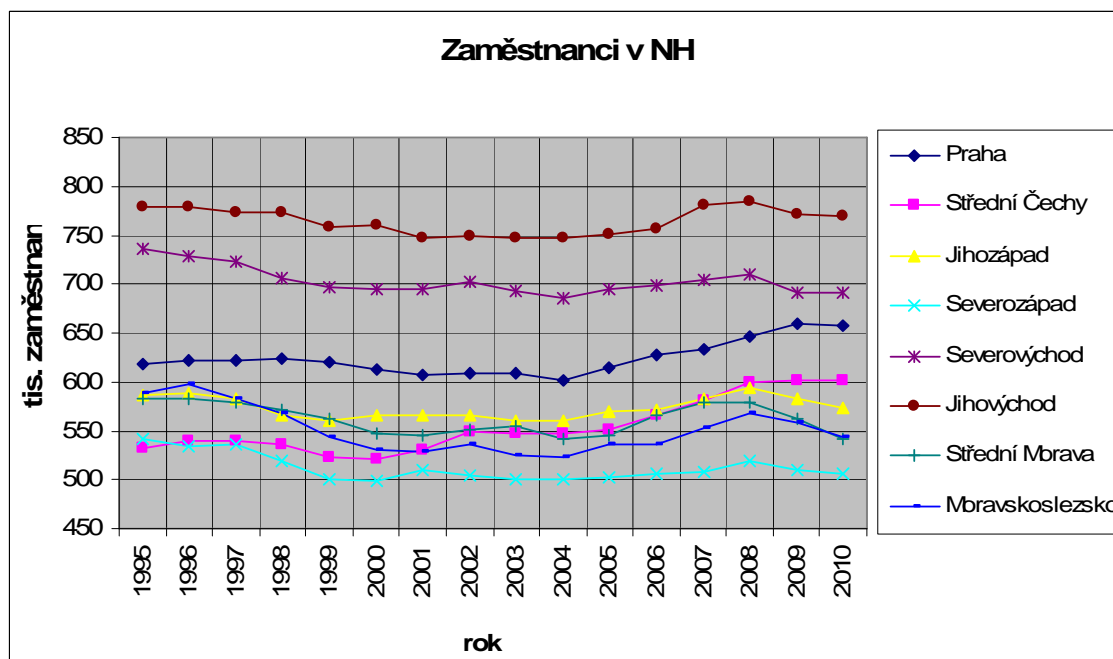
⁶⁶ VALACH, J., *Dynamika, míra a efektivnost investic v ČR*. Český finanční a účetní časopis. 2007. č. 3 [on-line]. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: http://cfuc.vse.cz/media/2007/cfuc_2007-4_008.pdf. ISSN 1802-2200

týdne podstoupili nejméně jednu hodinu práce za mzdu, plat nebo jinou odměnu, nebo měli alespoň formální vztah k zaměstnání, byť v práci nebyli. Důležitým aspektem pro posouzení o zařazení mezi zaměstnance je tedy snaha o jakékoliv placené aktivity. Rozhodujícím kritériem není tedy, zda tato aktivita má charakter dočasnosti, sezónnosti, příležitostnosti, zda se jedná o souběhy více prací, nebo zda ještě při této aktivitě studuje, nebo má nějaký důchod apod. Do kategorie zaměstnanců patří i profesionální příslušníci armády, osoby na mateřské dovolené, které před tím již pracovaly (další a rodičovská dovolená se již nezapočítává). Podle metodiky Eurostatu se nezapočítávají do této skupiny osoby na mateřské dovolené, které před nástupem na tuto dovolenou nepracovaly.⁶⁷

Indikátor je zařazen do lidského potenciálu a deskriptoru zaměstnanosti. Je tedy třetím ekonomickým ukazatelem potenciálu regionu. Hodnota tohoto ukazatele se příliš nemění, jak ukazuje graf 8.8. Jako v jednom z mála ukazatelů není v popředí region Praha, ale region Jihovýchod a Severovýchod. Tato skutečnost je dána faktem, že tyto regiony mají nejvyšší počet obyvatel. Další regiony soudržnosti již jsou na stejné úrovni co do počtu obyvatel a je možné srovnávat jejich úspěšnost v schopnosti obyvatel vyvíjet aktivity za účelem mít práci. Průběh změn je u tohoto indikátoru téměř neměnný a pouze na pozici čtyři až sedm se regiony střídají v průběhu sledovaného období na těchto pozicích. Celkově, po propočtu, je na tom nejhůře region Severozápad, ale budiž mu na omluvu, že v podílu na počtu obyvatel má o jedno procento méně jak je střední hodnota procentuálního vyjádření počtu obyvatel regionu soudržnosti na celkové populaci České republiky.

67 ČSÚ. Analýza regionálních rozdílů v ČR. [on-line]. 2012. [cit.1.3.2012]. dostupné na internetu: <http://www.google.cz/search?q=isbn+978-80-250-2144-6&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a>. ISBN 978-80-250-2144-6

Graf 8.8. Zaměstnanci v NH

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

8.9. Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti zjišťovaná dle VŠPS ČSÚ (výběrové šetření pracovních sil Českého statistického úřadu) je poměr pracovních sil, kde je v čitateli počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání, kterým nic nebrání v přijetí nabídky vhodného placeného pracovního místa, tedy mohou eventuelně ihned nastoupit do zaměstnání a ve jmenovateli je celková pracovní síla v posuzované oblasti. Za překážku k okamžitému nástupu do zaměstnání se považuje pobyt ve vazbě, vojenské službě, pracovní neschopnosti, v rekvalifikačních kurzech, na mateřské dovolené nebo v krátkodobém zaměstnání. Celková pracovní síla je souhrn všech pracujících v ČR, což znamená, všichni zaměstnaní v NH i s cizinci s platným povolením, zaměstnaní občané EU vedení na ÚP a také všichni uvedení v čitateli, tj. podle evidence

registrovaných dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání. I tento indikátor je pod problematickým celkem lidského potenciálu, ale deskriptor je již nezaměstnanost⁶⁸.

V grafu 8. 9. jsou na první pohled vidět zlomové body v roce 1996, 2002 a 2008, kdy se výrazně projevil konjunkturální cyklus. Každé odrazové sedlo, v podobě nejnížší hodnoty míry nezaměstnanosti, nasvědčuje o ukončení konjunkturálního vrcholu a nástupu recese. V případě vrcholů s maximálními hodnotami míry nezaměstnanosti a přechodu ke klesající tendenci je to naopak známka oživení ekonomiky, přechodu z deprese do expanze. Je patrné, že negativní proměny, přechod do recese, se projevuje s výraznou ostrostí, ale přechod do expanze je jen velmi pozvolný. Dá se usuzovat, že indikace hospodářských cyklů podle míry nezaměstnanosti má své specifika, kdy při ukončení boomu se ihned hledá snížení nákladové stránky na straně zaměstnanců, ale při opětovném rozjezdu ekonomiky se jen váhavě, nedůvěřivě nabírají zaměstnanci zpět. Je pravděpodobné, že zaměstnavatelé při zvyšování výroby, nárůstu poptávky, hledají nejdříve rezervy v jiných oblastech ke zvýšení výroby, než v opětovném zaměstnání původního počtu zaměstnanců. Tento jev je pochopitelný, pokud se do problematiky zapojí legislativa s procedurou propouštění zaměstnanců a její nákladovostí.

V tomto ukazateli je opět patrné prvenství regionu Praha, který se po celé sledované období pohybuje na nejnížší hladině a jeho amplituda je také nejnížší. V porovnání co do změn v míře nezaměstnanosti, je důležité si všimnout rozdílnosti regionů a jejich rozptylu. Z pohledu citlivosti na hospodářský cyklus jsou odvětví dělena na:

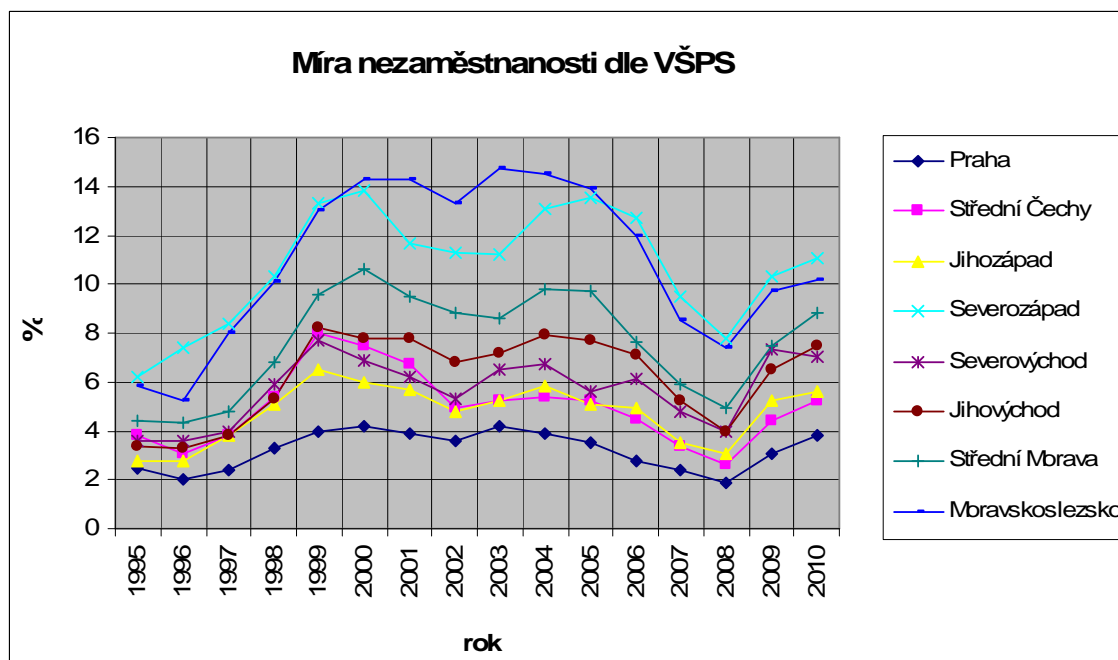
- Cyklická - citlivé odvětví na hospodářský cyklus, jako je stavebnictví, automobilový průmysl, cestovní ruch
- Neutrální – odvětví s téměř nulovou cenovou elasticitou, příkladně farmaceutický průmysl
- Anticyklická – odvětví, která při krizi získávají navrch, povětšinou produkují levnější výrobky, substituty, které v těžším období nahradí stávající produkty.

Z výše uvedeného je možné usuzovat, že regiony s vyšší amplitudou křivky míry nezaměstnanosti mají také ve své struktuře odvětví i vyšší míru odvětví, která jsou citlivá

68 ČSÚ. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - Metodika. [on-line]. 2012. [cit.26.2.2012]. dostupné na internetu: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsp

na změny v hospodářském cyklu. Posuzováním také těchto hodnot je dobré nahlížet na průběh grafu a hodnocení rozevření pomyslných nůžek regionálních disparit.

Graf 8.9. Míra nezaměstnanosti (dle VŠPS)

Zdroj: ČSÚ. vlastní úprava

Při aproximaci průběhu hodnot jednotlivých regionů je vývoj tohoto ukazatele mírně divergentní. Což znamená, že regiony, které dopadly v hodnocení tohoto indikátoru nejhůře, mají zvyšující se míru nezaměstnanosti. Je to region Severozápad a o jednu desetinu procenta lepší region Moravskoslezsko. Oba regiony se potýkají se strukturálními změnami způsobené značnou koncentrací těžebního průmyslu.

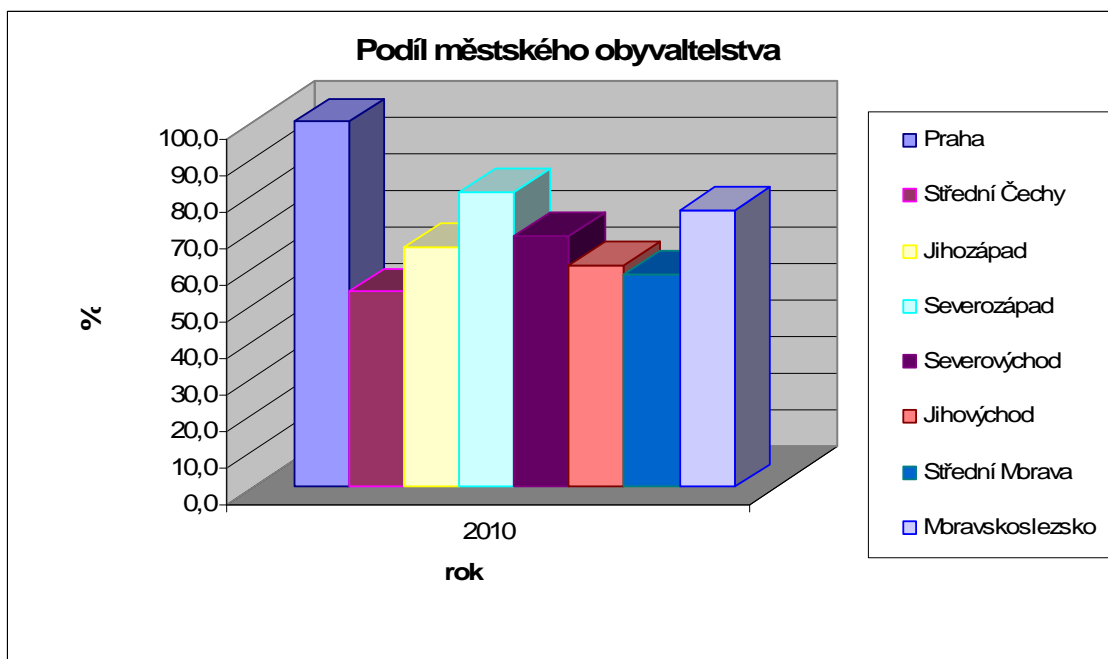
8.10. Podíl městského obyvatelstva

Tímto indikátorem se zaměření na indikátory již posouvá k poslední sféře, která je zastoupena v této práci, k sféře uzemní. Podíl městského obyvatelstva je pod problémovým celkem struktury regionu a stejnojmenným deskriptorem podíl městského obyvatelstva. Ukazuje na míru urbanizace území v regionu a zjistí se podílem obyvatel žijících v městech vůči celkovému počtu obyvatel v regionu. Podíl městského obyvatelstva je vyjádřen jako bezrozměrné číslo, nebo se dá vyjádřit po vynásobení stem v procentech. Čím je číslo vyšší, tím je také počet obyvatel žijících v městech vyšší. Obecně je tento

indikátor brán jako pozitivní ukazatel k rozvoji regionu⁶⁹. Při zobrazování územních indikátorů již nebude bráno v potaz sledované období, jelikož tyto údaje jsou velmi málo proměnné v čase a je tedy neúčelné zobrazovat průběh změn. Ve vlastním hodnocení a výpočtech se ovšem bude i nadále počítat s hodnotami v celém hodnotícím období. Poměry ukazatele v jednotlivých regionech soudržnosti jsou vidět na grafu 8.10. Je samozřejmostí stoprocentní podíl regionu Praha, zastoupeného jedním městem. Nejmenší podíl městského obyvatelstva je v regionu Střední Čechy, hned po regionu Střední Morava. Oba tyto regiony nemají žádné z center celostátního významu, jako je Brno nebo Ostrava a ani nejsou zasíťovány městskou aglomerací, jako je příkladně Severozápad. Při posuzování míry rozdílnosti divergence je v hodnocení podílu městského obyvatelstva na počátku sledovaného období (1995) celkový rozdíl 45 % a na konci sledovaného období 46,7 %, což je za patnáct let divergence o 1,7 %. Pokud by se ze zjišťovacích důvodů nezapočítávaly první tři regiony, vznikla by hodnota rozdílu na začátku 15 % a na konci 15,1 %, tedy divergence 0,1 %. Je nepravděpodobné, že se bude s větší razancí prohlubovat míra urbanizace a tím i proces změny se zdá být méně pravděpodobný a pokud by se prováděly nějaké kroky k sjednocení, byly by nesmírně nákladné. Z uvedeného je možné posuzovat tento indikátor ve dvou vrstvách a to pro regiony od 75 % městského obyvatelstva a pro regiony pod 75 % městského obyvatelstva.

69 KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity – elektronický časopis. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf . ISSN: 1802-9450

Graf 8.10. Podíl městského obyvatelstva

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

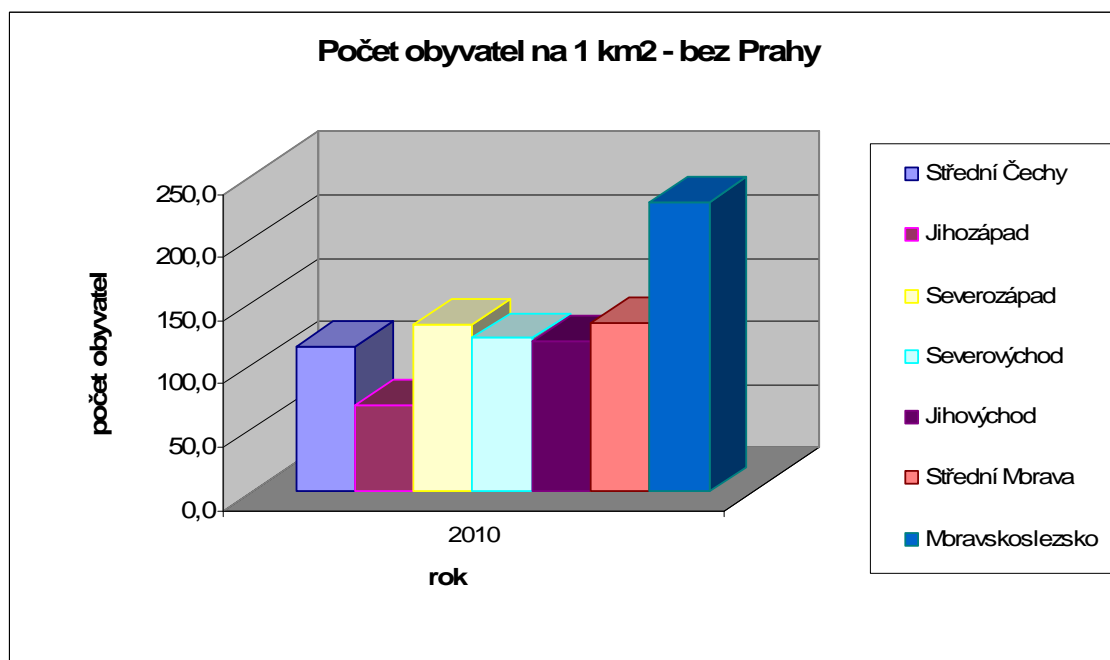
8.11. Počet obyvatel na 1 km²

Dalším ukazatelem územní sféry je v této práci počet obyvatel na 1 km². Je opět v problémovém celku struktury regionu a deskriptor má celkovou hustotu obyvatelstva v kraji. Tento indikátor vyjadřuje celkový počet obyvatel, žijících v regionu v závislosti na rozloze území (v čtverečních kilometrech), které region zabírá. U tohoto ukazatele se výpočet procentuálního podílu jednotlivého regionu nevztahoval na sumu všech hodnot v roce, ale je vztažen na celorepublikový průměr, který je 133 obyvatel na čtvereční kilometr⁷⁰. I v tomto ukazateli je zobrazení jen v bodě a ne v časové ose z důvodu minimálního pohybu při sledování celků velikosti NUTS II. Další úpravou u indikátoru počtu obyvatel na 1 km² je při zobrazování v grafu vynechání regionu Praha. Při zobrazení i regionu Praha by se škála roztáhla více než deseti násobně, neboť region Praha má 2533,9

70 ČSÚ. Statistická ročenka ČR 2011. [on-line]. 2012. [cit.26.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/0001-11-2010-0200>

obyvatel na 1 km² a hned druhý nejlidnatější region má jen 229,1 obyvatel na 1 km². Tento mnohonásobný rozdíl je dán charakteristikou regionu Praha a to tím, že se jedná o jedno město, a jak je uvedeno v podkapitole 8. 12. na území regionu Praha není skoro žádná volná půda, která by rozvolňovala počet obyvatel žijících v Praze. Situaci s počtem obyvatel na 1 km² ukazuje graf 8.11.

Graf 8.11. Počet obyvatel na 1 km²

Zdroj: ČSÚ. vlastní úprava

Jednoznačně vystupuje region Moravskoslezský, který má velmi značnou převahu v hustotě osídlení. Tato aglomerace je již od dob Rakousko-uherské říše důležitým centrem těžebního průmyslu z důvodu zásob černého uhlí a k tomu navazujícího hutního průmyslu. Bohužel, také díky tomuto jevu, je v současnosti velmi strukturálně postižena. Region s nejmenším počtem obyvatel na 1 km² je region Jihozápad, který má jen 68,7 obyvatel na km². Ukazatel počtu obyvatel na 1 km² je opravdu ve vývoji regionálních disparit stálý, což ukazuje změna za patnáct let sledovaného období. V roce 1995 byl rozdíl mezi regiony 162,2 (bez Prahy) a v roce 2010 je 160,4 obyvatel na 1 km². Přesto, že je mezi regiony tak velký rozdíl v ukazateli počtu obyvatelstva na 1 km², je tento ukazatel co do vývoje velmi stabilní a není pravděpodobné, že by se nějak výrazně měnil. Vezme-li se v úvahu

postup suburbanizace v ČR, je v měřítku NUTS II přesun obyvatel do příměstí velkých měst nepostřehnutelný.

8.12. Zemědělská půda v regionu

Zemědělská půda je část povrchu země, suma pozemků, sloužící k zemědělské produkci, z větší části k rostlinné výrobě, ale i k pastevectví. Jedná se tedy více o polnosti s ornou půdou a louky s travním porostem, eventuelně pastviny. U tohoto indikátoru je potřeba si uvědomit jeho biologický aspekt, jedinečnost a nenahraditelnost pro život člověka. Scelování pozemků v minulých letech do velkých ploch má za následek úbytek ornice, například na jižní Moravě za méně jak 60 let ubylo 40-60 centimetrů černozemí⁷¹. Zemědělská půda jako vrstva úrodné zeminy má jedinečnou schopnost v podobě produkce obnovitelných zdrojů jak v podobě získávání potravin pro obyvatelstvo, tak v podobě technických a energetických plodin. Obzvláště v kategorii technických a energetických plodin je velký potenciál právě z důvodu opakovatelnosti procesu, je možné na ni nahlížet v určitých oblastech jako na substitut využívání fosilních zdrojů. Z technických plodin to byly dříve převážně plodiny pro textilní průmysl, které dominovaly zvláště severovýchodním oblastem státu. S uvolňováním a globalizací světového trhu byla česká produkce textilu vytlačena levným textilem z východu. Právě zmíněné regiony, specializované zemědělstvím i zpracovatelským průmyslem na textil, se staly obětmi návalu levnějších produktů a začaly se potýkat s negativními dopady strukturálních změn způsobené vytlačením z trhu. V současnosti jsou ale velké možnosti ve sféře zemědělství dosáhnout pomocí podnikatelských aktivit pozitivních výsledků. Již zmiňovaná produkce technických plodin, tradiční tukové (technické tuky a rostlinné oleje) a farmaceutické (léčivé byliny, plody a suroviny) a nově energetické plodiny a suroviny, ať již k dodávce tepla (rychle rostoucí traviny a dřeviny), pohonných hmot (ethanol, bionafta), nebo v poslední době výrobě bioplynu z biologických zbytků a odpadů a následném využití například v kogeneračních jednotkách při výrobě tepla a elektrické energie⁷². Tento

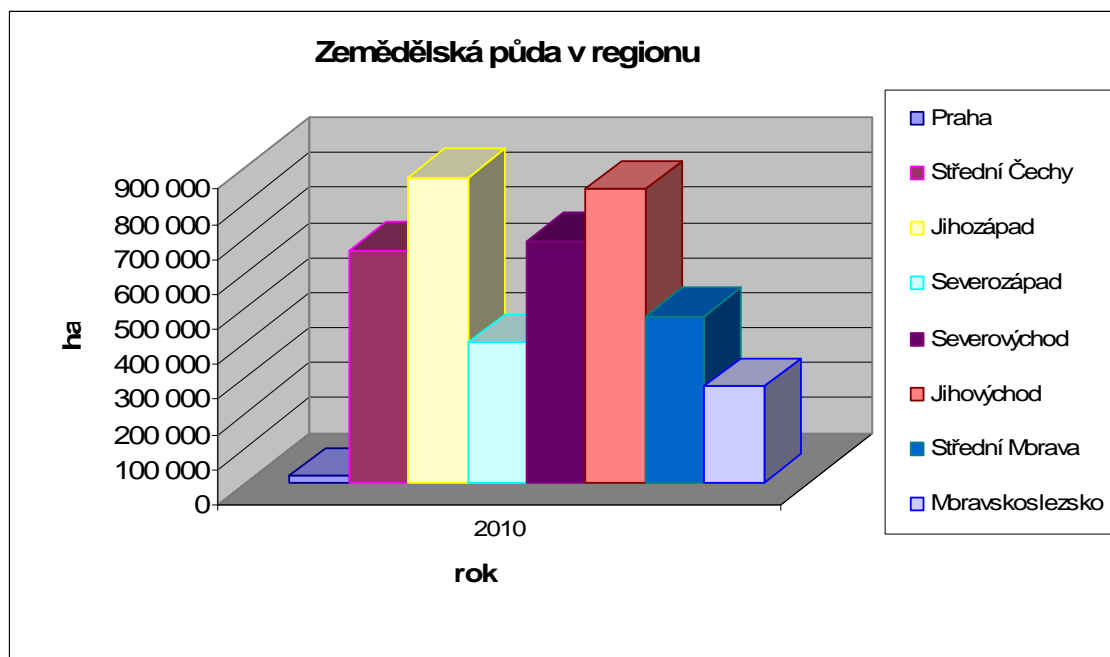
71 VAŠKŮ, Z. *Půda je nenahraditelná*. [on-line]. 2008. [cit.3.3.2012]. dostupné na internetu: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/zdenek-vasku-puda-je-nenahraditelna>

72 BOUČKOVÁ, B., HOMOLKA, J., MALÝ, M., ŠKUBNA, O., *Agrární a strukturální politika*. Praha. ČZU PEF. 2010. 141 s. ISBN 978-80-213-2067-3. s.22

potenciál je v regionech rozdělen s velkou diferenciací, jak ukazuje graf 8.12. Největší plochu zemědělské půdy vlastní region soudržnosti Jihozápad, který je typický svojí jihočeskou krajinou, jejímž rysem je její malebnost s výraznou dominancí kultivovaných struktur v podobě polí, luk a rybníků. Dalším největším vlastníkem je region Jihovýchod, který je svou venkovskou oblastí také znám. Samozřejmě nejhůře dopadl region Praha, kde se ale ani potenciál zemědělské půdy nedá příliš aplikovat, jelikož jako městský region je již spíše v terciárním sektoru, co odvětví se týče a tím není ani předpoklad přesunu pracovních faktorů k primárnímu sektoru. Problémové regiony s ohledem na indikátor zemědělské půdy jsou region Moravskoslezsko a Severozápad. Oba regiony nemají příliš zemědělské půdy jako potenciálu k přispění do regionálního rozvoje a oba regiony jsou zatíženy těžbou nerostných surovin. Možná vhodná rekultivační opatření mohou tento stav změnit a vrátit tak regionu základní produkční faktor. Tento ukazatel se po dobu sledovaného období nemění a jen v malé míře ubývá. Přes to, že je vynětí zemědělské půdy z půdního fondu zpoplatněno a zemědělská půda má legislativní ochranu⁷³, stále je vyjímáno velké množství půdy, a to i přes nedoporučení odborníků a legislativní ochranu, která je stále obcházena udělováním výjimek, obzvláště u těžebních společností. Je také na zvažovanou využití parcel v okolí velkých měst, když na poměrně bonitních pozemcích, co do kvality půdy, vyrůstají velká logistická centra.

73 MVCR. *Zákon č.334/1992 o ochraně zemědělského půdního fondu*. [on-line]. 1992. [cit.20.2.2012]. dostupné na internetu: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=334/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Graf 8.12. Zemědělská půda v regionu

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

Se stále ubývající půdou, výše uvedenými možnostmi a dotační podporou EU i ČR je pravděpodobná i větší poptávka po tomto artiklu. U tohoto indikátoru se dá říci, že po celou sledovanou dobu stagnuje, je bez zásadního vývoje.

8.13. Délka silnic a dálnic

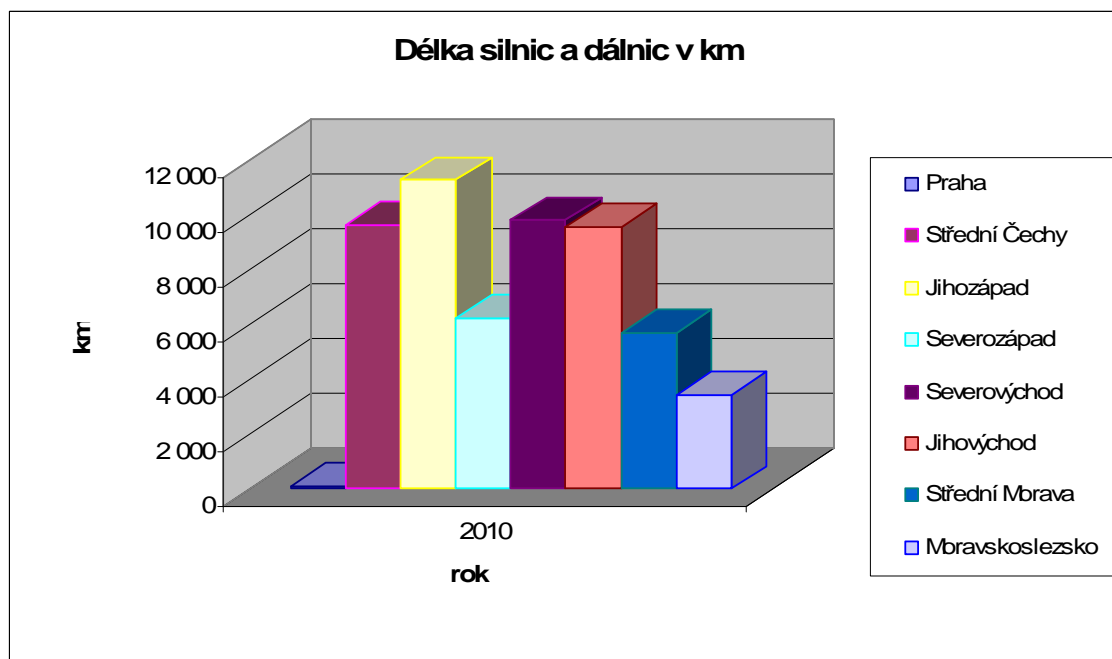
Dostupnost regionů byla vždy jedním z předpokladů růstu a rozvoje hospodaření v regionu. Již v dřívějších dobách se lidé přesvědčili o této pravdě, příkladně v tvorbě železniční sítě. Kde nebyla postavena železnice, jakoby tam nebyl život. V dnešní době hledání maximálního snížení nákladů jsou nezdědka všechny komponenty přepravovány na přesně zadaný čas, z důvodu snížení doby uskladnění a zvýšení obrátkovosti zásob. To znamená velkou zátěž na dopravce a zároveň také na dopravní infrastrukturu, obzvláště na rychlostní komunikace. Tím se stává dopravní síť jedním z klíčových faktorů růstu hospodářského rozvoje. A historie se opakuje, kam nevede rychlostní komunikace, region hospodářsky stagnuje a následně upadá. Příkladem je bývalý okres Jeseník, který je odříznutý od centrální dopravní sítě pohořím Hrubého Jeseníku. Ne jeho území se musí

složitě přejíždět horská sedla a řešením bylo vybudování tunelu, čímž by se výrazně zkrátil čas dostupnosti a v zimních měsících i zjednodušení z důvodů silných sněhových srážek. V současnosti je již dlouhodobě na pozici regionu s podporou státu, čelí velké nezaměstnanosti a vysídlování. Dopravní infrastruktura nepřeváží jen materiál, ale také osoby a tato funkce nese také velký vliv na hodnocení regionu. Dopravní obslužnost, která je vždy řízena z vedení kraje regionu, nemusí pokaždé být dostačující z hlediska obyvatel, kterých se týká a je mnohdy řešena pod velkým tlakem ekonomiky provozu a vytížeností spojů.

V celé šíři výše zmiňovaných problematik hraje největší roli silniční doprava a s tím souvisí i indikátor délky silnic a dálnic. V celé ČR je 55 664 km silnic I. až III. třídy a dálnic⁷⁴, které by měly propojovat státně, regionálně a místně důležitá centra a následně i jednotlivé osídlené oblasti až po samoty. Tento ukazatel je tedy vyjádřením možných rezerv pro posílení jednotlivých regionu, které jsou ne zcela spokojeni se svým rozvojem a hospodářským výsledkem. V grafu 8.13. je hned patrné, že region Praha, přes svoje úspěchy v předchozích ukazatelích, je na tom v tomto indikátoru nejhůře. Je to dáno jeho malou rozlohou, ale jak bylo napsáno výše, jeho dostupnost pomocí rychlostních komunikací je přivedena ze všech směrů a tím má z této pozice velkou výhodu. Ostatní regiony se pohybují ve velkém rozptylu a vývoj tohoto ukazatele je tak, jako u zemědělské půdy, více méně neměnný, jen s malými změnami vlivem výstavby. V tomto směru je rozhodně důležité podchytit upadající regiony pomocí kvalitní dopravní sítě, rychlostních komunikací s využitím podpor, ať již vnitrostátních nebo z EU, nejlépe obojí. Otázkou ovšem je ožehavá polemika nad cenami za výstavbu jednoho km dálnice v ČR, ale to již je jiné téma.

⁷⁴ VOJTÍŠEK, M. *Dálnice a silnice I. Třídy, jejich stav rozvoj v dalším období*. Silnice a železnice [online]. 2.5.2010. [cit.15.3.2012]. dostupné na internetu: <http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/dalnice-a-silnice-i-tridy-jejich-stav-a-rozvoj-v-dalsim-obdobi/>. ISSN 1803-8441

Graf 8.13. Délka silnic a dálnic

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava

9. Mezuregionální komparace regionů pomocí bodové metody

Všechny indikátory uvedené a popsané v kapitole 8. jsou metodicky převedeny na procentuální poměr v každém jednotlivém roce a na tyto hodnoty se aplikuje metoda bodování. Takto se systematicky kvantifikuje každý z vybraných ukazatelů regionální disparity. Na dané kvantifikaci je provedena meziregionální komparace, jejímž výsledkem je zjištění stupně regionální disparity a nejvíce postižený region. Při nalezení vyšší míry diferenciaci je provedena analýza příčin ve sledovaném období, k čemuž slouží i jednotné provedení grafů průběhů změn v zobrazovacím období jednoho roku. Tyto grafy pomáhají odhalit inkriminované období, na kterém je potřeba provést analýzu příčinných souvislostí.

Po setřídění výsledků z předchozí kapitoly (výpočtové tabulky jsou uvedeny v příloze č.3) vznikne výsledná průřezová tabulka č. 9.1., která je výsledným aktem zpracování dat vybraných indikátorů. Hodnocení, použité v průřezové tabulce, je 1-8, kde 1 je nejlepší.

Tabulka č. 9.1. Průřezové hodnocení ukazatelů pro jednotlivá NUTS II

Průřezové hodnocení ukazatelů pro jednotlivá území NUTS2									
1/2		Index stáří	Práce nesch.	ČDDD na obyv.	Nem. lůžka	Hr. příd. hodnota	HDP na obyv.	THFK na obyv.	Zam. v NH
CZ01	Praha	8,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	3,0
CZ02	Střední Čechy	4,0	2,0	2,0	8,0	5,0	2,5	3,0	6,5
CZ03	Jihozápad	5,5	4,0	3,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0
CZ04	Severozápad	1,0	3,0	7,0	2,5	8,0	6,0	5,0	8,0
CZ05	Severovýchod	3,0	5,5	4,5	5,0	3,0	5,0	7,5	2,0
CZ06	Jihovýchod	7,0	5,5	4,5	2,5	2,0	4,0	4,0	1,0
CZ07	Střední Morava	5,5	7,0	6,0	7,0	7,0	8,0	7,5	5,0
CZ08	Moravskoslezsko	2,0	8,0	8,0	6,0	6,0	7,0	6,0	6,5

2/2		Nezamě stnanost	Městské obyv.	Hustota obyv.	Zeměd. půda	Silnice a dálnice	Suma	Průměr	Pořadí
CZ01	Praha	1,0	1,0	1,0	8,0	8,0	36,0	2,7692	1
CZ02	Střední Čechy	3,0	8,0	7,0	4,0	3,5	58,5	4,5000	5
CZ03	Jihozápad	2,0	5,0	8,0	1,0	1,0	46,0	3,5385	2
CZ04	Severozápad	8,0	2,0	4,0	6,0	5,0	65,5	5,0385	6
CZ05	Severovýchod	4,0	4,0	5,0	3,0	2,0	53,5	4,1154	4
CZ06	Jihovýchod	5,0	6,0	6,0	2,0	3,5	53,0	4,0769	3
CZ07	Střední Morava	6,0	7,0	3,0	5,0	6,0	80,0	6,1538	8
CZ08	Moravskoslezsko	7,0	3,0	2,0	7,0	7,0	75,5	5,8077	7

Zdroj: ČSÚ. vlastní výpočty

Výstupem z výpočtů v tabulce je pořadí regionů co do úspěšnosti v hodnocení vybraných indikátorů ve sledovaném období. Takto je provedeno odhalení a kvantifikace regionálních disparit v regionech soudržnosti v České republice, což je první částí cíle této práce a následuje druhá část cíle této práce, a to je určení podstatných činitelů problematického vývoje v postižených regionech a navržení nástrojů pro eliminaci škodlivého účinku.

Celkový výsledek hodnocený průřezem indikátorů ukazuje jednoznačně region Praha jako nejúspěšnější region soudržnosti v České republice. Tuto realitu podtrhuje také fakt, že aby byly některé indikátory vůbec srovnatelné v přijatelném měřítku, musel být region Praha vynechán ze souboru hodnot pro zobrazení pomocných grafů.

Ovšem i region Praha má své slabé stránky, které byly zjištěny při porovnávání indikátorů, a to nejvyšší Index stáří a téměř žádnou Zemědělskou půdu. Bohužel, s tímto faktem se při dodržení Paterova optima nedá nic dělat. Indikátor Index stáří, jako nejvýznamnější negativní indikátor pro region Praha, již zastavil svoji růstovou tendenci a dokonce začal pomalu klesat, takže je pravděpodobné, že již proběhly nějaké z pobídek demografických nástrojů k zlepšení této situace. Při rozboru metody výpočtu indexu je jasné, že se bude jednat o nástroje stimulující podporu mladých rodin s malými dětmi, či podporu zvýšení natality. Působení z druhé strany vzorce se jeví minimálně jako neetické.

Druhým regionem na žebříčku úspěšnosti je region Jihozápad. Podle cílů této práce je i u něj nutné vyjádřit jeho slabé stránky. Tento region má největší rezervu v hustotě osídlení. Ukazatel nemá pro tuto oblast v měřítku NUTS II až takový význam, jelikož se jedná o region s 21 % výměry ČR a jen 11 % obyvatel ČR. Jedná se tedy opravdu spíše o potenciál k růstu regionu než o hrozbu.

Třetím regionem v úspěšnosti hodnocení je region Jihovýchod. Jeho nejslabším indikátorem je Index stáří. Index stáří je problém celé vyspělé Evropy a pro změnu tohoto ukazatele je nutná dlouhodobá strategie, jak již bylo zmíněno, v podobě podpory mladých rodin s dětmi. Přizpůsobit životní podmínky v regionu tak, aby se stabilizovala funkčnost rodiny v místě, kvalitní podporou ze strany občanského vybavení a nebyly vyhledávány pracovní podmínky jinde a rozvíjely se vazby obyvatel a rodin k regionu, příkladně vazbami k vlastnictví půdy, či jiným dlouhodobým životním jistotám. Získání pocitu

bezpečí a jistoty je základním aspektem pro navození růstu natality a tím zlepšení Indexu stáří.

Čtvrté místo obsadil region Severovýchod, čímž tato práce končí s první, lepší polovinou hodnocených regionů. Region Severovýchod má nejproblémovější indikátor Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) a v tomto ohledu je také nejhorší v hodnocení všech regionů soudržnosti. THFK, zjednodušeně řečeno, ukazuje na investice do budoucnosti a z tohoto pohledu je postavení na poslední příčce hodnocení alarmující obzvláště pro vlastní vývoj regionu. Oproti předchozím popisovaným ukazatelům, které hovoří o obyvatelstvu, kde je těžké docílit Paretovské optimum, v tomto ukazateli se může působit bez omezujícího vlivu na jiné regiony. Většina regionů se soustředí a vkládá velké prostředky do infrastruktury dopravy, ale je také nutné podpořit investice do aktiv, které budou v budoucnu tvořit faktor, který ovlivňuje výši produkce příkladně přípravy průmyslových zón, renovace budov či kapacity inženýrského vybavení regionů. Vytvoří se tím technické zázemí případných produkčních center s možností plánovitého rozložení na celé ploše regionu.

Pátým regionem jsou překvapivě Střední Čechy, zde je nejproblematictější indikátor Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel. Jelikož je počet lůžek přísně sledován, jako jeden z velkých spotřebitelů rozpočtů nemocnic a jejich počet je pod stálým tlakem na optimalizaci s ohledem na jejich konkrétní využití, je předpoklad, že je tak správně vytvořený konsensus a snížení je vlivem stahování pacientů do lůžkových péčí ve spádové Praze. Je velmi pravděpodobné, že i v druhém ukazateli, který dopadl pro region Střední Čechy špatně, Podíl městského obyvatelstva, je situace podobná a vyjadřuje spolupráci či spíše symbiózu s regionem Praha, neboť ekonomické indikátory hovoří o dobré kondici regionu.

Region Severozápad je dalším regionem v pořadí úspěšnosti. Indikátorem, který je mezi ostatními regiony na posledním místě, je u tohoto regionu Míra nezaměstnanosti. Region soudržnosti Severozápad je složen ze dvou krajů a právě v jednom z nich, v Ústeckém kraji, jsou strukturálně problémové oblasti, kde se vlivem těžebního průmyslu rozvíjel i těžký průmysl a v posledních letech probíhá restrukturalizace průmyslu na jeho lehká odvětví. Tento problém je nejsilněji cítit na Mostecku, Chomutovsku a Teplicku. U tohoto regionu a regionální disparitě je jediná možnost k nápravě masivní podpora přechodu

na lehčí průmysl a perfektní kontrola studií a projektů, obzvláště jejich výhledových ukazatelů a udržitelnosti. Dlouhá doba přerodu je již poznat i na disponibilním důchodu na obyvatele, kde sice není ukazatel nejhorší z NUTS II, ale je velmi nízký.

Předposledním regionem je region Střední Morava, kde sice je jeden ukazatel nejhorší ze všech, HDP na obyvatele, ale je navíc více ukazatelů na předposledních místech a poukazuje na celistvější míru regionální odlišnosti. Přestože v regionu jsou takzvaná „bohatá hanácká“ města jako je Olomouc, Přerov či Prostějov, je v regionu nízká míra HDP na obyvatele. Je možné si to odůvodnit velkou měrou zaměstnaných v zemědělství, kde je podíl sektoru na celonárodní HDP velmi nízký. Tento ukazatel je ale méně divergentní a tak není absolutní rozdíl tak velký. Co dostává tento region na předposlední místo je špatné hodnocení u více indikátorů. Druhé nejhorší umístění je u Průměrné procento pracovní neschopnosti, Počet nemocničních lůžek na 1 obyvatele a Podíl městského obyvatelstva. Z uvedeného je vidět různorodost problematických indikátorů a je potřeba najít společnou vazbu. Jako první se nabízí odlehlost některých regionů, ať již na severu Jesenicko, nebo na jihovýchodě oblast Bílých Karpat. Dostupnost pomocí kvalitní sítě do všech lokalit je základním předpokladem pro rozvoj podnikatelských aktivit, nabízí se i rozdělení centrální státní správy díky možnostem elektronické komunikace a tedy přenosu zaměstnanosti do jiných míst než jsou jen velká města napojená na dálniční síť. Dalším faktorem v neúspěšnosti regionu je velká míra ploch ve speciálním režimu, jako je CHKO Jeseníky na severu, nebo CHKO Bílé Karpaty s biosférickou rezervací UNESCO. Ovšem při kvalitní práci s dotacemi a odborným vedením farmářů a zemědělců je možné tento fakt vzít z druhé strany a využít jej v systému mimoprodukčního zemědělství se všemi možnostmi, od utváření krajinného rázu až po agroturistiku.

Posledním, regionem s nejhoršími výsledky je region Moravskoslezsko. Má nejhorší hodnocení v indikátoru Průměrné procento pracovní neschopnosti a Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele, dále má druhé nejhorší hodnocení v ukazatelích HDP na 1 obyvatele, THFK na 1 obyvatele, Míra nezaměstnanosti, Zemědělská půda v regionu a Délka silnic a dálnic. Takto široký záběr negativních výsledků v regionálních disparitách svědčí o vážné situaci v regionu. Souhrnně vzato, jedná se o dva nejhorší ze čtyř ve sféře sociální, tři druhé nejhorší z pěti ve sféře ekonomické a dva druhé nejhorší ze čtyř ve sféře územní. Region Moravskoslezsko je také jedním z regionů, kde se díky velkému

nerostnému bohatství kumuloval těžký průmysl, jenž je nyní se směrem vývoje celostátní ekonomiky k terciárnímu sektoru na ústupu. Donedávna nedostatečné silniční propojení a odlehlost regionu od centra republiky, spolu se strukturálními změnami a špatným stavem životního prostředí, udělalo z tohoto regionu snůšku velmi těžkých problémů. Tento region je zařazen také do regionů se soustředěnou podporou státu, má dvě oblasti zařazené do strukturálně postižených regionů Nový Jičín a Karviná a dvě oblasti s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností Vítkov a Ostrava město a jednu oblast jako hospodářsky slabý region Bruntál. Při neuspokojivých výsledcích hodnocení ve více indikátorech je již nutné přistoupit k hlubšímu zkoumání jednotlivých krajů, okresů, mikroregionů a obcí. Po rozpadu na menší území následně provést opět měření a komparaci výsledků indikátorů jednotlivých sfér až na jednotlivé územní prvky. Tím se získá podrobný pohled na mozaiku, ze které se skládá Moravskoslezský region s odhalenými a kvantifikovanými negativními a v tomto měřítku již také pozitivními disparitami. Následné poznání získané zjištěním ohnisek s největšími negativními disparitami, ale také míst s pozitivními disparitami, by mělo vést k podpoře vnitřního potenciálu tak, aby vznikla růstová centra přímo v ohrožených oblastech, tedy nepomáhat jen přímou dotační podporou.

10. Závěr

Výše uvedeným rozbohem se naplnila poslední část cíle této práce. Jako souhrn faktů v této práci je poznatek, že ačkoliv je věnována problematice regionálních disparit poměrně značná pozornost, tendence vývoje této problematiky nepřesvědčuje o účinnosti vynaložených prostředků.

Z výsledků práce je vidět mírná divergentní tendence většiny indikátorů s růstovým průběhem. Jsou ale i indikátory, které mají zcela jinou charakteristiku a to je například Průměrné procento pracovní neschopnosti, které je v průběhu sledovaného období ve tvaru konkávní křivky a jednotlivé indikátory regionů spolu konvergují. Při posouzení v rámci sfér je územní sféra nejvíce statická, jen s minimálním vývojem a to ve všech vybraných indikátorech. V ekonomické sféře je převládající tendence nárůstu hodnot indikátorů a také je znát divergence ve vývoji ukazatelů. Největšího rozptylu dosahuje ukazatel Tvorba hrubého fixního kapitálu. U tohoto indikátoru je také nečastější změna v pořadí při ročním hodnocení. Dále bylo zjištěno, že rozdílnost regionů provedená průřezem sledovaných indikátorů a období je i se započítáním specifického regionu Praha v největším rozdílu 39,9 % a při nezapočítání regionu Praha 27,9 %. Svoji výjimečnost si potvrdil region Praha a kvůli extrémním hodnotám svých ukazatelů, byl v některých grafech kvůli možnosti zobrazení vývoje a hodnot vynechán. Po odpoutání regionu Praha od ostatních regionů soudržnosti, je již rozdílnost regionů soudržnosti daleko menší. Největší divergence přinášející regionální disparitu je u ukazatele Míra nezaměstnanosti, který od roku 2008 opět stoupá a prohlubují se rozdíly mezi regiony. Obráceně je to s již zmiňovaným indikátorem Procento pracovní neschopnosti, u kterého nejvíce ze všech indikátorů je znatelná konvergence a zároveň pokles hodnoty. Při hledání regionálních disparit v měřítku NUTS II není rozdílnost tak markantní a mohla by vést k bagatelizaci problematiky, avšak při náhledu na jemnější dělení je znatelný diversifikační posun, a to s přímou úměrou, čím jemnější dělení, tím větší disparity. Proto je nutné věnovat se každé nesrovnalosti a najít příčinu třeba až v samotné obci, či mikroregionu. Celkově je pozorovatelný problematičtější sever a východ, kde je problémovost určena odlehlostí regionů s nedostatečným napojením na evropské komunikační sítě jak železnic tak rychlostních komunikací. Přidává se k tomu také strukturální historie některých

regionů. Výhodou jihozápadních regionů je blízkost vyspělejších zemí a tím snazší přístup k špičkovým technologiím, získávání znalostí a informací.

Názor autora je, že zavedením pravidelného meziregionálního měření a následné analýzy ve všech vrstvách dělení, až po obec, se získá nástroj k lepšímu pochopení souvislostí a tím i lepší konkretizace a alokace prostředků. Potenciál k vylepšení pozice problematických regionů je v přístupu k přírodním zdrojům, k půdě a to zejména k neprodukcčním funkcím zemědělství jako jsou krajinnotvorné aktivity a ekologie, nebo u venkovských oblastí rozvoj multifunkčního využití krajiny, podporou tradičních znalostí a dovedností a regionálních specialit. Příkladně může jít zážitkové pobyty, předvádění a výuku tradičních řemesel, či známou agroturistikou. Je důležité podpořit vnitřní, endogenní síly, zapojit pozitivní disparity jako příležitosti regionů. K tomu je potřeba pravidelně sestavovat podrobný přehled o stavu a vývoji všech pozitivních i negativních indikátorů, a to nejlépe na všech stupních regionů. Dále je nutné umět analyzovat vzniklá data a znát příčinné a důsledkové souvislosti. K takovému přístupu je zapotřebí vychovat kvalitativně schopné odborníky a zavést legislativní opatření pro zákonnou podporu činností státních orgánů při implementaci takovýchto opatření. K tomu je nutná podpora ze strany odborníků s pomocí výkladu užití metodik měření, zpracování a vlastního vyhodnocení dat s určením konkrétních, na danou problematiku platných, nástrojů potřebných k nastolení růstového trendu v i v nepříznivých ukazatelích stavu regionu.

11. Použitá literatura

Knihy:

1. BERAN, V. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. Praha: Academia, 2005, 323 s. ISBN 80-200-1201-X
2. BLAŽEK, J. UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje, nástin kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002, 211s. ISBN 80-246-0384-5
3. BOUČKOVÁ, B., HOMOLKA, J., MALÝ, M., ŠKUBNA, O., *Agrární a strukturální politika*. Praha. ČZU PEF. 2010. 141 s. ISBN 978-80-213-2067-3
4. CIHELKOVÁ, E. *Nový regionalismus. Teorie a případová studie*. Praha: C.H.Beck, 2007, 361 s. ISBN 978-807179-808-8
5. HUDEČKOVÁ, H. LOŠTÁK, M. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: ČZU PEF, 2009, 193s. ISBN 978-80-213-1413-9
6. KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4
7. MAREK, D., KANTOR, T. *Příprava a řízení strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Barrister & Principal, 2007, 212 s. ISBN 978-80-87029-13-8.
8. NOVOTNÁ, M. *Regionální politika EU*. Ostrava: VŠB – TUO, 2007.210s. ISBN 978-80-248-1413-1
9. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejná Správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008, 712s. ISBN 978-80-7357-351-5
10. WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., et al. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha, a.s. 2008, 475s. ISBN 978-80-7201-699-0
11. WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474s. ISBN 978-7380-304-9

Časopisy:

12. ČSÚ. *Analýza regionálních rozdílů v ČR*. [on-line]. 2012. [cit.1.3.2012]. dostupné na internetu: <http://www.google.cz/search?q=isbn+978-80-250-2144-6&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a>. ISBN 978-80-250-2144-6
13. HAMPL, M. *Regionální diferenciace současného socioekonomického vývoje v České republice*. *Sociologický časopis*, 2007, roč. 43, č. 5, s. 889-910. ISSN 0038-0288
14. KAHOUN, J.: *Měření regionálního HDP: důchodový a produkční přístup*. *Ekonomické listy CES VŠEM*, 2011, č. 5, s. 3-12, ISSN 1804-4166.
15. KAHOUN, J.: *Regionální disparity v ČR – HDP versus disponibilní důchod*. *Ekonomické listy CES VŠEM*, 2010, č. 3, ISSN 1804-4166.
16. KOSTELECKÝ, T. PATOČKOVÁ, V. VOBECKÁ, J. *Kraje v České republice – existují souvislosti mezi ekonomickým rozvojem, sociálním kapitálem a výkonem krajských vlád?.* *Sociologický časopis*, 2007, roč. 43, č. 5, s. 911-936. ISSN 0038-0288
17. KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity – elektronický časopis*. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 8/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_1008.pdf . ISSN: 1802-9450

18. KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity – elektronický časopis*. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. 6/2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_0906.pdf . ISSN: 1802-9450
19. VOJTÍŠEK, M. *Dálnice a silnice I. Třídy, jejich stav rozvoj v dalším období*. Silnice a železnice [on-line]. 2.5.2010. [cit.15.3.2012]. dostupné na internetu: <http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/dalnice-a-silnice-i-tridy-jejich-stav-a-rozvoj-v-dalsim-obdobi/> . ISSN 1803-8441
20. VALACH, J., *Dynamika, míra a efektivnost investic v ČR* . Český finanční a účetní časopis. 2007. č. 3 [on-line]. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: http://cfuc.vse.cz/media/2007/cfuc_2007-4_008.pdf. ISSN 1802-2200

Internet:

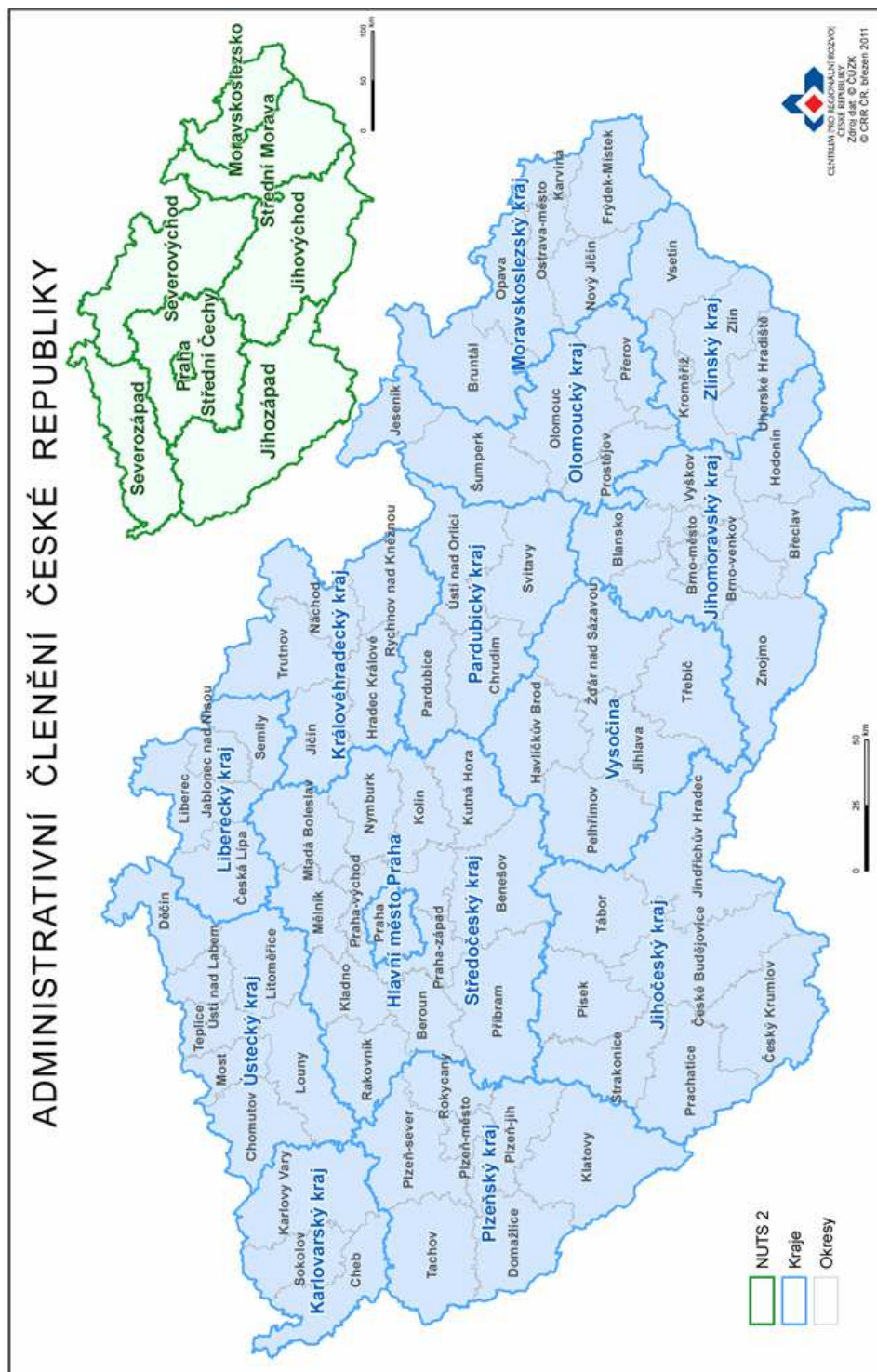
21. ČSÚ. *Hlavní ukazatele regionálních účtů*. [on-line]. 2012. [cit.14.1.2012]. dostupné na internetu: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>
22. ČSÚ. *Makroekonomické údaje*. [on-line]. 2011.[cit.28.12.2011]. dostupné na internetu: <http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=%28%28hdp%29%29&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1>
23. ČSÚ. *Statistická ročenka ČR 2011*. [on-line]. 2012. [cit.26.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/0001-11-2010-0200>
24. ČSÚ. *Vývoj pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v letech 1993-2003*. [on-line]. 2006.[cit.29.1.2012]. dostupné na internetu: [http://www.vykazy.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/6C002C7D6E/\\$File/4-nesch.pdf](http://www.vykazy.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/6C002C7D6E/$File/4-nesch.pdf)
25. ČSÚ. *Základní makroekonomické ukazatele regionálních účtů*. [on-line]. 2012.[cit.21.1.2012]. dostupné na internetu: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3103-11>
26. ČSÚ. *Základní makroekonomické ukazatele regionálních účtů*. [on-line]. 2012.[cit.21.1.2012]. dostupné na internetu: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Z%ED%20kladn%ED%A0makroekonomick%E9%A0ukazatele%A0region%E1ln%EDch%A0%FA%E8t%F9&mypriznak=RB&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>
27. ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - Metodika*. [on-line]. 2012. [cit.26.2.2012]. dostupné na internetu: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsp
28. EUROSTAT. *Hrubá přidaná hodnota-celkem-objemy-procentní změny*. [on-line]. 2011. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: <http://apl.czso.cz/ode/tab/teina061.htm>
29. EUROSTAT. *Tvorba hrubého fixního kapitálu-objemy-procentní změny*. [on-line]. 2011. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: <http://apl.czso.cz/ode/tab/teina041.htm>
30. FRVŠ. *Aplikace v regionální a sociální geografii*. [on-line]. 2009. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu <http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/zemedelstvi-3>

31. GaREP. *Metodická podpora regionálního rozvoje*. [on-line]. 2009.[cit.29.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/uvod.html>
32. HUČKA, M., et al.. *Doporučení k úpravám legislativy a metodik strategických a programových dokumentů regionálního managementu v ČR*. Výzkumná studie. [on-line]. 2010 [cit.14.1.2012]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/vysledky/16_studie_2010.pdf
33. KAHOUN, J. *Ukazatelé regionální konkurenceschopnosti v České republice*. [on-line]. 2007. [cit.3.7.2011]. dostupné na internetu: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/working-paper/gf_WPNo507.pdf
34. KAHOUN, J. Regionální ekonomická výkonnost a disponibilní důchod domácností. [on-line]. 2010. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/15Kahoun.pdf> . ISSN 1801-4496
35. KUTSCHERAUER, A.; HUČKA, M.; SKOKAN, K; et al.. *Průběžná výzkumná zpráva - výsledky 1. fáze řešení*. [on-line]. 2008.[cit.11.10.2008]. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/vysledky/02_vyzkumna_zprava_1.pdf
36. KUTSCHERAUER, A.; HUČKA, M.; SKOKAN, K.; *Redakčně upravená roční zpráva 2007*. [on-line]. 2007.[cit.11.9.2011]. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/vysledky/01_rocni_zprava_2007.pdf
37. KUTSCHERAUER, A., et al.. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji České republiky – pojetí, teorie, klasifikace a hodnocení*. Závěrečná zpráva. [on-line]. [cit.14.8.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/vysledky/15_zaverecna_%20zprava_2010.pdf
38. KUTSCHERAUER, A., et al..*Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení*. Monografie. [on-line]. [cit.17.11.2011]. Ostrava: VŠB-TUO, 2010. dostupné na internetu: http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf
39. MMR. *Strategický rámec regionálního rozvoje České republiky po roce 2006*. 04.2005. www.mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/DownloadFile/4212.aspx
40. MMR. *Strategie regionálního rozvoje*. [on-line]. 2000.[cit.11.10.2008]. dostupné na internetu: <http://old.mmr.cz/upload/1090484712strategie.doc>
41. MPSV. *Analýza zaměstnanosti a nezaměstnanosti v I. pololetí 2010*. [on-line]. 2010. [cit.28.2.2012]. dostupné: na internetu: http://www.mpsv.cz/files/clanky/9784/Analyza_vyvoje_zamestnanosti_a_nezamestnanosti.pdf
42. MVCR. *Zákon č.334/1992 o ochraně zemědělského půdního fondu*. [on-line]. 1992. [cit.20.2.2012]. dostupné: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=334/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
43. MVČR. *Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje* [on-line]. 2010.[cit.11.10.2011]. dostupné na internetu: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=248/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
44. ROJÍČEK, M. *Strukturální analýza České ekonomiky* [on-line]. 2010. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference-seminare/gf_RojicekHK.pdf

45. RR NUTS II SEVEROVÝCHOD. *Výroční zpráva o realizaci ROP SV za rok 2010*. [on-line]. 2011. [cit.12.3.2012]. dostupné na internetu: <http://www.rada-severovychod.cz/file/2397/>
46. SKOKAN, K; et al.. *Regionální disparity v mezinárodním srovnání –výzkumná studie DÚ 4*. [on-line]. 2008. [cit.20.11.2011]. dostupné na internetu: http://disparity.vsb.cz/vysledky/05_studie_du4.pdf
47. ŘSD. *Silnice A dálnice v České republice 2011*. [on-line]. 2011. [cit.12.3.2012]. dostupné na internetu: [http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/633E2FAF9F4A1078C12578F80033A11E/\\$file/RSD2011cz.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/633E2FAF9F4A1078C12578F80033A11E/$file/RSD2011cz.pdf)
48. SPČR. *Nezaměstnanost*. [on-line]. 2011. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.spcr.cz/statistika/nezamestnanost.htm>
49. VAŠKŮ, Z. *Půda je nenahraditelná*. [on-line]. 2008. [cit.3.3.2012]. dostupné na internetu: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/zdenek-vasku-puda-je-nenahraditelna>
50. VZP. *I v ziskových nemocnicích je co optimalizovat*. [on-line]. 2011. [cit.28.2.2012]. dostupné na internetu: <http://www.vzp.cz/poskytovatele/infoservis-a-akcent/infoservis/infoservis-18-2011/i-v-ziskovych-nemocnicich-je-co-optimalizovat>

12. Přílohy

Příloha č.1 Administrativní členění České republiky

Zdroj: UUR, http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Admin_RIS_A3.jpg

Příloha č. 2: Databáze indikátorů systému pro sledování a hodnocení regionálních disparit v České republice

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>
Sociální sféra	Obyvatelstvo	Věková struktura	S1	Index stáří	ČSÚ
			S2	Průměrný věk	ČSÚ
			S3	Naděje dožití při narození (muži)	ČSÚ, RIS
			S4	Naděje dožití při narození (ženy)	ČSÚ, RIS
			S5	Průměrné procento pracovní neschopnosti	ČSÚ, RIS
		Zdravotní stav	S6	Průměrná délka jedné pracovní neschopnosti	ČSÚ, RIS
			S7	Incidence novotvarů celkem na 100 tis. obyv. (světový standard)	MZ, UZIS-NOR
			S8	Podíl obyvatel s úplným středním vzděláním z počtu obyvatel ve věku 15 let a starších (v %)	ČSÚ, SLDB
		Vzdělání	S9	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z počtu obyvatel ve věku 15 let a starších (v %)	ČSÚ, SLDB nebo VŠSP
			S10	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	ČSÚ
			S11	Vybavenost bytových domácností automobilem	ČSÚ, SLDB
		Životní úroveň	S12	Vybavenost domácností osobním počítačem	ČSÚ, SLDB
			S13	Vybavenost bytových domácností pevným i mobilním telefonem	ČSÚ, SLDB
		Migrace	S14	Přírůstek stěhováním na 1000 obyv. středního stavu	ČSÚ, RIS
	S15		Počet lékařů na 10 tis. obyvatel	ČSÚ, RIS	
	S16		Počet samostatných ordinací praktických lékařů pro dospělé na 10 tis. obyvatel	ČSÚ, RIS	
	Zdravotnictví	S17	Počet samostatných ordinací praktických lékařů pro děti na 10 tis. obyvatel	ČSÚ, RIS	
		S18	Počet samost. stomatol. ordinací pro dospělé na 10 tis. obyvatel	ČSÚ, RIS	
		S19	Počet lůžek v nemocnicích na 10 tis. obyvatel	ČSÚ, RIS	
	Školství	S20	Počet zapsaných dětí v mateřských školách na 1 třídu	ČSÚ, RIS	
		S21	Počet žáků v základních školách na 1 třídu	ČSÚ, RIS	
	Sociální vybavenost				

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ						
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>	
	Sociální patologie	Sociální služby	S22	Počet žáků v gymnáziích na 1 třídu (denní studium)	ČSÚ, RIS	
			S23	Počet žáků ve střed. odborných školách na 1 třídu (denní studium)	ČSÚ, RIS	
			S24	Počet studujících na vysokých školách v ČR celkem (prezenční, kombin. a distanční forma studia)	ČSÚ	
			S25	Počet studujících na vysokých školách v kraji	ČSÚ	
			S26	Podíl studujících na vysokých školách v kraji z celkového počtu studujících na vysokých školách v ČR (v %)	$S25 / S24 \times 100$	
			S27	Počet míst v zařízeních sociální péče na 10 tis. obyv.	ČSÚ, RIS	
			S28	Počet veřejných knihoven s pobočkami na 10 tis. obyv.	ČSÚ, RIS	
			Kultura	S29	Počet středisek pro volný čas dětí a mládeže na 10 tis. obyv.	ČSÚ, RIS
				S30	Počet sportovních zařízení celkem na 10 tis. obyv.	ČSÚ, RIS
			Sport	S31	Počet cenzových domácností na 1 trvale obydlený byt	ČSÚ
		Bydlení		S32	Počet osob v trvale obydlených bytech na 1 obytnou místnost	ČSÚ
			S33	Obytná plocha na 1 osobu v m ²	ČSÚ	
			Ohrožení chudobou	S34	Podíl domácností s čistými měsíčními příjmy pod hranici životního minima	ČSÚ*
		S35		Míra ohrožení chudobou – míra chudoby	ČSÚ (pouze za ČR)	
		Kriminalita	S36	Počet zjištěných trestných činů na 1000 obyvatel	ČSÚ, RIS	
			Nehodovost	S37	Počet dopravních nehod na 1000 obyvatel	ČSÚ, RIS
				S38	Počet dopravních nehod na 1 km silnic	ČSÚ, RIS

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>
Ekonomická sféra	Ekonomický potenciál	Výkonnost ekonomiky	<i>E1</i>	Počet obyvatel celkem	ČSÚ
			<i>E2</i>	Hrubý domácí produkt (HDP)	ČSÚ
			<i>E3</i>	Tempo růstu HDP (v %)	$((E2(R))/E2(R-1)) - 1)^* 100$, R=rok
			<i>E4</i>	Podíl HDP kraje na HDP ČR	$E2(\text{za kraj})/E2(\text{za ČR})$
		Produktivita	<i>E5</i>	Hrubá přidaná hodnota	ČSÚ
			<i>E6</i>	Podíl hrubé přidané hodnoty kraje na přidané hodnotě ČR	$E5(\text{za kraj})/E5(\text{za ČR})$
			<i>E7</i>	Daňové příjmy obcí a krajů	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E8</i>	HDP na jednoho obyvatele	$E2/E1$
			<i>E9</i>	Produktivita práce (HDP/zaměstnaná osoba)	$E2/E63$
			<i>E10</i>	Hrubá přidaná hodnota na jednu zaměstnanou osobu	$E5/E63$
			<i>E11</i>	Tempo růstu produktivity práce (v %)	$((E9(R))/E9(R-1)) - 1)^* 100$
			<i>E12</i>	Náklady práce celkem	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E13</i>	Jednotkové náklady práce	$E12/E63$
			<i>E14</i>	Tempo růstu jednotkových nákladů práce (v %)	$(E13(R)/E13^*(R-1)) - 1$
		Vnější vztahy	<i>E15</i>	Vývoz jednotlivých krajů ČR do EU a vybraných zemí	ČSÚ
			<i>E16</i>	Podíl exportu na HDP regionu	$E15/E2$
			<i>E17</i>	Objem exportu regionu podle odvětví	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E18</i>	Podíl exportu jednotlivých odvětví na exportu regionu	$E17/E15$
			<i>E19</i>	Podíl exportu regionu na exportu ČR	$E15/E15(\text{ČR})$
		Odvětvová struktura	<i>E20</i>	Objem exportu na jednoho obyvatele	$E17/E1$
			<i>E21</i>	Struktura hrubé přidané hodnoty podle odvětví (kraj)	ČSÚ
			<i>E22</i>	Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem	ČSÚ
			<i>E23</i>	Ekonomické subjekty dle skupin odvětví NACE (OKEČ)	ČSÚ, krajské ročenky

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
	Ekonomická struktura	Struktura dle subjektů	E24	Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců (0-24 zaměstnanců)	ČSÚ
			E25	Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců (25 a více zaměstnanců)	ČSÚ
			E26	Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců (25 a více zaměstnanců) na 1000 obyvatel	E25/E1
			E27	Počet soukromých podnikatelů	ČSÚ
			E28	Počet malých a středních podniků do 250 zaměstnanců	ČSÚ, krajské ročenky
			E29	Registrované subjekty podle počtu zaměstnanců – nad 1000 zaměstnanců	ČSÚ, krajské ročenky
			E30	Počet soukromých podniků a korporací pod zahraniční kontrolou	ČSÚ
	Rozvojový potenciál	Věda a výzkum	E31	Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů	ČSÚ
			E32	Výdaje na výzkum a vývoj na 1 obyvatele	E31/E1
			E33	Výdaje na vědu a výzkum v krajích v ČR podle vědních oblastí	ČSÚ
			E34	Výdaje na výzkum a vývoj (v % HDP)	E31/E2
			E35	Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji podle krajů	ČSÚ
			E36	Počet zaměstnanců ve výzkumu a vývoji na 1000 obyvatel	E35/E1
			E37	Počet zaměstnanců ve výzkumu a vývoji na 1000 zaměstnanců v kraji	E35/E63
		Zahraniční kapitál	E38	Podíl inovujících podniků	ČSÚ
			E39	Výdaje na výzkum a vývoj na jednu zaměstnanou osobu	E34/E63
			E40	Objem přímých zahraničních investic v kraji	ČNB
			E41	Podíl kraje na celkových přímých zahraničních investicích v ČR	E40/E40(ČR)
			E42	Objem přímých zahraničních investic v kraji dle skupin odvětví NACE	ČNB

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
			<i>E43</i>	Objem přímých zahraničních investic na jednoho obyvatele	E40/E1
			<i>E44</i>	Podíl přímých zahraničních investic na tvorbě hrubého fixního kapitálu	E40/E45
		Investice	<i>E45</i>	Tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích ČR	ČSÚ
			<i>E46</i>	Tvorba hrubého fixního kapitálu v kraji na jednoho obyvatele	E45/E1
			<i>E47</i>	Struktura hrubé přidané hodnoty podle odvětví OKEČ (NACE)	ČSÚ, krajské ročenky
	Lidský potenciál	Aktivní obyvatelstvo	<i>E48</i>	Obyvatelstvo podle základních věkových skupin věkové skupiny 0 - 14, 15 - 64, 65 a více let	ČSÚ
			<i>E49</i>	Podíl obyvatelstva věkových skupin na obyvatelstvu kraje	E48/E1
		Zaměstnanost	<i>E50</i>	Zaměstnaní v NH podle vzdělání (základní, střední, vysokoškolské)	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E51</i>	Zaměstnanost v podnicích pod zahraniční kontrolou	Nezjištěno
			<i>E52</i>	Podíl zaměstnanosti v podnicích pod zahraniční kontrolou na zaměstnanosti v kraji	E51/E63
			<i>E53</i>	Podíl zaměstnanců v podnicích do 25 zaměstnanců na celkové zaměstnanosti v kraji	E24/E63
			<i>E54</i>	Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem (soukromí podnikatelé)	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E55</i>	Počet soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel	E54/E1
			<i>E56</i>	Ekonomické subjekty dle počtu zaměstnanců (25 a více)	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E57</i>	Počet podniků s 25 a více zaměstnanci na 1000 obyvatel	E56/E1
			<i>E58</i>	Počet podniků pod zahraniční kontrolou s 250 a více zaměstnanci na 1000 obyvatel	Nezjištěno
			<i>E59</i>	Podíl zaměstnanosti v primární sféře NH (odvětví A až B)	propočít z E62
			<i>E60</i>	Podíl zaměstnanosti v sekundární sféře NH (odvětví C až F)	propočít z E62
			<i>E61</i>	Podíl zaměstnanosti v terciární sféře NH (odvětví G až U)	propočít z E62

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
			<i>E62</i>	Zaměstnaní v HN podle odvětví NACE	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E63</i>	Průměrný evidenční počet zaměstnanců	ČSÚ, krajské ročenky
		Nezaměstnanost	<i>E64</i>	Nezaměstnanost podle obcí s rozšířenou působností (za kraj)	ČSÚ
			<i>E65</i>	Míra nezaměstnanosti	ČSÚ
			<i>E66</i>	Míra registrované nezaměstnanosti (delší než 12 měsíců)	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E67</i>	Volná pracovní místa	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E68</i>	Neumístění uchazeči o zaměstnání	ČSÚ, krajské ročenky
			<i>E69</i>	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	E68/E67
			<i>E70</i>	Neumístění uchazeči o zaměstnání podle věku	ČSÚ
			<i>E71</i>	Neumístění uchazeči o zaměstnání podle vzdělání	ČSÚ
			<i>E72</i>	Podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání podle věku na nezaměstnanosti	E70/E64
			<i>E73</i>	Podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání podle vzdělání na nezaměstnanosti	E71/E64
		Mobilita	<i>E74</i>	Cizinci (podle okresů - kraj)	ČSÚ
			<i>E75</i>	Vystěhovalí do ciziny podle státního občanství	ČSÚ
			<i>E76</i>	Přistěhovalí	ČSÚ
			<i>E77</i>	Vystěhovalí	ČSÚ
			<i>E78</i>	Vyjíždějící do zaměstnání podle cíle dojížděky	ČSÚ

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>
Územní sféra	Struktura regionu	Podíl městského obyvatelstva	U1	Podíl městského obyvatelstva	ČSÚ, RIS
		Rozloha obce	U2	Průměrná rozloha obce ha	ČSÚ, RIS
		Celk. hustota obyv. v kraji	U3	Počet obyvatel na 1 km ²	ČSÚ, RIS
		Nadmořská výška	U4	Průměrná nadmořská výška m	ČSÚ, RIS
		Výšková členitost území	U5	Výšková členitost (rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším bodem)	ČSÚ, RIS
		Zastavěné plochy	U6	Podíl zastavěných ploch %	ČSÚ, RIS/ rozloha kraje x 100
			U7	Hustota obyvatel na 1 ha zastavěné plochy	ČSÚ, RIS
		Podíl zemědělské půdy	U8	Podíl zem. půdy v kraji %	ČSÚ, RIS/ rozloha kraje x100
		Podíl lesní půdy	U9	Podíl lesní půdy v kraji %	ČSÚ, RIS/rozloha kraje x100
		Podíl lesů na obyvatele	U10	Výměra lesů v m ² na 1 obyvatele	ČSÚ, RIS
		Klimatické poměry	U11	Průměrná roční teplota °C	ČSÚ, krajské ročenky
			U12	Roční množství srážek	ČSÚ, krajské ročenky
	Dopravní infrastruktura	Pozemní komunikace	U13	Celková délka silnic a dálnic na 100 km ²	ČSÚ, RIS
			U14	Hustota dálnic	ČSÚ, RIS
			U15	Provozní délka tratí km	Ročenka dopravy
		Železniční doprava	U16	Hustota železničních tratí (km/km ²)	ČSÚ, RIS
			U17	Podíl obcí s železniční stanicí nebo zastávkou % z počtu obcí	SŽDC + ČSÚ, RIS
		U18	Počet kontejnerových překladišť	SŽDC	
		Letecká doprava	U19	Počet veřejných letišť z celkového počtu letišť pro mezinárodní přepravu	ÚCL
	Dopravní	Integrované	U20	Počet měst a obcí zapojených	Jednotlivé

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ							
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>		
	obsluha	dopravní systémy	U21	v integrovaných dopravních systémech hromadné dopravy	IDS v krajích		
			U22	Rozloha území pokrytého IDS:	Jednotlivé IDS		
			U23	Podíl území IDS na území kraje %	Jednotlivé IDS		
			U24	Počet obyvatel cestujících veřejnou dopravou na 1 km ²	ČSÚ, RIS		
			U25	Hustota cestujících veřejnou dopravou os./km ²	ČSÚ, krajské ročenky		
	Technická infrastruktura	Vodní hospodářství	Elektrická energie	U26	Počet obyvatel zásob. vodou z veř. vodovodů	ČSÚ, krajské ročenky	
				U27	Podíl obyvatel napojených na kan. s ČOV	ČSÚ, RIS	
				U28	Délka přenosové sítě el. (vedení 400 kV, 220 kV a vybraná vedení 110 kV) km	ČEPS	
				U29	Hustota přenosových sítí km/ km ²	ČSÚ, RIS	
				U30	Délka distribučních tras km	ČEZ a EON	
				U31	Hustota distribučních tras	ČSÚ, RIS	
		Životní prostředí	Zásobování plynem Ovzduší		U32	Podíl plynofikovaných obcí	ČSÚ
					U33	Produkce emisí SO ₂	ČSÚ, RIS
					U34	Produkce emisí SO ₂ / km ²	ČSÚ, RIS
					U35	Podíl regionu na produkci emisí	U 33/ produkce ČR *100
					U36	Měrné emise CO	ČSÚ, RIS
	U37				Měrné emise CO ₂	ČSÚ, RIS	
	U38				Měrné emise tuhých znečišťujících látek	ČSÚ, RIS	
	U39		Měrné emise NO _x	ČSÚ, RIS			
	U40		Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší	MŽP kvalita ovzduší			
	Odpady				U41	Měrná produkce komunálního odpadu	ČSÚ, krajské ročenky
					U42	Odpady průmyslové podle sídla podniku a vybraného způsobu nakládání	ČSÚ, krajské ročenky

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

SOUSTAVA INDIKÁTORŮ					
<i>Sféra disparit</i>	<i>Problémový celek</i>	<i>Deskriptor</i>	<i>Indikátor</i>		<i>Zdroj</i>
			U43	Měrná produkce průmyslových odpadů	ČSÚ, RIS
			U44	Podíl spalování na likvidaci odpadů v regionu	ČSÚ, krajské ročenky
			U45	Podíl recyklace na likvidaci odpadů v regionu	ČSÚ, krajské ročenky
			U46	Rozloha brownfieldů	nezjištěno
	Charakter přírody	Příroda a biodiverzita	U47	Podíl velkoplošných chráněných území z celkové plochy regionu	ČSÚ, RIS
			U48	Podíl zalesněné plochy z území kraje	ČSÚ, RIS
			U49	Délky toků zařazené do tříd čistoty 4 a 5 (km)	Povodí

Zdroj: KUTSCHERAUER, A., et al. Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – teorie, identifikace a hodnocení. 2010. Monografie

Příloha č. 3. Výpočtové tabulky

1S

Index stáří (střední stav obyvatelstva) NUTS II více než 65/0-14 krát 100 - míří Lepší

NUTS2	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Praha	119,2	120,6	122,3	123,4	125,0	125,8	126,9	128,8	129,4	130,0	129,5	129,5	127,6
Střední Čechy	86,4	88,3	90,0	90,5	91,5	92,8	94,5	95,5	95,3	95,6	95,4	95,4	94,8
Jihozápad	76,7	79,4	86,1	88,0	90,1	92,5	95,1	98,3	101,3	103,5	106,4	108,6	109,9
Severozápad	67,5	69,5	71,5	74,3	74,5	76,2	78,4	81,5	84,4	86,5	89,2	91,6	93,0
Severovýchod	75,1	77,2	79,1	81,6	86,7	88,9	91,3	94,3	97,5	99,8	103,0	105,2	106,4
Jihovýchod	86,9	89,7	88,6	91,3	93,6	96,2	99,5	103,3	106,2	109,8	112,0	113,2	112,9
Střední Morava	77,7	80,3	82,7	84,4	87,5	90,8	94,1	97,9	100,3	105,3	108,8	111,4	112,9
Moravskoslezsko	67,3	69,2	71,8	74,2	76,8	80,8	83,6	88,6	93,5	97,2	101,2	104,3	105,8
suma	451	670	692	704	722	740	758	782	805	823	844	858	864
%	4,50617	6,70013	6,91539	7,039	7,21847	7,3981	7,58097	7,81507	8,04657	8,23198	8,43974	8,57972	8,63634

Index stáří (stř. stav) v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
Praha	0,0	17,8	17,4	17,4	17,1	16,9	16,6	16,2	16,0	15,7	15,4	15,1	14,8	15,1	8,0
Střední Čechy	19,2	13,2	13,0	12,9	12,7	12,5	12,4	12,1	11,9	11,6	11,3	11,1	11,0	12,7	5,0
Jihozápad	17,0	11,9	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,6	12,6	12,6	12,6	12,7	12,7	12,9	7,0
Severozápad	15,0	10,4	10,3	10,6	10,3	10,3	10,4	10,5	10,5	10,6	10,7	10,8	10,8	10,8	1,0
Severovýchod	16,7	11,5	11,4	11,6	12,0	12,0	12,0	12,1	12,1	12,1	12,2	12,3	12,3	12,3	4,0
Jihovýchod	0,0	13,0	13,0	12,6	12,6	12,7	12,7	12,7	12,8	12,9	13,0	13,1	13,1	11,9	3,0
Střední Morava	17,2	12,0	12,0	12,0	12,1	12,3	12,4	12,5	12,5	12,8	12,9	13,1	13,1	12,8	6,0
Moravskoslezsko	14,9	10,3	10,4	10,5	10,6	10,8	11,0	11,3	11,6	11,8	12,0	12,2	12,3	11,5	2,0

2S

Průměrné procento pracovní neschopnosti celkem

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Praha	4,429	4,370	4,809	4,424	4,546	4,999	5,315	5,311	5,363	4,605	4,706	4,478	4,320	3,964	3,320	3,039
Střední Čechy	5,479	5,439	5,653	5,184	5,301	5,748	6,027	6,174	6,180	5,405	5,673	5,476	5,399	5,156	4,248	3,879
Jihozápad	6,184	6,153	6,134	5,715	5,874	6,401	6,956	6,837	6,862	6,024	6,505	6,117	5,941	5,553	4,485	4,087
Severozápad	6,025	6,155	6,113	5,769	5,838	6,408	6,706	6,774	6,774	5,829	6,030	5,720	5,547	5,250	4,102	3,870
Severovýchod	6,520	6,397	6,551	6,144	6,361	6,771	7,161	7,178	7,175	6,183	6,532	6,166	5,960	5,464	4,332	3,830
Jihovýchod	6,639	6,382	6,683	6,337	6,458	6,840	7,046	7,135	7,139	6,145	6,454	6,131	5,876	5,392	4,312	3,862
Střední Morava	6,859	6,640	6,998	6,577	6,771	7,384	7,637	7,730	7,826	6,647	6,914	6,580	6,334	5,844	4,853	4,287
Moravskoslezsko	7,217	7,116	7,376	6,692	6,893	7,752	7,861	7,863	8,067	6,824	7,225	6,924	6,777	6,045	4,772	4,284
suma	49	49	50	47	48	52	55	55	55	48	50	48	46	43	34	31
%	0,49352	0,48652	0,50317	0,46841	0,48043	0,52302	0,54709	0,55002	0,55405	0,47661	0,50038	0,47592	0,46153	0,42667	0,34425	0,30939

Průměrné procento pracovní neschopnosti v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
Praha	9,0	9,0	9,6	9,4	9,5	9,6	9,7	9,7	9,7	9,7	9,4	9,4	9,4	9,3	9,6	9,8	9,5	1,0
Střední Čechy	11,1	11,2	11,2	11,1	11,0	11,0	11,0	11,2	11,2	11,3	11,3	11,5	11,7	12,1	12,3	12,5	11,4	2,0
Jihozápad	12,5	12,6	12,2	12,2	12,2	12,2	12,7	12,4	12,4	12,6	13,0	12,9	12,9	13,0	13,0	13,2	12,6	4,0
Severozápad	12,2	12,7	12,1	12,3	12,2	12,3	12,3	12,3	12,2	12,2	12,1	12,0	12,0	12,3	11,9	11,9	12,2	3,0
Severovýchod	13,2	13,1	13,0	13,1	13,2	12,9	13,1	13,1	13,0	13,0	13,1	13,0	12,9	12,8	12,6	12,4	13,0	5,5
Jihovýchod	13,5	13,1	13,3	13,5	13,4	13,1	12,9	13,0	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,6	12,5	12,5	13,0	5,5
Střední Morava	13,9	13,6	13,9	14,0	14,1	14,1	14,0	14,1	14,1	13,9	13,8	13,8	13,7	13,7	14,1	13,9	13,9	7,0
Moravskoslezsko	14,6	14,6	14,7	14,3	14,3	14,8	14,4	14,3	14,6	14,3	14,4	14,5	14,7	14,2	13,9	13,8	14,4	8,0

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

3S

ČDD na 1 obyvatele		v Kč																
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
CZ01	Praha	98324	113437	125603	134783	144843	155002	168441	178502	188162	196311	204004	221081	230578	239751	238971	246119	
CZ02	Střední Čechy	83459	94867	104801	112848	119060	124881	131887	142719	149701	156224	164264	175760	187150	196208	196115	198607	
CZ03	Jihozápad	80712	92352	102593	106399	110833	117709	125808	129809	135756	143476	151057	160911	170335	181645	183315	180992	
CZ04	Severozápad	78990	89647	100431	104077	107164	113210	118581	121245	125858	130963	137589	147226	153795	163471	171625	171660	
CZ05	Severovýchod	79174	89402	101528	106313	109605	116287	123405	128841	131082	138948	147793	156697	165977	175923	178062	177809	
CZ06	Jihovýchod	77894	88570	97935	103364	107609	113983	122337	127038	131630	140949	148738	156427	169453	180668	182141	183327	
CZ07	Střední Morava	76488	86788	97704	103213	106434	112075	119443	125194	129278	134906	142217	154519	164411	173279	172753	172165	
CZ08	Moravskoslezsko	77422	88966	97300	101394	104205	108894	115894	120178	122680	129307	139628	146140	157100	171238	173766	172277	
suma		652453	744029	827975	872391	909753	962041	1025796	1073526	1114148	1173085	1235260	1318761	1398799	1482183	1496748	1502952	
%		6524,53	7440,29	8279,75	8723,91	9097,53	9620,41	10258	10735,3	11141,5	11730,9	12352,6	13187,6	13988	14821,8	14967,5	15029,5	

ČDD na 1 obyvatele v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	Praha	15,1	15,2	15,2	15,4	15,9	16,1	16,4	16,6	16,9	16,7	16,5	16,8	16,2	16,0	16,4	16,1	1,0
CZ02	Střední Čechy	12,8	12,8	12,7	12,9	13,1	13,0	12,9	13,3	13,4	13,5	13,3	13,3	13,4	13,2	13,1	13,2	2,0
CZ03	Jihozápad	12,4	12,4	12,4	12,2	12,2	12,2	12,3	12,1	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,3	12,2	12,0	3,0
CZ04	Severozápad	12,1	12,0	12,1	11,9	11,8	11,8	11,6	11,3	11,2	11,1	11,1	11,2	11,0	11,0	11,5	11,4	7,0
CZ05	Severovýchod	12,1	12,0	12,3	12,2	12,0	12,1	12,0	12,0	11,8	11,8	12,0	11,9	11,9	11,9	11,9	12,0	4,5
CZ06	Jihovýchod	11,9	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	11,9	11,8	11,8	12,0	12,0	11,9	12,1	12,2	12,2	12,0	4,5
CZ07	Střední Morava	11,7	11,7	11,8	11,8	11,7	11,6	11,6	11,7	11,6	11,5	11,5	11,7	11,8	11,7	11,5	11,5	6,0
CZ08	Moravskoslezsko	11,9	12,0	11,8	11,6	11,5	11,3	11,3	11,2	11,0	11,0	11,3	11,1	11,2	11,6	11,5	11,4	8,0

4S

Počet lůžek v nemocnicích na 1 000 obyvatel (sř. stavu)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
NUTS2																	
CZ01	Praha	7,9	7,9	8,2	8,3	8,3	9,0	9,1	9,1	9,2	8,9	8,8	8,7	8,6	8,4	8,2	8,0
CZ02	Střední Čechy	6,7	6,2	5,9	5,7	5,4	5,4	5,1	5,1	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,7	4,7
CZ03	Jihozápad	7,1	6,9	6,6	6,5	6,2	6,4	6,5	6,3	6,3	6,3	6,2	6,0	6,0	5,8	5,9	5,8
CZ04	Severozápad	8,0	7,6	7,4	7,3	7,1	6,9	6,9	6,7	6,6	6,6	6,4	6,4	6,2	6,1	6,1	5,9
CZ05	Severovýchod	7,2	7,0	6,8	6,7	6,3	6,1	6,0	6,1	6,3	6,1	6,1	6,1	6,0	5,9	5,9	5,9
CZ06	Jihovýchod	7,2	7,0	7,1	7,0	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,7	6,7	6,6	6,5	6,5	6,4	6,4
CZ07	Střední Morava	6,4	6,0	5,8	5,8	5,7	5,8	5,8	5,9	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,4	5,3	5,2
CZ08	Moravskoslezsko	7,2	6,9	6,8	6,6	6,5	6,2	6,1	6,2	6,1	6,1	6,0	5,9	5,8	5,6	5,3	5,2
suma		58	55	55	54	52	53	52	52	52	51	51	50	49	48	48	47
%		0,57681	0,55409	0,5456	0,53817	0,52285	0,52517	0,52354	0,52332	0,52143	0,51335	0,50781	0,49955	0,49266	0,48401	0,47901	0,47159

Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel (sř. stavu) v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	Praha	13,7	14,3	15,1	15,5	15,8	17,1	17,4	17,4	17,6	17,3	17,4	17,5	17,4	17,2	17,0	16,6	1,0
CZ02	Střední Čechy	11,6	11,2	10,9	10,5	10,4	10,2	9,7	9,8	9,8	9,8	9,7	9,7	9,6	9,5	9,8	10,0	8,0
CZ03	Jihozápad	12,3	12,4	12,1	12,1	11,9	12,2	12,5	12,1	12,1	12,2	12,2	12,0	12,1	12,2	12,3	12,2	4,0
CZ04	Severozápad	13,9	13,7	13,6	13,6	13,6	13,2	13,1	12,9	12,7	12,8	12,6	12,7	12,6	12,6	12,7	12,5	2,5
CZ05	Severovýchod	12,5	12,6	12,4	12,4	12,0	11,5	11,5	11,7	12,0	11,9	12,1	12,2	12,2	12,3	12,4	12,5	5,0
CZ06	Jihovýchod	12,6	12,6	13,0	13,1	13,1	12,9	13,0	13,0	13,0	13,0	13,2	13,2	13,3	13,4	13,6	13,1	2,5
CZ07	Střední Morava	11,1	10,8	10,6	10,5	10,8	11,0	11,0	11,2	11,0	11,2	11,1	11,0	11,1	11,2	11,1	11,0	7,0
CZ08	Moravskoslezsko	12,4	12,4	12,4	12,3	12,4	11,8	11,7	11,9	11,8	11,8	11,7	11,8	11,7	11,6	11,1	11,9	6,0

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

1E.

Hrubá přidávaná hodnota		mil Kč																
NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
CZ01	Praha	275062	318638	354968	406968	434423	465636	515185	549308	586047	630138	677895	736766	820108	863574	852525	877064	
CZ02	Střední Čechy	132133	150249	162866	185586	198824	214262	230523	245173	254223	275931	287163	323552	354199	375490	356548	365995	
CZ03	Jihozápad	152652	176140	186801	202305	208335	220630	236228	247382	260853	283475	298899	323626	340151	338440	335087	334692	
CZ04	Severozápad	147055	164039	169979	182040	185152	190974	200263	212405	225578	239018	250869	266732	285328	296600	298821	297708	
CZ05	Severovýchod	184436	208822	227672	246268	254344	271118	288794	298858	302701	323738	342089	366446	393399	405653	393440	393070	
CZ06	Jihovýchod	205793	236174	249676	272585	280576	297953	324658	338977	355043	375702	397015	430984	470891	497108	485468	485167	
CZ07	Střední Morava	142711	164144	177304	187071	191466	203276	217337	225858	235347	250846	262389	281521	305199	327362	318309	317331	
CZ08	Moravskoslezsko	153539	178779	186101	195107	195439	201153	216622	226052	234666	265617	291703	307577	335074	355694	330279	333597	
suma		1 393 381	1 596 985	1 715 365	1 877 931	1 948 555	2 065 002	2 229 610	2 344 013	2 454 456	2 644 465	2 807 822	3 037 204	3 304 349	3 479 921	3 370 477	3 404 655	
%		13933,81	15969,85	17153,85	18779,31	19485,55	20650,02	22296,1	23440,13	24544,56	26444,85	28078,22	30372,04	33043,49	34789,21	33704,77	34046,55	

Hrubá přidávaná hodnota v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ01	Praha	19,7	20,0	20,7	21,7	22,3	22,5	23,1	23,4	23,9	23,8	24,1	24,3	24,8	25,4	25,3	25,8
CZ02	Střední Čechy	9,5	9,4	9,5	9,9	10,2	10,4	10,3	10,5	10,4	10,4	10,2	10,7	10,7	10,8	10,6	10,7
CZ03	Jihozápad	11,0	11,0	10,9	10,8	10,7	10,7	10,6	10,6	10,6	10,7	10,6	10,7	10,3	9,7	9,9	9,8
CZ04	Severozápad	10,6	10,3	9,9	9,7	9,5	9,2	9,0	9,1	9,2	9,0	8,9	8,8	8,6	8,5	8,9	8,7
CZ05	Severovýchod	13,2	13,1	13,3	13,1	13,1	13,1	13,0	12,7	12,3	12,2	12,2	12,1	11,9	11,7	11,7	11,5
CZ06	Jihovýchod	14,8	14,8	14,6	14,5	14,4	14,4	14,6	14,5	14,5	14,2	14,1	14,2	14,3	14,3	14,4	14,3
CZ07	Střední Morava	10,2	10,3	10,3	10,0	9,8	9,7	9,6	9,6	9,6	9,5	9,3	9,3	9,2	9,4	9,4	9,3
CZ08	Moravskoslezsko	11,0	11,2	10,8	10,4	10,0	9,7	9,7	9,6	9,6	10,0	10,4	10,1	10,1	10,2	9,8	9,8
suma		119,7	129,7	139,7	149,7	159,7	169,7	179,7	189,7	199,7	209,7	219,7	229,7	239,7	249,7	259,7	269,7
%		11949,08	13749,41	14736,52	15688,01	16688,01	17689,33	18688,01	19688,01	20688,01	21688,01	22688,01	23688,01	24688,01	25688,01	26688,01	27688,01

2E.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele, Kč		mil Kč																
NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
CZ01	Praha	249665	291128	324351	373255	402626	432293	485771	519234	552425	598807	639470	687133	759758	797479	760925	776968	
CZ02	Střední Čechy	131317	149848	161909	184010	197593	211562	225171	238557	246087	268635	277088	306164	330739	341272	319081	322811	
CZ03	Jihozápad	142000	164443	173881	188299	194995	205920	220622	230782	243288	267312	281795	302297	317176	311718	307684	306736	
CZ04	Severozápad	143149	160088	165218	176625	180466	185494	195644	207139	219809	235472	246911	261074	279594	287006	289762	288707	
CZ05	Severovýchod	135903	154317	167683	181281	188240	200136	213336	220744	223815	242360	256226	272256	292344	298474	289327	288539	
CZ06	Jihovýchod	136037	156616	165089	180163	186467	197554	216621	226304	237208	253801	268611	289713	316716	331572	323406	322611	
CZ07	Střední Morava	126354	145346	156571	165294	170167	180239	193472	200994	209805	226498	236853	252792	274916	293636	286345	285582	
CZ08	Moravskoslezsko	130543	153054	158940	166662	168057	172735	187524	195838	203774	233765	258615	271633	297281	314644	293281	297177	
suma		1 194 968	1 374 841	1 473 652	1 615 589	1 688 601	1 785 933	1 939 107	2 039 592	2 135 211	2 326 650	2 465 589	2 643 082	2 866 524	2 975 801	2 869 811	2 889 131	
%		11949,08	13749,41	14736,52	15688,01	16688,01	17689,33	18688,01	19688,01	20688,01	21688,01	22688,01	23688,01	24688,01	25688,01	26688,01	27688,01	

HDP na 1 obyvatele v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ01	Praha	20,9	21,2	22,0	23,1	23,8	24,2	25,1	25,5	25,9	25,7	25,9	26,0	26,5	26,8	26,5	26,9
CZ02	Střední Čechy	11,0	10,9	11,0	11,4	11,7	11,8	11,6	11,7	11,5	11,5	11,2	11,6	11,5	11,5	11,1	11,2
CZ03	Jihozápad	11,9	12,0	11,8	11,7	11,5	11,4	11,3	11,3	11,4	11,5	11,4	11,4	11,1	10,5	10,7	10,6
CZ04	Severozápad	12,0	11,6	11,2	10,9	10,7	10,4	10,1	10,2	10,3	10,1	10,0	9,9	9,7	9,6	10,1	10,0
CZ05	Severovýchod	11,4	11,2	11,4	11,2	11,1	11,2	11,0	10,8	10,5	10,4	10,4	10,3	10,2	10,0	10,1	10,0
CZ06	Jihovýchod	11,4	11,4	11,4	11,2	11,0	11,1	11,2	11,1	11,1	10,9	10,9	11,0	11,0	11,1	11,2	11,1
CZ07	Střední Morava	10,6	10,6	10,6	10,2	10,1	10,1	10,0	9,9	9,8	9,7	9,6	9,6	9,6	9,9	10,0	9,9
CZ08	Moravskoslezsko	10,9	11,1	10,8	10,3	10,0	9,7	9,7	9,6	9,5	10,0	10,5	10,3	10,4	10,6	10,2	10,3
suma		119,7	129,7	139,7	149,7	159,7	169,7	179,7	189,7	199,7	209,7	219,7	229,7	239,7	249,7	259,7	269,7
%		11949,08	13749,41	14736,52	15688,01	16688,01	17689,33	18688,01	19688,01	20688,01	21688,01	22688,01	23688,01	24688,01	25688,01	26688,01	27688,01

Zdroj: CSU, vlastní výpočty

3E.

THFK na 1 obyvatele

NUTS2	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009
CZ01	87587	85259	104488	108843	127090	138643	152770	167072	154030	187147	183287	221835	267832	281881	241288	241288
CZ02	40708	51088	48702	57757	56428	59190	64900	68598	67189	74194	82839	79881	79332	74825	68773	68773
CZ03	87745	89191	58576	66133	58490	73146	83964	58421	66388	87660	89787	81678	79050	71441	75100	75100
CZ04	47837	55321	50513	51751	42708	44257	63740	56276	68175	57771	59254	61011	79570	77363	75412	75412
CZ05	37648	42110	42352	42004	40282	52738	46540	58388	54267	57807	50867	48904	57665	66189	54152	54152
CZ06	40838	49737	50594	52301	53994	57132	53405	55718	70078	61454	83813	72118	87725	83945	74448	74448
CZ07	33803	42025	39870	42319	42078	49058	59828	57221	49700	54202	50969	55916	80551	80590	83078	83078
CZ08	42883	48055	51061	42447	47384	43555	52527	53193	44374	47301	55864	63528	68884	85738	65488	65488
suma	378 651	443 396	442 943	493 555	488 452	514 707	557 474	564 837	573 188	607 526	636 144	684 751	780 509	801 978	717 740	717 740
%	3786,51	4433,96	4429,43	4935,55	4884,52	5147,07	5574,74	5648,37	5731,98	6075,26	6361,4	6847,51	7805,09	8019,78	7177,4	7177,4

THFK na 1 obyvatele v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009
CZ01	17,8	19,2	23,6	23,5	27,1	26,9	27,4	29,6	26,9	30,8	28,8	32,4	34,3	35,1	33,6	33,6
CZ02	10,8	11,7	10,5	12,5	12,0	11,5	11,6	10,4	11,7	12,2	13,0	11,6	10,2	9,3	9,6	9,6
CZ03	17,9	15,6	13,2	14,3	12,5	14,2	11,5	10,3	11,4	11,1	11,0	11,9	10,1	8,9	10,5	10,5
CZ04	12,6	12,5	11,4	11,2	9,1	8,6	11,4	10,0	11,9	9,5	9,3	8,9	10,2	9,6	10,5	10,5
CZ05	9,9	9,5	9,6	9,1	8,6	10,2	8,3	10,3	9,5	9,5	8,0	7,1	7,4	8,3	7,5	7,5
CZ06	10,8	11,2	11,4	11,3	11,5	11,1	9,6	9,9	12,2	10,1	13,2	10,5	11,2	10,5	10,4	10,4
CZ07	8,9	9,5	8,7	9,1	9,0	8,9	10,7	10,1	8,7	8,9	8,0	8,2	7,8	7,6	8,8	8,8
CZ08	11,3	10,8	11,5	9,2	10,1	8,5	9,4	9,4	7,7	7,8	8,8	9,3	8,8	10,7	9,1	9,1
suma	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

4E.

Zaměstnanci v NH

v tis.

NUTS2	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ01	617,6	622,2	622,7	624,4	621,0	613,4	607,5	608,3	608,0	601,3	615,2	627,2	632,4	645,6	660,0	656,8
CZ02	532,5	539,7	539,2	535,8	523,0	520,7	529,8	548,1	547,0	547,2	550,6	565,7	581,4	599,4	601,4	602,2
CZ03	585,8	587,9	582,2	566,4	561,0	566,0	565,4	566,5	560,3	560,0	570,5	571,5	583,3	594,7	582,2	573,7
CZ04	541,5	534,6	535,6	519,7	500,7	499,2	509,2	503,6	500,0	500,9	502,2	506,1	508,2	520,0	509,6	506,2
CZ05	736,2	728,3	722,5	706,0	696,6	694,3	695,4	703,0	692,2	685,2	693,9	698,8	704,6	709,9	690,5	690,3
CZ06	778,6	779,0	774,1	773,9	757,7	760,5	747,2	748,8	746,9	747,0	750,6	755,7	780,4	784,8	770,8	770,0
CZ07	582,8	581,9	578,2	570,9	561,6	546,9	545,0	550,2	554,5	542,3	545,4	566,2	578,4	579,4	562,2	542,5
CZ08	587,6	598,3	591,9	568,6	542,6	530,5	528,1	536,5	524,3	522,7	535,6	536,5	553,3	568,6	557,5	543,5
suma	4 963	4 972	4 937	4 886	4 764	4 732	4 728	4 765	4 733	4 707	4 764	4 828	4 922	5 002	4 934	4 885
%	49,62578	49,71691	49,36525	48,65737	47,64099	47,31603	47,27682	47,64915	47,33182	47,06627	47,64016	48,28085	49,21693	50,02497	49,34288	48,85239

Zaměstnanci v NH v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ01	12,4	12,5	12,6	12,8	13,0	13,0	12,9	12,8	12,8	12,8	12,9	13,0	12,8	12,9	13,4	13,4
CZ02	10,7	10,9	10,9	11,0	11,0	11,0	11,2	11,5	11,6	11,6	11,6	11,7	11,8	12,0	12,2	12,3
CZ03	11,8	11,8	11,8	11,6	11,8	12,0	12,0	11,9	11,8	11,9	12,0	11,8	11,9	11,9	11,8	11,8
CZ04	10,9	10,8	10,9	10,7	10,5	10,6	10,8	10,6	10,6	10,6	10,5	10,5	10,3	10,4	10,3	10,4
CZ05	14,8	14,6	14,6	14,5	14,6	14,7	14,7	14,8	14,6	14,6	14,6	14,5	14,3	14,2	14,0	14,1
CZ06	15,7	15,7	15,7	15,9	15,9	16,1	15,8	15,7	15,8	15,9	15,8	15,7	15,9	15,7	15,6	15,8
CZ07	11,7	11,7	11,7	11,7	11,8	11,6	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,7	11,8	11,6	11,6	11,6
CZ08	11,8	12,0	11,8	11,7	11,4	11,2	11,2	11,3	11,1	11,1	11,2	11,1	11,2	11,4	11,3	11,1
suma	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

5E

		Míra nezaměstnanosti dle VŠPS																
		%																
NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010
CZ01	Praha	2,5	2	2,4	3,3	4	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8	2,4	1,9	3,1	3,8	3,8
CZ02	Střední Čechy	3,8	3,1	3,8	5,4	8	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2	4,5	3,4	2,6	4,4	5,2	5,2
CZ03	Jihozápad	2,8	2,8	3,8	5,1	6,5	6	5,7	4,8	5,2	5,8	5,1	4,9	3,5	3,1	5,2	5,6	5,6
CZ04	Severozápad	6,2	7,4	8,4	10,3	13,3	13,8	11,7	11,3	11,2	13,1	13,5	12,7	9,5	7,8	10,3	11,1	11,1
CZ05	Severovýchod	3,6	3,6	4	5,9	7,7	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,6	6,1	4,8	4	7,3	7	7
CZ06	Jihovýchod	3,4	3,3	3,8	5,3	8,2	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9	7,7	7,1	5,2	4	6,5	7,5	7,5
CZ07	Střední Morava	4,4	4,3	4,8	6,8	9,6	10,6	9,5	8,8	8,6	9,8	9,7	7,6	5,9	4,9	7,5	8,8	8,8
CZ08	Moravskoslezsko	5,8	5,2	8	10,1	13	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9	12	8,5	7,4	9,7	10,2	10,2
suma		33	32	39	52	70	71	66	59	63	67	64	58	43	36	54	59	59
%		0,325	0,317	0,39	0,522	0,703	0,711	0,658	0,588	0,628	0,671	0,642	0,577	0,432	0,357	0,54	0,562	0,562

Míra nezaměstnanosti dle VŠPS v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	Praha	7,7	6,3	6,2	6,3	5,7	5,9	5,9	6,1	6,7	5,8	5,5	4,9	5,6	5,3	5,7	6,4	6,0	1,0
CZ02	Střední Čechy	11,7	9,8	9,7	10,3	11,4	10,5	10,2	8,3	8,3	8,0	8,1	7,8	7,9	7,3	8,1	8,8	9,1	3,0
CZ03	Jihozápad	8,6	8,8	9,7	9,8	9,2	8,4	6,7	8,2	8,3	8,6	7,9	8,5	8,1	8,7	9,6	9,5	8,8	2,0
CZ04	Severozápad	19,1	23,3	21,5	19,7	18,9	19,4	17,8	19,2	17,8	19,5	21,0	22,0	22,0	21,8	19,1	18,8	20,1	8,0
CZ05	Severovýchod	11,1	11,4	10,3	11,3	11,0	9,7	9,4	9,0	10,4	10,0	8,7	10,6	11,1	11,2	13,5	11,8	10,6	4,0
CZ06	Jihovýchod	10,5	10,4	9,7	10,2	11,7	11,0	11,9	11,6	11,5	11,8	12,0	12,3	12,0	11,2	12,0	12,7	11,4	5,0
CZ07	Střední Morava	13,5	13,6	12,3	13,0	13,7	14,9	14,4	15,0	13,7	14,6	15,1	13,2	13,7	13,7	13,9	14,9	13,9	6,0
CZ08	Moravskoslezsko	17,8	16,4	20,5	19,3	18,5	20,1	21,7	22,6	23,4	21,6	21,7	20,8	19,7	20,7	18,0	17,2	20,0	7,0

IU

Podíl městského obyvatelstva

NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	Praha	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
CZ02	Střední Čechy	54,3	54,4	55,1	55,7	55,5	55,8	54,9	54,7	54,5	54,6	54,3	54,7	54,7	54,4	54,0	53,5	53,5	3,0
CZ03	Jihozápad	64,8	65,1	65,3	65,8	65,8	66,2	65,7	65,5	65,5	65,2	65,4	66,2	66,4	66,3	66,1	65,9	65,9	8,0
CZ04	Severozápad	80,6	80,9	80,8	81,1	80,9	80,8	80,2	80,1	79,9	79,7	79,5	80,2	81,1	81,0	80,9	80,7	80,7	4,0
CZ05	Severovýchod	69,3	69,2	69,2	69,4	69,5	69,5	69,0	68,9	68,7	68,5	68,4	68,7	69,1	69,0	68,8	68,6	68,6	4,0
CZ06	Jihovýchod	61,4	61,4	61,3	61,2	61,3	61,9	61,9	61,7	61,6	61,4	61,6	61,4	61,4	61,2	61,1	60,9	60,9	4,0
CZ07	Střední Morava	58,2	58,5	59,3	59,6	59,4	59,8	59,4	59,6	59,5	59,3	59,2	59,3	59,1	58,9	58,6	58,4	58,4	6,0
CZ08	Moravskoslezsko	77,3	77,1	77,1	77,4	77,4	77,3	76,9	77,0	76,9	76,7	76,6	76,4	76,2	76,1	75,8	75,6	75,6	6,0
suma		566	567	568	570	570	571	568	568	566	566	565	567	566	567	565	564	564	5,0
%		5,65824	5,66595	5,68046	5,70408	5,69685	5,70933	5,67957	5,67522	5,66436	5,65595	5,64988	5,66929	5,6802	5,66953	5,65299	5,63676	5,63676	5,0

Podíl městského obyvatelstva v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

NUTS2		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	Praha	17,7	17,6	17,6	17,5	17,6	17,5	17,6	17,6	17,7	17,7	17,7	17,6	17,6	17,6	17,7	17,7	17,8	1,0
CZ02	Střední Čechy	9,6	9,6	9,7	9,8	9,7	9,8	9,7	9,6	9,6	9,7	9,6	9,7	9,6	9,6	9,5	9,5	9,6	8,0
CZ03	Jihozápad	11,5	11,5	11,5	11,5	11,6	11,6	11,6	11,6	11,5	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	5,0
CZ04	Severozápad	14,2	14,3	14,2	14,2	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,3	14,3	14,3	14,3	14,2	2,0
CZ05	Severovýchod	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,2	12,2	12,2	12,2	12,2	4,0
CZ06	Jihovýchod	10,8	10,8	10,8	10,7	10,8	10,8	10,9	10,9	10,9	10,9	10,9	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	6,0
CZ07	Střední Morava	10,3	10,3	10,4	10,5	10,4	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	7,0
CZ08	Moravskoslezsko	13,7	13,6	13,6	13,6	13,5	13,5	13,5	13,6	13,6	13,6	13,6	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4	13,5	3,0

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

2U

CR	Počet obyvatel na 1 km ²																				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	130	130	130	134	
CZ01	1763,0	1758,3	1752,6	1742,0	1736,9	1729,5	1707,9	1716,3	1722,1	1715,1	1732,0	1742,3	1751,1	1769,3	1793,0	1791,0	1791,0	1791,0	1791,0	1791,0	1791,0
CZ02	-23,2	-23,2	-23,1	-22,9	-22,6	-22,2	-21,1	-20,6	-20,1	-20,1	-19,1	-17,9	-17,3	-16,0	-14,8	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3
CZ03	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,5	-48,3	-48,3	-48,7	-48,5	-48,3	-48,6	-48,5	-48,4	-48,7	-48,6	-48,6	-48,6	-48,6	-48,6
CZ04	-0,2	0,0	0,1	0,3	0,4	0,5	0,4	0,7	0,8	0,2	0,3	0,3	-0,3	-0,5	-0,6	-1,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
CZ05	-8,3	-8,2	-8,2	-8,2	-8,1	-8,1	-7,8	-7,6	-7,7	-8,5	-8,3	-8,0	-8,8	-8,9	-8,8	-9,3	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3
CZ06	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1	-9,0	-9,1	-9,3	-9,2	-9,1	-9,8	-9,8	-9,6	-10,4	-10,7	-10,4	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0
CZ07	5,2	4,7	4,6	4,6	4,5	4,6	4,6	4,5	4,4	3,4	2,4	2,5	1,2	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
CZ08	229,3	231,8	231,5	231,1	230,7	230,1	227,9	228,1	227,7	227,2	230,5	230,2	230,3	230,4	229,9	229,1	229,9	229,9	229,9	229,9	229,9

Počet obyvatel na 1 km² v procentuálním vyjádření odchýlení od roční hodnoty ČR

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01	1763,0	1758,3	1752,6	1742,0	1736,9	1729,5	1707,9	1716,3	1722,1	1715,1	1732,0	1742,3	1751,1	1769,3	1793,0	1791,0	1745,2	1,0
CZ02	-23,2	-23,2	-23,1	-22,9	-22,6	-22,2	-21,1	-20,6	-20,1	-20,1	-19,1	-17,9	-17,3	-16,0	-14,8	-14,3	-19,9	7,0
CZ03	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,7	-48,5	-48,3	-48,3	-48,7	-48,5	-48,3	-48,6	-48,5	-48,4	-48,7	-48,6	8,0
CZ04	-0,2	0,0	0,1	0,3	0,4	0,5	0,4	0,7	0,8	0,2	0,3	0,3	-0,3	-0,5	-0,6	-1,3	0,1	4,0
CZ05	-8,3	-8,2	-8,2	-8,2	-8,1	-8,1	-7,8	-7,6	-7,7	-8,5	-8,3	-8,0	-8,8	-8,9	-8,8	-9,3	-8,3	5,0
CZ06	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1	-9,0	-9,1	-9,3	-9,2	-9,1	-9,8	-9,8	-9,6	-10,4	-10,7	-10,4	-11,0	-9,6	6,0
CZ07	5,2	4,7	4,6	4,6	4,5	4,6	4,6	4,5	4,4	3,4	2,4	2,5	1,2	0,5	0,4	0,4	3,2	3,0
CZ08	229,3	231,8	231,5	231,1	230,7	230,1	227,9	228,1	227,7	227,2	230,5	230,2	230,3	230,4	229,9	229,1	229,9	2,0

3U

CR	Zemědělská půda v ha																				
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body			
CZ01	21 344	21 330	21 352	21 381	21 287	21 221	21 155	21 110	21 047	20 965	20 870	20 788	20 691	20 516	20 428	20 343	20 343	20 343	20 343	20 343	20 343
CZ02	669 634	669 572	669 764	670 535	670 279	669 994	669 666	668 722	668 196	667 629	666 793	666 067	665 547	664 804	664 285	663 524	663 524	663 524	663 524	663 524	663 524
CZ03	880 391	880 571	880 433	881 593	881 353	880 960	880 594	879 943	879 242	878 356	877 095	876 011	875 124	874 296	873 377	872 083	872 083	872 083	872 083	872 083	872 083
CZ04	404 271	404 473	404 873	405 279	404 535	404 167	403 750	402 879	402 629	402 206	402 021	401 531	401 026	400 476	400 052	399 877	399 877	399 877	399 877	399 877	399 877
CZ05	696 453	696 204	696 206	696 994	696 698	696 342	695 369	694 912	694 306	694 306	693 594	693 039	692 409	691 791	690 961	690 354	690 354	690 354	690 354	690 354	690 354
CZ06	848 679	848 393	848 293	848 810	848 738	848 194	847 708	846 866	846 182	844 884	843 963	842 871	841 499	840 475	839 016	837 801	837 801	837 801	837 801	837 801	837 801
CZ07	473 218	473 257	473 327	473 948	473 868	473 467	473 267	472 989	472 296	471 765	471 487	470 916	470 262	470 082	470 082	470 082	470 082	470 082	470 082	470 082	470 082
CZ08	285 833	285 588	285 468	285 762	285 688	285 531	285 348	284 923	284 714	284 442	277 658	277 183	276 622	276 137	275 774	275 260	275 260	275 260	275 260	275 260	275 260
suma	4 279 823	4 279 388	4 279 716	4 284 302	4 282 446	4 279 876	4 277 435	4 272 801	4 269 217	4 264 574	4 259 481	4 254 406	4 249 179	4 244 086	4 238 975	4 233 501	4 233 501	4 233 501	4 233 501	4 233 501	4 233 501
%	42798,2	42793,9	42797,2	42843	42824,5	42798,8	42774,4	42728	42692,2	42645,1	42594,8	42544,1	42491,8	42440,9	42389,7	42335	42335	42335	42335	42335	42335

Zemědělská půda v procentuelním vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body			
CZ01	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
CZ02	15,6	15,6	15,6	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7
CZ03	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6
CZ04	9,4	9,5	9,5	9,5	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
CZ05	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3
CZ06	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8
CZ07	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
CZ08	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

2U

Délka silnic a dálnic v km

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ01 Praha	66	72	73	72	72	72	72	72	73	73	84
CZ02 Střední Čechy	9 565	9 566	9 564	9 564	9 574	9 574	9 597	9 602	9 613	9 617	9 637
CZ03 Jihozápad	11 221	11 220	11 221	11 134	11 253	11 250	11 259	11 259	11 261	11 256	11 258
CZ04 Severozápad	6 235	6 240	6 227	6 198	6 220	6 217	6 227	6 225	6 243	6 254	6 257
CZ05 Severovýchod	9 767	9 773	9 771	9 768	9 771	9 772	9 793	9 788	9 790	9 804	9 800
CZ06 Jihovýchod	9 576	9 582	9 585	9 600	9 587	9 601	9 594	9 588	9 586	9 583	9 580
CZ07 Střední Morava	5 567	5 572	5 571	5 592	5 678	5 680	5 689	5 684	5 693	5 704	5 706
CZ08 Moravskoslezsko	3 411	3 403	3 410	3 410	3 344	3 344	3 352	3 375	3 394	3 428	3 431
suma	55 408	55 428	55 422	55 338	55 500	55 510	55 563	55 595	55 654	55 719	55 752
%	554,079	554,28	554,221	553,376	554,998	555,098	555,834	555,952	556,536	557,189	557,521

Délka silnic a dálnic v km - procentuelní vyjádření, kde suma a rok je 100 %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	průměr	body
CZ01 Praha	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	8,0
CZ02 Střední Čechy	17,3	17,3	17,3	17,3	17,2	17,2	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	3,5
CZ03 Jihozápad	20,3	20,2	20,2	20,1	20,3	20,3	20,3	20,3	20,2	20,2	20,2	20,2	1,0
CZ04 Severozápad	11,3	11,3	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	5,0
CZ05 Severovýchod	17,6	17,6	17,6	17,7	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	2,0
CZ06 Jihovýchod	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,2	17,2	17,2	17,2	17,3	3,5
CZ07 Střední Morava	10,0	10,1	10,1	10,1	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	6,0
CZ08 Moravskoslezsko	6,2	6,1	6,2	6,2	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1	6,2	6,2	6,1	7,0

1P

Průřezové hodnocení ukazatelů pro jednotlivá území NUTS2

	Index stáří	Práce nesch.	CDDO na obyv.	Nem. nůžka	Hr. příd. hodnota	HDP na obyv.	TFRK na zam. v obyv.	NIH	Nezaměstnanost	Městské obyv.	Hustota obyv.	Zemědělská půda	Silnice a dálnice	suma	průměr	pořadí
CZ01 Praha	8,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	3,0	1,0	1,0	1,0	8,0	8,0	36,0	2,7692	1
CZ02 Střední Čechy	5,0	2,0	2,0	8,0	5,0	2,5	3,0	6,5	3,0	8,0	7,0	4,0	3,5	59,5	4,5769	5
CZ03 Jihozápad	7,0	4,0	3,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0	2,0	5,0	8,0	1,0	1,0	47,5	3,6538	2
CZ04 Severozápad	1,0	3,0	7,0	2,5	8,0	6,0	5,0	8,0	8,0	2,0	4,0	6,0	5,0	65,5	5,0385	6
CZ05 Severovýchod	4,0	5,5	4,5	5,0	3,0	5,0	7,5	2,0	4,0	4,0	5,0	3,0	2,0	54,5	4,1923	4
CZ06 Jihovýchod	3,0	5,5	4,5	2,5	2,0	4,0	4,0	1,0	5,0	6,0	6,0	2,0	3,5	49,0	3,7692	3
CZ07 Střední Morava	6,0	7,0	6,0	6,0	7,0	8,0	7,5	5,0	6,0	7,0	3,0	5,0	6,0	80,5	6,1923	8
CZ08 Moravskoslezsko	2,0	8,0	8,0	6,0	6,0	7,0	6,0	6,5	7,0	3,0	2,0	7,0	7,0	75,5	5,8077	7

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

popisky: U - územní; S - sociální; E - ekonomický; P - průřezový